ANARCHISTICKÁ REVUE

EXISTENCE

3 / 2013

ANARCHISTICKÁ PUBLICISTIKA

40,–

Kdyby tisíc časopisů... / Anarchistický festival knihy / 1. máj
Nakladatelství ČSAF / Rozhovory s vydavateli / Franta Choura / ABC
V. Tomek: Škrtnuto cenzorem / Infocafé La Victoria / VAP / A3
D. Graeber: Praktický utopický průvodce po nadcházejícím krachu
"Ding-Dong! Witch is dead" / ProtestFest / Aktivity hnutí / Recenze

VYDÁVÁ ČESKOSLOVENSKÁ ANARCHISTICKÁ FEDERACE

Obsah

2 … Editorial
3 … Kvartál
7 … Desátý ProtestFest: „Kašleme na vaše ploty!“
9 … Anarchistická publicistika
10 … Kdyby tisíc časopisů…
12 … Anarchistický festival knihy
14 … Anarchistické nakladatelství jako součást celku
17 … Novinky z Nakladatelství ČSAF
18 … Programové minimum ČSAF
19 … Síla rozmanitosti
22 … Škrtnuto cenzorem
25 … Na černé listině
27 … Praktický utopický průvodce po nadcházejícím krachu
30 … „Párty skončila“ / Prvomájový proslov ČSAF
31 … Infocafé La Victoria
32 … „Ding-Dong! Witch is dead“
33 … Mezinárodní den solidarity s Ericem McDavidem a Marií Mason
34 … Propaganda kapitalismu skrytě vítězí
35 … A3
36 … Recenze

Anarchistická revue Existence
3 / 2013 (v pořadí 29. číslo)
vydává Československá anarchistická federace
kontakt: csaf@csaf.cz web: www.csaf.cz

Distribuční místa

Kde můžete *Existenci* (popř. další publikace ČSAF) zakoupit:

Kamenné obchody:
Infocentrum Salé (Orebitská 14, Praha 3),
Crossphere (Plynární 23, Praha 7, v objektu klubu Cross, 2. p.),
Rekomando (Trojanova 9, Praha 2),
Emergency shop (Tachovské náměstí 5, Praha 3),
Antikvariát Černý pes (Sedláčkova 20, Plzeň),
Infoshop Pelech (Čápkova 48, Brno),
Komunitní centrum Ateneo (Vítězslava Nezvala 2815/41, Most),
Galerie u Mloka (Lafayettova 9, Olomouc; jen při koncertech),
Plan B Hardcore Cafe (Českobratrská 1, Ostrava),
Klub Intergalaktická Obluda (Jaskový Rad 7, Bratislava),
Krčma Kastelán (Židovská 19, Bratislava)

Internetové distribuce:
xBASTAx (xbastax.cz),
Waking the dead (wakingthedead.cz),
Papagájův hlasatel (phr.cz),
Phobia records (phobiarecords.net),
Nuclear Madness (nuclearmadness.wz.cz),
Hitchin'to Revolution (hitchintorevolution.wordpress.com),
Insane society (insanesociety.net),
Kontrashop.sk (kontrashop@riseup.net)

Pro zájemce **ze Slovenska** doporučujeme objednávat na e-mailu: hoodsup@riseup.net

Editorial

Třetí letošní číslo *Existence* se zaměřilo na téma anarchistické publicistiky, a to na pozadí prvního anarchistického bookfairu, který se 20. dubna konal pod názvem Anarchistický festival knihy v Praze na Žižkově. Z této jedinečné akce, o níž doufáme, že bude mít své pokračování i v následujících letech, také přinášíme obsáhlou reportáž.

Pravidelné čtenáře Existence určitě správně napadne, že hlavní téma opět ukazuje další sféru fungujících samosprávných projektů v rámci antiautoritářského hnutí. Pro anarchisty byla publikační činnost vždy velmi zásadní aktivitou, která odrážela myšlenkový vývoj jejich hnutí a často přímo formovala jeho další praktické směřování.

V úvodu tématu se stručně vracíme k historii anarchistických bookfairů (nebo chcete-li knižních festivalů) a k tradici anarchistické publicistiky v Čechách jak na přelomu devatenáctého a dvacátého století, tak i po roce 1989. Soustředíme se na dobové podoby a proměny anarchistické publicistiky, a to zejména se zaměřením na vydávání časopisů, zpravodajů a zinů v průběhu posledních 23 let. Snažíme se najít zjevné i skryté účely, které tato poměrně rozsáhlá činnost naplňovala.

Široký prostor k představení své vydavatelské strategie, jednotlivých publikací i nejnověji vydaných titulů dostalo Nakladatelství Československé anarchistické federace, které se stará mimo jiné i o produkci *Existence*. Prostřednictvím rozhovorů pak následuje seznámení s několika vydavatelskými projekty, které v současné době fungují v rámci českého antiautoritářského hnutí.

V obsáhlém rozhovoru s historikem Václavem Tomkem jsme zamířili do období před více než sto lety, kdy anarchisté v Čechách vydávali i přes přísný dohled cenzorů nespočet titulů a další česky psané anarchistické tiskoviny vycházely také ve Vídni a v nemalé míře ve Spojených státech.

Nepřímo na tento rozhovor navazuje vyprávění o životě anarchistického radikála Franty Choury, který se mimo jiné podílel na fungování ilegální tiskárny koncem 19. století a nakonec se uchýlil jako jeden z mnoha anarchistických aktivistů do emigrace v USA.

Mimo hlavní téma pak v *Existenci* najdete překlad článku od Davida Graebera „Praktický utopický průvodce po nadcházejícím krachu“, jenž je zaměřen na otázku toho, co za sebou nechávají revoluce pro budoucnost. Představíme si projekt středočeských členů a členek ČSAF, kteří v Čáslavi provozují anarchistické infocafé La Victoria. Položili jsme jim několik otázek ohledně provozování tohoto autonomního prostoru a plánů do budoucna. Následuje překlad vyjádření britských anarchistů z organizace Anarchist Federation k úmrtí bývalé premiérky Margaret Thatcherové.

Ani tentokrát nechybí pravidelné rubriky, které vznikají ve spolupráci se spřízněnými kolektivy. Jedna je připravována iniciativou Anarchistický černý kříž, která se zaměřuje na solidaritu a praktickou pomoc stíhaným a vězněným aktivistům a aktivistkám. Druhá, pod názvem „Vidíme to jinak“, je tvořena lidmi z Volné komunity VAP.

Jestli jste se poslední dobou nedostali k nástěnným novinám *A3*, které ČSAF vydává každý měsíc, máte možnost přečíst si texty z čísel, jež vyšla v dubnu, květnu a červnu.

O něco obšírnější je nyní rubrika recenzí na publikace, které vyšly v nedávné době v rámci antiautoritářského hnutí. Některé tituly byly vydány právě v souvislosti se zmiňovaným Anarchistickým festivalem knihy.

Velký prostor dostala tentokrát rubrika Aktivity hnutí. Samostatně je zhodnocený letošní První máj, který doprovázelo v Praze hned několik různých akcí, včetně anarchistické demonstrace za účasti několika stovek lidí. Větší účast měl ale tradiční brněnský ProtestFest. Nemálo přednášek, besed i protestních akcí se pak točilo kolem problémů chudých lidí, kteří čelí na různých místech České republiky snahám o jejich vystěhovávání a koncentraci v předražených ubytovnách. I do budoucna se bude náš zájem ubírat tímto směrem – stát bok po boku s chudými lidmi v jejich boji za důstojnější život.

English summary

The third issue of the anarchistic revue *Existence* in 2013 focuses on anarchistic journalism on the background of the first anarchistic bookfair which was held in Prague on the 20th of April. We also run an extensive story on this event.

In the introduction we go back to the history of anarchistic bookfaires and to the tradition of anarchistic journalism in Bohemia both on the turn of the 20th century and after 1989 in brief. We focus on the forms and changes of anarchistic journalism during past 23 years, especially on publishing magazines, and we seek the purpose these extensive activities served to. Nakladatelství Československé anarchistické federace (The Publishing House of the Czechoslovak Anarchistic Federation) was given a large space to introduce its publishing strategies, individual titles and the latest titles. Following interviews present several publishing projects run by the anti-authoritarian movement in present-day. The extensive interview with the historian Václav Tomek comments also on the period more than a hundred years ago when anarchists in Bohemia published immense number of titles. A story from life of the extremist anarchist Franta Choura is indirectly linked to the interview. Besides other things he participated in running of an illegal printing office at the end of the 19th century.

Next you can find a translation of David Graeber's article "A Practical Utopian's Guide to the Coming Collapse", an interview with a member of a group running anarchistic Infocafé La Victoria in a small town (Čáslav), a translation of the proclamation of the British Anarchist Federation concerning the death of Margaret Thatcher, regular pages prepared by Anarchist Black Cross and Volná komunita V.A.P. (Free Community V.A.P), and finally texts from *A3* boards and reviews of latest publications of the anti-authoritarian movement as usual in *Existence*.

KVARTÁL

Přehled veřejných aktivit širšího antiautoritářského hnutí za uplynulé tři měsíce od uzávěrky předešlého čísla Existence. Ne všechny akce jsme navštívili, některé reporty jsou proto zprostředkované dle informací uvedených na webech antiautoritářských skupin a projektů.

Blokáda pochodu neonacistů v Bratislavě

V sobotu 16. března se v Bratislavě konal „Pochod za samostatné Slovensko“, na který přišli neonacisté a nacionalisté z různých, nejen slovenských organizací a skupin ve snaze uctít památku Jozefa Tisa a výročí vzniku prvního Slovenského štátu. Na tuto událost zareagovala iniciativa Bratislava bez náckov, tvořená různými lidskoprávními a občanskými aktivisty, která zorganizovala „Blokádu pochodu neonacistů“ jako projev otevřeného nesouhlasu a odmítavého postoje. Akce se zúčastnilo i několik anarchistů.

Nácky už cestou na místo konání „vítaly“ protifašistické transparenty a plakáty. Obě události začaly kolem 14. hodiny, přičemž počet účastníků blokády byl zpočátku nízký, během několika desítek minut se však vyšplhal na přibližně 250 – 300. Zazněl krátký proslov ze strany organizátorů, ale i primátora města, který blokádě vyjádřil svou podporu jak na internetu, tak i osobní účastí. Blokádě projevily sympatie i další osobnosti veřejného života. Pro zákaz samotného pochodu neonacistů nebyly ze strany odpovědné městské části údajně žádné dostatečné důvody.

Účastníci blokády (v čele s velkým transparentem „Stop fašizmu“) se postupně připravovali na příchod asi 100 – 150 neonacistů. Na střet se samozřejmě připravovaly i policejní složky. Po přibližně hodinovém čekání bylo oznámeno, že trasa pochodu neonacistů byla odkloněna. Účastníci blokády se proto rychle zmobilizovali a začali se přesouvat, aby mohli pochod zablokovat na jiném místě. Začátek cesty znepříjemnil provokatér, který byl však následně zpacifikován.

Když se odpůrci fašismu přiblížili k pochodujícím náckům, došlo k prvnímu střetu s policií, která auty zablokovala ulici a s obušky v rukou vyzvala, aby se neohlášené shromáždění okamžitě rozpustilo a lidé pokojně rozešli. Některé to sice odradilo, ale ostatní antifašisté pokračovali v následování pochodu jinou ulicí. Znovu došlo ke střetu s policií, a proto se lidé rozdělili do menších skupinek. Celou cestu je provázela policejní auta a došlo i k individuálním konfliktům, celkově šlo o tři osoby, které údajně „bránily účastníkům v plnění účelu shromáždění“.

K hřbitovu, kde se náckové chystali velebit Tisa, dorazila asi stovka antifašistů dříve, ale u vstupu již stála asi desítka mírně vystrašených neonacistů. Policie však okamžitě reagovala rozestavením řady těžkooděnců a zatlačením účastníků blokády o několik metrů zpět, za což si od druhé strany vysloužila potlesk. Příslušníci policejních jednotek se psy hlídali i prostor za plotem hřbitova, pokud by se ho někteří z antifašistů pokusili přelézt. Skupina nácků se zatím přesunula k hrobu Tisa, kde

zaznívaly jejich projevy, avšak za pískotu a antifašistických pokřiků zpoza plotu.

Přestože se nepodařilo pochod zablokovat, zejména kvůli činnosti policejních složek, které neustále dohlížely, aby byl chráněn a nikým nenarušován, lze akci hodnotit pozitivně. Jednak nácky v ulicích provázel výrazný nesouhlas s jejich aktivitami, jednak i spontánní reakce a spolupráce antifašistů dodala akci radikální rozměr, který rozhodně předčil běžná očekávání.

Proti profitu na okupaci

V pondělí ráno, 18. března 2013, zavítali tři aktivisté Mezinárodního hnutí solidarity (ISM) k branám administrativních a montážních budov firmy Caterpillar a Phoenix-Zeppelin, která v ČR prodává stroje Caterpillar, aby jejímu vedení připomněli, že jsou tyto stroje dodávány izraelské armádě, která je běžně využívá jako součást svého útočného arzenálu. Firma Caterpillar tak přímo profituje z okupace palestinských území a útlaku jejich obyvatel.

Aktivisté rozdávali zaměstnancům a dodavatelům firmy otevřený dopis, ve kterém připomněli zesnulou členku ISM Rachel Corrie zabitou obrněným buldozerem Caterpillar D9 při demolici palestinských domů v pásmu Gaza přesně před deseti lety. Dopis seznamoval s rolí strojů Caterpillar v izraelské armádě na okupovaných palestinských územích, kde jsou používány k boření obytných domů, ničení infrastruktury a k vytrhávání olivovníků.

Přestože měla tato informativní akce pokojný charakter, po necelé půlhodině byli aktivisté vykázáni z areálu a jejich žádosti o předání dopisu vedení podniku nebylo vyhověno. Ale ani odvolávání se na soukromý pozemek či soukromé zájmy nezbavuje firmy zapletené v řetězci obchodů s okupační mocí odpovědnosti, kterou se rádi ohánějí, jako například ve vlastním (dlužno dodat velmi pokryteckém) podnikatelskému kodexu, ve kterém stojí: *„Firma Caterpillar přijímá zodpovědnost globálního občanství. Ať již investujeme či obchodujeme kdekoliv na světě, víme, že náš závazek k finančnímu úspěchu musí vzít v úvahu také sociální priority.“*

Blokáda tour

Rok po tzv. týdnu neklidu, kdy proběhly opatrné protesty zdejších vysokoškoláků a akademiků proti likvidačním reformám terciárního školství, uspořádala ČSAF ve spolupráci s pražským ProAltem a nezávislými aktivisty týdenní tour s promítáním dokumentu *Blokáda* (režie Igor Bezinovič, 2012, 93 min., české titulky). Dokument vznikl na univerzitě v Záhřebu, kde začal v roce 2009 jeden z nejdelších a nejodvážnějších protestů proti komercionalizaci vysokého školství. Studenti převzali kontrolu nad univerzitou s jasnými požadavky: bezplatné vysoké školství. Boj za svobodný přístup ke vzdělání se stal uskutečněním demokratických principů. Film *Blokáda* tak zobrazuje společenství studentů uplatňující přímou demokracii bez vůdců a vertikální hierarchie, společenství, které se rozrostlo do více než dvaceti univerzit v celém Chorvatsku a stalo se silným politickým subjektem.

Promítání mělo být spojeno s diskusí se záhřebskými studenty, na poslední chvíli se však ukázalo, že kvůli nemoci nemohou dorazit studenti a kvůli pracovním povinnostem ani režisér filmu. Dobrovolní tlumočníci se tedy mohli stát pouhými diváky.

Od pondělí 25. března do čtvrtka 28. března se postupně v Praze, Hradci Králové, Brně a Olomouci sešlo vždy zhruba třicet lidí, aby zhlédli film a po něm aspoň neformálně už mimo promítací sál debatovali o stavu vysokého školství, jeho účelových reformách, o formách a cílech protestů proti nim nebo obecně o stavu současné kapitalistické společnosti.

Na akcích se úspěšně distribuovala publikace *Okupační kuchařka*, kterou v souvislosti s protesty napsali chorvatští studenti a vydalo ji v českém překladu v roce 2012 Nakladatelství ČSAF.

Jarní sjezd ČSAF

O víkendu 29. až 31. března se na severu Čech konal jarní sjezd Československé anarchistické federace.

Delegáti jednotlivých místních a regionálních skupin referovali o činnosti skupin za období od předešlého sjezdu a představili aktivity plánované v blízké době. Byly také předneseny zprávy o činnosti pracovních skupin fungujících v rámci ČSAF. U těch, které zajišťují základní funkce organizace, byli potvrzeni stávající či delegováni noví výkonní členové. Rozebírala se otázka prohlubování mezinárodní spolupráce a upevňování zahraničních kontaktů. Velký prostor byl věnován otázkám publikační činnosti, stejně jako akčnímu plánování. Zde byla pozornost zaměřena zejména na veřejné akce, které se budou konat během jara a léta, jako jsou například Anarchistický festival knihy, Demofest, První máj 2013, ProtestFest či Freeday.

V následné společné diskusi, která měla už spíše neformální charakter, se rozebírala nálada ve společnosti, útlum masovějších projevů protestu, role oficiálních odborů apod. Po příspěvcích, které se uvedená témata pokusily analyzovat, došlo na otázku (ne)připravenosti anarchistického hnutí na případné propuknutí lidové nespokojenosti. Jedním ze závěrů bylo, že má-li naše hnutí efektivně participovat a spoluutvářet případné protesty, musí nabýt patřičného sebevědomí a stavět na pevném materiálním a teoretickém zázemí. Toto zázemí by mělo být tvořeno koordinovanou sítí anarchistických aktivit. V tomto bodě je v poslední době vidět velký kvalitativní pokrok oproti předešlé dekádě. Důraz byl také položen na vypořádávání se s frustrací, která plyne z rozporu mezi deklarovanými myšlenkami a reálným životem ve společnosti určované potřebami kapitálu. Dlouhodobě smysluplná osobní revolta vůči kapitalistickým vztahům pak může být vedena prostřednictvím kolektivních projektů, které budou fungovat proti kapitalismu a mimo něj a budou zaměřeny na různé sféry života (výrobu, spotřebu, kulturu, volný čas apod.).

Fuck RWE

Festival dokumentárních filmů Akademia Film Olomouc (AFO) navštívila „greenwash guerilla“, aby upozornila na praktiky jeho generálního sponzora RWE. Jedním z programových témat 48. ročníku AFO, který se konal 16. – 21. dubna v Olomouci, bylo „Politika, pravda a globální oteplování“. RWE si v České republice buduje

pověst čisté společnosti právě sponzoringem podobných akcí a zakrývá tím své klimatické zločiny. Jedním z těchto zločinů je uhelný důl Hambach nedaleko Kolína nad Rýnem v Německu. Neformální ekologická skupina Rodina, z níž někteří členové navštívili kamarády vzdorující rozšiřování dolu, se rozhodla tuto nepříjemnou pravdu ukázat návštěvníkům festivalu.

Během tří dnů rozdala skupina aktivistů zhruba 200 letáků nazvaných „FUCK RWE“, které informovaly o Hambachu a greenwashingu RWE. Dále diskutovali a prezentovali problém účastníkům festivalu. Další aktivista lepil v různých prostorách festivalu samolepky spojující RWE s těžbou. Dva aktivisté se pokusili umístit mobilní výstavku fotografií krajiny zničené těžbou a energetikou společnosti RWE přímo ve festivalovém centru na Univerzitě Palackého. Ovšem byli po výměně názorů z akademické půdy vyhozeni organizátory. Dvojice se přesunula před kino, kde probíhaly další projekce festivalu. Tam šel s aktivisty diskutovat sám ředitel festivalu, který tvrdil, že bez finanční pomoci RWE by festival nemohl proběhnout.

Skupina neútočí proti AFO, ale proti reklamě na společnost RWE, kterou je znečištěno náměstí a další prostory města. Pokud si festival nenalezne jiného sponzora, mohou se organizátoři příští rok těšit na pokračující akce proti greenwashingu například formou pouličního divadla, které se letos příliš nevyvedlo.

Protest v sídle ALSTOM

Ve čtvrtek 25. dubna podpořili členové Priamej akcie a další aktivisté boj pracujících ve Španělsku proti plánu firmy ALSTOM zavřít tři továrny a propustit téměř 400 lidí. V bratislavské pobočce se jim sice nepodařilo setkat se s vedením (údajně mělo hodně práce), ale předali alespoň protestní dopis a požádali, aby firma o jejich návštěvě informovala centrálu ve Francii. Zároveň dodali, že konflikt budou nadále sledovat a v případě, že se nevyřeší, budou pokračovat v protestních a informačních aktivitách.

Firma chce zavřít zmíněné továrny, ačkoli dosahuje dobrých hospodářských výsledků. Všechny tři továrny se přitom nacházejí v regionech s nadprůměrnou mírou nezaměstnanosti, která podle nejnovějších informací dosáhla ve Španělsku 27,2 % ekonomicky aktivního obyvatelstva.

Protest Priamej akcie byl součástí mezinárodní kampaně, do níž se zapojily sekce MAP z Francie, Německa, Polska, Portugalska, Ruska a Slovenska. Kampaň iniciovali členové svazu CNT-Zamora zaměstnaní v továrně Alstom v nedalekém městečku Coreses.

Anarchisté na DemoFestu

V sobotu 27. dubna uspořádala iniciativa ProAlt v Praze na Václavském náměstí akci nazvanou DemoFest. Její součástí byly informační stánky různých organizací, skupin a iniciativ, moderované diskuse, projevy, koncert a divadlo. Původně mělo být toto vše zakončeno protestním pochodem, který byl však nakonec pro malý počet účastníků odvolán.

Když odhlédneme od skutečnosti, že pořadatelé (poněkud nerealisticky) očekávali mnohem větší zájem, byla akce i tak poměrně příjemným setkáním a prostorem pro šíření kritických myšlenek, možných alternativ a vzájemnou diskusi.

K akci se rozhodla připojit také Československá anarchistická federace, a to se záměrem vnést do poskytnutého prostoru antikapitalistickou kritiku a nabídnout možnosti antiautoritářských principů a vizí. Anarchistická prezentace probíhala především prostřednictvím informačního stánku, který nabízel nejnovější publikace od Nakladatelství ČSAF a také nové číslo časopisu *A-kontra*. Jak na stánku, tak přímo mezi lidmi pak bylo poprvé distribuováno zcela nové číslo anarchistického zpravodaje *Zdola*, které se věnuje problému anticiganismu. Rozdávaly se také letáky, které zvaly na prvomájovou anarchistickou demonstraci.

Celkem na místě proběhly čtyři moderované diskuse, z čehož se anarchisté aktivně zapojili do dvou. První řešila otázku oprávněnosti zařazování některých protestních organizací na policejní seznamy extremistických skupin.

Zástupce ČSAF prohlásil, že anarchisté se hrdě hlásí k přítomnosti na takových seznamech a že je nesmysl se nějakým způsobem nad jejich existencí pohoršovat. Každý režim v minulosti takové seznamy vedl a není důvod, aby ten současný – kapitalistický – jednal jinak. Represivní složky mají prostě za úkol chránit status quo a jestliže aktivně zpochybňujeme základní pilíře kapitalismu, jako jsou vykořisťování a sociální nespravedlnost, pak jsme jeho logickými nepřáteli. Při otázce na porušování zákonů se k němu jako jediní přihlásili právě anarchisté s poukazem na legitimnost svého jednání, které někdy jde proti zákonným normám. Jako příklad byl uveden squatting, který reaguje na antisociálnost soukromého vlastnictví, z něhož vyplývá fakt, že na jedné straně existují neobývané domy a byty a na straně druhé spousta lidí bez střechy nad hlavou či žijících v nevyhovujících podmínkách.

Na slova o ústavnosti, občanské společnosti a lidských právech, která zazněla zejména ze strany Anny Šabatové, předsedkyně Českého helsinského výboru, a na údiv člena Socialistické solidarity nad tím, že BIS a vnitro vydává zprávy o extremismu veřejně, bylo reagováno opět anarchistickou optikou. Je to „lež demokracie“, která se projevuje zdánlivou transparentností při vydávání podobných zpráv; tím, že v ústavě zamlčuje kapitalistický charakter režimu; tím, že mluvením o lidských právech jinde zakrývá pošlapávání ekonomických a lidských práv zde; tím, že je nám předkládáno, že o politice rozhodujeme my sami u voleb…

Druhá z debat, kde zazněl anarchistický pohled, se týkala alternativ. Zpočátku se diskuse točila především kolem toho, co by měl dělat stát a jaká by měla být správně jeho role. Načež vystoupil člen ČSAF s tím, že je nejprve dobré ujasnit si, vůči čemu chceme tvořit alternativy – zda nám jde jen o napravování stávajícího systému a žádání státu, aby nám nějaké alternativy poskytl, nebo o vzepření se hodnotám, na nichž je založen, a budování alternativ proti stávajícím mocenským strukturám a mimo ně. Diskuse tak ve své podstatě odrážela rozdílnost přístupů „politiky požadavku“ a „politiky jednání“, i když bylo v závěru některými z diskutujících konstatováno, že tyto politiky nemusí jít nutně proti sobě a měly by se doplňovat.

Z anarchistických pozic mimo jiné zaznělo, že budování alternativ musí být vedeno zdola a že stávající systém jim nebude nikdy příliš nakloněn (pokud se nestanou jeho součástí).

Z toho vyplývá potřebná míra bojovnosti a případná nutnost být schopni a ochotni vytvořené alternativy uhájit. Podmínkou toho je široce fungující princip, bez nějž obrana není možná, a to solidarita.

I když se DemoFest organizátorům nevyvedl co do předpokládaného počtu účastníků, nešlo o zbytečnou akci. Byla možnost v přátelském a konstruktivním duchu veřejně konfrontovat různé přístupy a pohledy na odpor vůči politice současné vlády, stejně jako na hledání alternativ. Je dobré, že anarchistický hlas také jednou zazněl mimo čistě anarchistické demonstrace a autonomní prostory. Stejně tak byl potěšující velký zájem o anarchistické tiskoviny z řad účastníků i kolemjdoucích.

Holokaust Romů po Česku

Antifašistická akce zorganizovala v rámci akčních dní k Prvnímu máji na neděli 28. dubna v klubu Pilot promítání a přednášku s diskusí pod názvem „Holokaust Romů po Česku“.

Nejprve se promítal v české premiéře kanadský dokument *Lidé, kteří se nepočítají* (*A People Uncounted*, 2011) režiséra Aarona Yegera. Jde o velmi zajímavý a v tomto rozsahu patrně zatím ojedinělý pohled na romský holokaust, zasazený do širších historických a politických souvislostí. Těžiště filmu spočívá ve vyprávění pamětníků a lidí, kteří se této přehlížené části historie (a z toho plynoucím důsledkům v dnešní politice) intenzivně věnují, jako např. Markus Pape nebo romský aktivista z Německa Romani Rose.

Romani Rose se angažuje jak za uchování historické paměti a mementa hrůz minulosti, tak proti současnému rasismu, který samozřejmě výrazně postihuje Romy – například v Kosovu. A stejným věcem se věnuje i host Antifašistické akce Paul Polansky, novinář, básník a aktivista, který po filmu představil svou práci a diskutoval o ní s přítomným publikem.

Polansky zahájil svoji přednášku shrnutím toho, čemu se věnuje posledních čtrnáct let, kdy odjel z Česka, tj. pomoci Romům právě v Kosovu. Způsob, jakým se s těmito Romy zachází, označil za genocidu, a fakta to jen potvrzují: Romy z Kosova nejprve vyháněli navrátivší se Albánci, přičemž přítomné britské mírové jednotky se jich odmítaly zastat (s odůvodněním, že to nespadá do jejich gesce), Romové končili v uprchlických táborech zřízených na úložištích toxického odpadu, což má závažné zdravotní následky i pro jejich potomky, a nakonec ti, kteří měli příbuzné v Německu, odcházeli za nimi. V Německu vychovali další generaci dětí, a pak německé úřady daly politický azyl mužům a zbylé členy rodin poslaly zpátky do Kosova. Tam ženy nemají z čeho žít a děti mluvící už jen německy nemůžou chodit do školy.

Paul Polansky nejenže tato fakta zarputile zveřejňuje, ale hlavně pomáhá kosovským Romům přežít. Když například zjistil, že se pouhým sledováním venezuelské telenovely naučili španělsky, sehnal pár Američanů, kteří s nimi začali bydlet, a během tří měsíců tak

byli Romové schopni pracovat pro Brity jako tlumočníci z místních jazyků do angličtiny.

„Není velký rozdíl mezi Kosovem a Lety,“ řekl Polansky, když vysvětloval, na jaké obtíže narážel od roku 1992, kdy v třeboňském archivu objevil 5 metrů nezpracovaných archivních materiálů k někdejšímu kárnému pracovnímu „cikánskému“ táboru v Letech u Písku. Polansky se netajil tím, co zjistil – že v táboře pracovali čeští, nikoli němečtí dozorci, že Romy zavlečené do Let využívala na práci rodina Schwarzenbergů, že ještě žijí pamětníci z řad internovaných i obyvatelé z okolí tábora, kteří můžou podat svědectví. Těm, kteří se čerstvě dostali k moci, se to moc nehodilo (například Schwarzenberg právě pilně restituoval orlické panství a zmínky o tom, že bylo budováno otrockou prací vězňů z koncentráku, by mu v tom nepomohly), a tak Polanského v tichosti odstřihli jak od archivů v Třeboni, tak v Praze. Stačil ještě vydat dvě knihy v češtině (rozhovory s pamětníky *Tíživé mlčení* v roce 1998 a román *Bouře* v roce 1999) a pak odejel do Kosova. Zjevně viděl větší smysl v tom pomáhat lidem v nouzi než se u nás jako persona non grata obhajovat kvůli shora vytvářeným pomluvám a šikaně. (Původní nakladatel Polanského knih Fedor Gál dnes ostatně tvrdí, že kontroverzní román *Bouře* mu ve skladu zničila povodeň.)

Přes propagandistické snahy posledních let, kdy se z nejvyšších míst ozývalo, že tábor v Letech byl pro líné a že se v něm umíralo na špínu, nelze dnes už český příspěvek k holokaustu Romů popřít ani tabuizovat. Jediná reakce na něj se ovšem objevuje ve formě občasných výtek z EU určených naší vládě kvůli provozu velkokapacitního vepřína v místech, kde kdysi stával koncentrační tábor. A naskýtá se otázka, jak velký je rozdíl mezi politiky, kteří genocidu podporují, těmi, kteří jí nebrání, a těmi, kdo ji „jen“ popírají. I proto, abychom si takové otázky pokládali, jsou akce, jako bylo nedělní odpoledne „Holocaust Romů po Česku“, tak důležité.

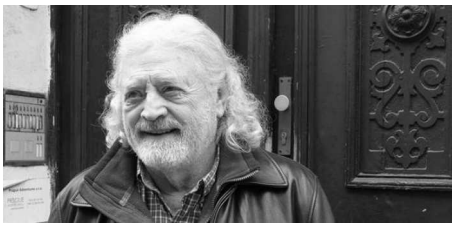

Krize bydlení a jeho alternativy

Součástí letošních akčních dní byla i debata o alternativním a sociálním bydlení pořádaná platformou Bydlení pro všechny za podpory Iniciativy Ne Rasismu v úterý 30. dubna.

Večer na téma „Krize bydlení a jeho alternativy“, kterého se v Café v Lese účastnilo asi 60 lidí, se skládal ze dvou částí. V první představili hosté z Německa tamní projekt Miethäusersyndikat („svaz nájemních bytů“). Jde o organizaci sdružující v současnosti kolem 80 domů. Jednotlivé lokální skupiny bydlí v kolektivně vlastněných domech, díky čemuž se mimo jiné vyhnou libovůli „obyčejného“ pronajímatele, který může po nájemnících za účelem vlastního zisku požadovat mnohdy likvidační nájemné. Z diskuse vyplynulo, jak konkrétně zastřešující organizace pomáhá novým projektům formou finanční podpory z fondu, který vzniká z přebytků z nájemného, ale hlavně na základě předchozích praktických zkušeností.

Po 19. hodině začala panelová diskuse na téma sociální bydlení. Problém sociálního bydlení samozřejmě není jen záležitostí Romů, v důsledku ekonomické krize či deregulace nájemného je problémem s bydlením zasaženo stále více obyvatel. Romové však mají navíc jednu nevýhodu – (nejen) na trhu s bydlením jsou často diskriminováni.

V panelu zasedli členové různých skupin, kteří se otázkou sociálního bydlení dlouhodobě zabývají – Anna Dunčeková z organizace Český západ, jež pomocí komunitní sociální práce vytváří prostor pro život mnoha lidí, kteří se pohybují na hranici sociálního vyloučení, Tomáš Havlín z časopisu *Nový prostor*, Jozef Miker z občanského sdružení Konexe, Štěpán Ripka, sociolog z FHS UK, koordinující v současnosti platformu odborníků, která aktivně vystupuje proti záměru ministerstva pro místní rozvoj legitimizovat ubytovny jako vhodnou náhradu sociálního bydlení, a Kumar Vishwanathan, proromský aktivista ze sdružení Vzájemné soužití z Ostravy.

Východiskem debaty bylo shrnutí současné situace, kdy se stát snaží prosadit ubytovny jako adekvátní řešení bytové krize občanů. Přitom jde často o nevyhovující prostory, rodiny s více dětmi se tísní v malé místnosti, za kterou platí obrovské částky (z nichž část pokrývá doplatek na bydlení ze státní pokladny). Proč si příslušné státní instituce nechtějí připustit, jak je pro ně daný stav nevýhodný a do budoucna neudržitelný? Panelisté vidí důvod této situace v lobby ze dvou směrů – jednak od podnikatelů, kteří by omezováním využívání ubytoven přišli o své jisté horentní zisky (peníze z doplatků na bydlení jdou často rovnou na jejich účet), jednak ze strany Svazu měst a obcí ČR. Města a obce také podléhají lobby podnikatelů nebo zastupitelů, kteří si na chudých z ubytoven mastí kapsy, na druhou stranu jim jde i o zbavení se odpovědnosti za své občany v bytové nouzi. Jak si jinak vysvětlit situaci, kdy v případě privatizace obecních domů byla nabídka tehdejších obyvatel ignorována a domy byly prodány buď kamarádům starosty (Krupka) nebo lichvářům (Ústí nad Labem) za několikanásobně nižší cenu, než jakou nabízeli obyvatelé? V případě Krupky se navíc po změně majitele skokově zvedly nájmy, takže obyvatelé musejí pobírat doplatky na bydlení až ve výši několika tisíc na jeden byt…

Jedním z představených návrhů řešení je deprivatizace či vyvlastnění a založení bytových družstev. Nasnadě je i kolektivní vlastnictví obývaného prostoru po vzoru německých kolegů, jež ale naráží v českých podmínkách na několik problémů. Lidé v bytové nouzi, kteří by se rozhodli kolektivně koupit nemovitost, by například jen těžko sháněli půjčku (Miethäusersyndikat v tomto ohledu poskytuje záštitu, díky které je reálné získat úvěr z etických bank) a stejně těžko by ji spláceli. Navíc, i kdyby se někde peníze podařilo sehnat, nešlo by o systémové řešení. Po vzoru Dobré Vody, v níž působí organizace Český západ, by bylo možné pronajímat domy prostřednictvím neziskových organizací. Kumar Vishwanathan upozornil, že lze na bydlení využívat dotace z Bruselu, apeloval na pražské aktivisty, aby chodili na ministerstvo pro místní rozvoj a upozorňovali úředníky na nutnost informování o této možnosti. Podle Štěpána Ripky je však základním problémem současný pohled na sociální bydlení: musí se zamezit tomu, aby Evropská komise v rámci dotací určených na bydlení pro občany v nouzi dotovala ubytovny, které jsou prosazovány jako vyhovující řešení.

Zazněla i otázka, jaký postup je v této situaci účinnější – předávání dopisů, petic, nebo radikálnější pomoc ve formě obsazení ubytoven? Panelisté se shodli, že to vždy záleží na konkrétní situaci. Jozef Miker po zkušenosti z Předlic doporučuje vyjednávat, ale jen jednou. Pak je podle něj čas na radikální řešení.

Plzeňský Freeday

V sobotu 11. května proběhla v Plzni streetparty pod názvem Freeday. Šlo o volné pokračování akce Antisystema, která se ve městě konala v předešlých dvou letech. Oproti Antisystémě však Freeday dosti ubral na politickém poselství a nesl se převážně ve znamení subkulturní zábavy.

Akce začala v poledne na Mikulášském náměstí, kde po necelé hodině jeden z pořadatelů uvítal asi stovku přítomných. Následovala recitace poezie a vystoupení písničkářů, kteří svými texty vnesli do začátku akce alespoň nějaké podněty k přemýšlení, i když slova písní nevnímalo zrovna moc lidí. O tom, že by měl mít Freeday i nějaký přesah než jen zábavu a nevázané popíjení, svědčily na náměstí vyvěšené transparenty *„Jiný svět je možný“* a *„Systém proti lidem. Lidé proti systému“*, distribuce anarchistických tiskovin však zůstala mimo zájem většiny přítomných.

Kolem druhé se rozpršelo a zároveň se akce zformovala do karnevalového průvodu čítajícího asi 130 lidí, z nichž si mnozí připravili masky a převleky. Za doprovodu hudby ze tří pojízdných soundsystémů se stále mokřejší účastníci festivalu, jenž se konal pod heslem „Jen svobodný člověk dokáže vytvořit svobodnou společnost“, přesunuli do centra Plzně, kde byl přečten proslov organizátorů, a pokračovali přes řeku, kde soundsystémy zakotvily pod jedním z mostů.

Ještě před tím, než průvod dorazil k mostu, na něm několik aktivistů vyvěsilo dvacetimetrový transparent *„Kapitalismus tě ničí... Braň se!“*. Na parkovišti o kousek dál začal o něco později koncert, na němž zahrály čtyři kapely. Nechyběl stánek místního kolektivu Food not Boms s veganským jídlem. Asi padesátka lidí přibyla ještě po skončení fotbalového zápasu na nedalekém stadionu a party trvala až do desáté hodiny. Poté pokračovala v několika plzeňských klubech dalším hudebním programem.

Ačkoliv i přes deštivé počasí vládla velmi dobrá nálada, nešlo se ubránit tomu, že plzeňská street party ztratila oproti předešlým letům svůj protestní charakter a zůstalo zejména u zábavy. Naštěstí takové, která je dělána nezištně, samotnými účastníky akce a na které může každý dle svého participovat.

Stierajme rozdiely, vytvárajme alternatívy

Víkend 11. – 12. května se v Bratislavě nesl v duchu přednášek, workshopů a diskusí. Záměrem akce „Stierajme rozdiely, vytvárajme alternatívy“ nebylo pouze po dlouhé odmlce obnovit tradici květnových událostí v hlavním městě, ale také podnítit reflektování současné situace, zájem o aktivismus a organizování se.

Samotné akci předcházel páteční warm-up v podobě benefiční veganské grilovačky k 10. ročníku ProtestFestu. Sobotní přednáškový cyklus v poledne odstartoval Michal Kolesár a pak následoval workshop ABC – Sledování

a ochrana proti němu. Odpoledne pokračovalo představením kolektivu Ekopartyzánka a partyzánského zahradničení, workshopem Lukáše Borla a podvečer se nesl ve znamení organizace na pracovištích s přednáškami KPK a Priamej akcie.

Nedělní program začal přednáškou z platformy ČSAF – představení federace a hledání anarchistické politiky. Následovala tematika pouličních střetů a představení teorie a praktické činnosti asociace Alerta. Odpoledne zpestřila veganská svačina na letní zahradě a netradičně i hardcorový koncert kapel Remek a Gattaca. Nabitý den zakončily přednášky Iniciativy Ne rasismu! a iniciativy Bydlení pro všechny, diskuse a rozhovory však pokračovaly do nočních hodin.

Během obou dní se každý mohl občerstvit chutným veganským rautem a zakoupit si rozličnou tematickou literaturu v několika distrech. Vstup na akci i koncert byl zdarma, resp. dobrovolný, přičemž účast se pohybovala v řádech desítek lidí.

Celkově lze událost hodnotit velmi pozitivně, protože otevřela prostor nejen podnětným diskusím a reflexi československého antiautoritářského hnutí, ale i novým kontaktům a možnostem rozvíjení lokálních aktivit.

Pochod proti Monsantu

Přes dva miliony lidí se v sobotu 25. května přidaly k celosvětovému Pochodu proti koncernu Monsanto. V Praze se sešlo okolo 130 demonstrantů. Protest se nesoustředil jen na odpor proti geneticky modifikovaným rostlinám, ale rovněž proti snahám Monsanta získat patenty na jídlo, monopolizovat trh se semeny či prosazovat masivní užití škodlivých pesticidů a v neposlední řadě rovněž proti agresivním a v mnoha případech ilegálním metodám, jejichž pomocí se Monsanto snaží získat stále více vlivu a vyšší zisky.

Pochod začal na Palachově náměstí a směřoval přes Karlův most, kde se mnozí kolemjdoucí z různých zemí světa a hlavně USA přidávali k pochodu, který směřoval k americké ambasádě na Malé Straně. Jedním ze smyslů protestu před americkou ambasádou proto bylo poukázat na širokou podporu, kterou americká vláda poskytuje korporacím, jako je Monsanto, když jim pomáhá v tlaku na ostatní státy, které se brání přístupu geneticky modifikovaných produktů na své trhy. Protest byl barevný a hlasitý, s mnoha transparenty a pikety – možná i proto, že se jej zúčastnili lidé z různých skupin a prostředí od antikapitalistů, přes ekologicky zaměřené demonstranty až po příznivce zdravé výživy. Odpor proti korporaci Monsanto a jejím praktikám ilustruje, jak mohou být často některá témata propojená a jak boj proti nim může svést dohromady lidi různého smýšlení a přesvědčení.

Boj chudých v Ostravě pokračuje

V pondělí 27. května proběhla v Ostravě demonstrace proti segregační politice radních, jejímž názorným příkladem je řešení kauzy Přednádraží i snaha vytlačit Romy z ostravské čtvrti Přívoz.

Demonstrace byla naplánována na den, kdy se konalo veřejné zasedání radních a současně jednání grantových činovníků k programu sociální inkluze v hotelu Imperial.

Začalo se kolem půl jedenácté návštěvou jednání zastupitelstva, kde byla ovšem okamžitě vyhlášena přestávka na svačinku. Krátce po jedenácté se tedy zhruba padesát protestujících přesunulo před ostravskou radnici. V úvodních proslovech řečníci upozornili na fakt, že nejen v Ostravě existují různé režimy práv pro chudé a pro bohaté – chudí jsou stigmatizováni a kriminalizováni a jsou jim upírány základní nároky (například na důstojné bydlení), zatímco bohatí a jejich politické loutky nejsou postihováni za zjevné přešlapy, kterých se prokazatelně dopouštějí. V této souvislosti byly připomenuty vazby současných ostravských radních na mafiány Mrázka a Bártu, stejně jako na populistu Okamuru. Zástupce ProAltu pak přečetl osm bodů, které byly předloženy k vyjádření radním na jednání zastupitelstva. Byl mezi nimi požadavek na informaci o dalších záměrech radnice s Přednádražím, na transparentní jednání s obyvateli Přednádraží, na vyjádření k neúspěšnému pokusu instalovat do Přívozu soukromou Vysokou školu Karla Engliše (kvůli níž začali radní v čele se Semerákem a Bernfeldovou „čistit“ čtvrť od chudých) i na zdůvodnění šikany občanského sdružení Vzájemné soužití. Kumar Wishwanathan z tohoto sdružení poté zdůraznil, že jedna skupina obyvatel nemůže z města vytlačovat jinou a navíc prostřednictvím pochybných politických rozhodnutí.

Po proslovech prokládaných vystoupeními akčního samba-bandu se protestní průvod vydal k hotelu Imperial, aby vyzval k přímému dialogu ty, kteří uvnitř převraceli pomyslné hromady peněz pro zlepšení života chudých v Ostravě. Činovníci odmítli vyjít na ulici a možná poprvé v životě se osobně pozdravit s chudými. Nakonec se dva z nich uvolili poskytnout audienci v budově třem delegátům protestujících Romů.

Mezitím se ovšem na radnici začalo také akčně jednat: Semerák a jeho ekipa, kteří odmítali několik týdnů zařadit na program veřejného zasedání otázku Přednádraží a kteří tento navrhovaný bod laskavě do agendy zařadili až na začátku pondělního zasedání, znejistěli pohledem na balkon jednací síně zaplněný demonstranty. Přestávku sice dodrželi, ale požadovaný bod programu otevřeli bez upozornění a mimo pořadí hned, jak si byli jisti, že demonstranti jsou u Imperialu. Nechali tedy tři minuty hovořit přítomného zástupce iniciativy Otrokem rasy a bývalého obyvatele Přednáraží Imricha Horváta, na jeho otázky ovšem nebyli schopni či ochotni odpovědět. Anebo neměli čas. Desítky minut totiž řešili například problém plevele na obecním pozemku, který jim kvůli průtahům rozhodnutí o jeho odstranění přerůstá přes hlavu. Dlouhý čas zabralo i dohadování o tom, kdo a kdy ztratil různé doklady a žádosti občanů, kteří si chtějí odkoupit obecní pozemek pod svou nemovitostí. Rovněž problém parkování komunálních politiků, případně stav jejich garáží potřeboval poměrně obsáhlou „odbornou“ debatu (auta zjevně potřebují střechu nad hlavou o dost naléhavěji než lidé).

„Sedíte si tady a mačkáte knoflíky. To je všechno, co děláte?“ řekl radním při zasedání Imrich Horvát. Překvapené výrazy komunálních politiků si lze vyložit tak, že mačkání knoflíků a producírování se s osobními tahanicemi berou za dostačující činnost, nebo že to, co doopravdy dělají, se odehrává jinde – za zavřenými dveřmi pod dohledem jejich bohatých kmotrů.

Radní z politického hnutí Ostravak mají významný podíl na bezvýchodné situaci zvyšujícího se počtu obyvatel ostravské čtvrti Přívoz, do níž je vehnali svým kšeftařským politikařením. Jejich závazky vůči obyvatelům města, v první řadě zajištění důstojného bydlení pro občany v nouzi, jsou ovšem neoddiskutovatelné a musí být dodržovány. Proto budou nátlakové akce na podporu transparentnosti počínání těchto radních a na podporu skutečného a účelného řešení ve prospěch obyvatel pokračovat i nadále.

Benefice, přednášky, promítání...

Vedle výše (či jinde v této *Existenci*) zmíněných proběhly v uplynulém čtvrtroce ještě další akce, a to především osvětového charakteru. Jako obvykle jsme se pokusili o jejich přehled, i když s vědomím, že nejde zdaleka o všechny:

Přednášky, workshopy, diskuse: Taktiky izraelského statu quo a následné dopady (2. 4., Praha); (Dobrovolně) veřejně prospěšné práce (10. 4., Praha); MamaTata podvečer o očkování (11. 4., Praha); Food not Bombs (13. 4., Čáslav); Den pro ABC: Demonstrace a jak na ni (15. 4., Praha); Situace v Bělorusku (16. 4., Praha); Bezpečnost, svoboda a internet (16. 4., Brno); Postanarchismus jako teorie a taktická pozice (17. 4., Brno); Anarchistické proudy v nejnovějších sociálních hnutích (22. 4., Olomouc); Workshop Recode (23. 4., Brno); První máj včera a dnes (27. 4., Čáslav); Běloruská LGBTQ hnutí a iniciativy (7. 5., Praha); Kronštadtské povstání (7. 5., Brno); Antifašistický odpor německy mluvících obyvatel Československa (9. 5., Most); Davový člověk (10. 5., Most); Veřejné akce pro a proti (15. 5., Praha); Den pro ABC: Když kukačka zakuká… (20. 5., Praha); Předsudky o anarchismu (21. 5., Ostrava); Komunizace jako výsledek historických cyklů bojů na Západě i na Východě (24. 5., Brno); Možnosti fungování bezplatné dopravy v Praze (25. 5., Praha); Not without my bike (26. 5., Praha); Nezaměstnanost a chudoba (28. 5., Plzeň); Oaklandská komuna (29. 5., Most, 4. 6., Praha); MamaTata podvečer (30. 5., Praha); Anarchistický 1. máj (5. 6., Praha); Blokáda pomocí trubek na pažích (12. 6., Praha); Proč se anarchistickému hnutí nedaří vykročit z generačního a subkulturního ghetta (19. 6., Praha); Romský holokaust (22. 6., Most); Sociopolitická situace a LGBTQ hnutí v Bělorusku (27. 6., Most).

Benefiční akce: 5. 4. a 6. 4. na Freeday (Plzeň); 6. 4. pro Food not Bombs (Praha); 20. 4. na ProtestFest (Brno); 26. 4. na pomoc vězněným ruským antifašistům (Česká Třebová); 29. 4. na podporu rodiny zavražděného ruského antifašisty (Praha); 7. 5. pro AFA (Praha); 10. 5. na ProtestFest (Bratislava); 17. 5. na ProtestFest (Brno); 18. 5. na psí útulek (Poděbrady); 1. 6. pro FNB (Plzeň); 15. 6. pro ABC (Krhovice); 15. 6. pro o.s. Vzájemné soužití (Ostrava).

Bezpeněžní zóny: 28. 4. a 5. 5. v Mostě; 25. 5. v Plzni; 26. 5. v Praze.

Promítací večery: Praha (11x); Most (11x); Brno (8x); Čáslav (13x); Plzeň (5x); Jeseník (1x); Hradec Králové (1x), Ostrava (1x).

Ostatní akce: 1. výročí na Cibulce (4. 4., Praha); Setkání skupin FNB (13. 4., Most); Love Football Hate Racism (27. 4., Praha); Zahradnický den (27. 4., Most); Fotbal proti rasismu (4. 5., Věžnička); MayDay minifest (4. 5., Šurany); United Colours Of Football (8. 5., Bratislava); Festival Against the Stream (15. 6., Nekoř).

Desátý ProtestFest: „Kašleme na vaše ploty!“

Reportáž z tradičního brněnského protestního festivalu

Na konci května se v Brně už podesáté uskutečnil festival alternativní kultury a aktivismu ProtestFest. Letošní téma bylo právě deset let festivalu, deset let, během kterých stále nepadly ploty, jež nás rozdělují. Ploty, které rezivějí, nejsou hlídány, ale stále se tyčí k nebi a upozorňují nás na diametrálně rozdělené světy.

Deset let

„Deset let. Deset let a plot reziví. Deset let a psi, kteří měli hlídat plot, nejsou k rozeznání od vlků, kteří přes něj skáčou. Hlídač už nemusí hlídat, protože není co. Hlídají všichni a o plot se nikdo nepořeže. Rozdíl mezi těmi za plotem a před ním cítí jen ti venku, daleko za plotem v pustině. Do které se chodit nesmí. Kde žijí lvi. A cizí, kteří sem nepatří.

Desátý rok ProtestFestu o tom, kde je za plotem a kde uvnitř, desátý rok o tom, kdo je hlídač a kdo vlastně hlídá. Desátý rok o tom, kde je ostří, i kdo plot staví a kdo je za ním vyloučený. A desátý rok o tom, co se stane, když protest vystřídá odpor a plot se zboří.“

Letošní téma ani průvodní text z předchozích dvou odstavců rozhodně nenabízí snadnou odpověď na snad nejklasičtější otázku doprovázející ProtestFest již od začátku: „A proti čemu tady protestujete?“ Ale přinášet jednoduché odpovědi na složité dotazy nikdy mezi ambice festivalu nepatřilo: záměrem bylo zejména otevření prostoru pro lidi, kteří se různými způsoby snaží kriticky vyjadřovat k věcem a událostem kolem nás. A témata zvolená pro jednotlivé ročníky vždy představovala spíše úvodní slovo do diskuse než jasně vymezené mantinely. Kulatých deset let bylo pro mnoho lidí spíše jenom berličkou pro ohlédnutí se po tom, kam se naše společnost za tuto dobu posunula. Pro širší okruh pořadatelů a kritičtější návštěvníky se ale v poslední době dostává do popředí otázka, kam se za tuto dobu posunul festival – viz například zakončení reportu z loňského ročníku na stránkách ČSAF: *„Vždy je ale co zlepšovat, čehož je si vědom i kolektiv pořadatelů, a tak bude rozhodně zajímavé sledovat, kam se tento festival posune do příštích let, případně jakou nabere formu (nezapomínejme, že ProtestFest v roce 2003 vznikl zejména jako reakce na ‚vyčpělost‘ konceptu klasické streetparty v našich podmínkách)…“*

Letos

Letos se festival rozhodl opět experimentovat ve své struktuře a po několika letech velkou streetparty, streetFestem, nevyvrcholil, ale naopak v sobotu 25. května začal a až v týdnu po ní se uskutečnily další navazující akce. Kromě organizačních a technických argumentů pro takovýto krok tady byl Different Fest, který o týden dřív v Brně pořádalo několik nevládních organizací u příležitosti konání zbrojařského veletrhu IDET. Jelikož byl antimilitarismus tématem ProtestFestu již několikrát právě ve spojení s tímto veletrhem, nebyl důvod této akci konkurovat – na druhou stranu ani na jedné straně asi nebyla vůle podílet se na ní spolu.

StreetFest je tradičně oblíbenou událostí, které se účastní přes tisíc lidí, letošní vyhlídky byly ovšem ohroženy nepřízní počasí. Vytrvalý déšť v několika předchozích dnech a časté přeháňky v dopoledních hodinách před začátkem festivalu nevěstily nic dobrého. Ovšem i přes tyto komplikace se před 14. hodinou začali na Moravském náměstí scházet lidé. Pro účastníky průvodu zde byl k dispozici infostánek s doplňujícími informacemi o průběhu celého ProtestFestu, rozdávaly se zde anarchistické noviny *Zdola*, hrála hudba a lidí, kteří se chtěli vydat na pochod městem, postupně přibývalo. Když se zformoval průvod, v čele měl transparent, který se na téma letošního ProtestFestu odvolával heslem „Kašleme na vaše ploty!“. Za ním lidem tradičně dodávaly energii soundsystémy i pražský černo-růžový samba band, mezi lidmi byl kromě vlajek a piketů vidět také entuziasmus z alespoň krátkodobého znovunabytí veřejného prostoru. Po zhruba dvou hodinách prošel průvod centrem až do relativně odlehlého parku Anthropos, kam se v posledních letech postupně přesunulo „gró“ streetFestu.

Na místě na účastníky čekala celá řada aktivit. V rohu parku stál velký vojenský stan, ve kterém se krátce po příchodu průvodu rozjel program přednášek, promítání a diskusí. Na tento stan navazovaly menší stánky, ve kterých měly svoje prezentace další, zejména antiautoritářské organizace. Předně to byla distribuce anarchistického Nakladatelství ČSAF a Asociace Alerta, dále například brněnský Kolektiv pro zvířata, u jejichž stánku se krom distribuce letáků promítal i film *Earthlings*, nebo kolektiv Otevři oči či fairtrade stánek Na zemi. U stánku ČSAF si lidé vedle tiskovin a dalších materiálů měli možnost opatřit trička s vlastnoručním sítotiskovým anarchistickým motivem. K nalezení byl i přístřešek, který hostil tzv. „Really free market“, z nějž si mohl kdokoliv vzít libovolnou věc anebo do něj čímkoliv přispět. Po okraji areálu se táhla i dlouhá dřevotřísková stěna vyhrazená pro graffiti jam, na které rychle přibývaly rozličné barevné obrazy. Součástí festivalového zázemí bylo neodmyslitelně několik stánků s veganským občerstvením od lidí a organizací blízkých pořadatelskému kolektivu. Za nasycení účastníků festivalu si nikdo nezaplatí dovolenou u moře, zisk po zaplacení nákladů pomáhá k udržení křehkého festivalového rozpočtu (vstup na většinu akcí ProtestFestu byl vždy zdarma a festival je dlouhodobě provozován bez sponzorů a grantů či dotací).

Program politického přednáškového stanu zahájil Lukáš Borl z Asociace Alerta představením nového filmu *Boje o Miladu*. Po promítání následovala diskuse a krátká reflexe squatterského hnutí a dalších vyhlídek týkajících se podobných činností. Dalším bodem byla přednáška a diskuse členů Iniciativy Ne rasismu s názvem „O anticiganismu a krizi, boji za práva migrantů a antifašismu“, která se ale dotkla i dalších témat, jako třeba aktuální situace v ostravském Přednádraží, kterou představil jeden z místních aktivistů a obyvatel. Hned po diskusi následoval vstup místního amatérského historika, který představil svoji starší studii rodu Schwarzenbergů, zaměřenou především na angažovanost předků současného populárního člena vlády v předválečných fašistických organizacích a hnutích či jejich vazby na fašistické pohlaváry. Jak přednášející zdůraznil, rozhodně nechce někoho vinit za činy jeho rodičů – dle jeho slov ho k znovuotevření tohoto tématu přivedla prezidentská kampaň Karla Schwarzenberga, ve které tato fakta buď zapíral, nebo (prokazatelně lživě) tvrdil, že o nich nic neví, místo aby se od nich jednoduše distancoval.

Program stanu pak až do noci pokračoval, podobně jako nedaleká větší kapelní stage, vystoupeními kapel a interpretů převážně z vod hardcore, punku a hiphopu – většinu z nich spojoval podobně kritický pohled na společnost a touha vyjádřit svůj názor na ni. V areálu pak znělo několik soundsystémů s elektronickou

hudbou různých žánrů, které se v pozdějších hodinách přirozeně musely vypořádávat se stížnostmi na hluk, ochotně doručovanými policejními příslušníky. Celkově se, i díky relativnímu štěstí na studené, ale suché počasí, účast vyšplhala až na zhruba patnáct set lidí.

ProtestFest není jenom streetFest

Jednou z hlavních snah ProtestFestu je propojování alternativní kultury a aktivismu. V praxi to kromě přesahu kulturních akcí znamená i snahu zaujmout dosud „nepolitické" návštěvníky těchto akcí pro diskusi o dění kolem sebe. V tomto duchu se nesl téměř celý následující týden – a ačkoliv se pořád nedaří účast na těchto akcích dotáhnout na čísla poměřitelná se streetFestem, tvoří dlouhodobě nedílnou a velice sympatickou součást ProtestFestu.

Hned v pondělí 27. 5. byla připravena přednáška nazvaná „Už nikdy nebudeme stejní jako dřív: o významu Oaklandské komuny". Inicioval a spolupořádal ji kolektiv Přátelé komunizace, který pozval do Česka dva přímé účastníky Oaklandské komuny, francouzského občasného přispěvatele *SIC – Mezinárodního časopisu pro komunizaci* a amerického anarchistu. Jejich příspěvek se týkal zejména Oaklandské komuny spojené s hnutím Occupy Oakland. Hovořili o historickém předpokladu a výchozích bodech, poté o samotném významu komuny, praktických činnostech a dalších perspektivách do budoucna.

Na úterý byla připravena panelová diskuse ProtestFestu pod názvem „20 let autonomního hnutí a aktivismu v ČR", na kterou přijali pozvání jeden pražský a tři brněnští aktivisté, kteří se v různých obdobích posledních dvaceti let aktivně podíleli na dění na autonomní scéně. Debata volně navazovala na diskusi „Kultura, politika a aktivismus: Slepé rameno mrtvé řeky?" z předloňského ProtestFestu, která zeširoka pojednávala o „podobě a směru současných DIY kulturních a politických aktivit". Ta letošní měla mít věcnější základ, slibovala, že se bude věnovat „vybraným událostem z oblasti lidských a zvířecích práv, environmentálním a alterglobalizačním protestům, squattingu, stejně jako represím v subkulturní sféře", podle zkušeností jednotlivých hostů, a reflektovat to, „jak se změnila podoba, vnímání a diskurz autonomních aktivit jak ve společnosti, tak mezi samotnými aktivisty". Debata ale nepochopitelně opět sklouzla k poměrně obecnému polemizování o současné situaci a domnělých i reálných problémech současného hnutí, došlo i na evergreen podobných debat – nejasně formulované srovnávání reformistického a antisystémového aktivismu. Ne že by tyto debaty nemohly být přínosné, naopak – ale v podobném rozsahu a časových možnostech diskuse nemohla skončit jinak než zmateným klouzáním po povrchu, bez možnosti alespoň trochu solidně uchopit většinu z otevřených témat. Na akci z technických důvodů chyběla i plánovaná výstava „k jednotlivým událostem tak, jak je reflektovala mainstreamová a oproti tomu alternativní média".

Středa byla vyhrazena pro happening místních sdružení Kulturní Kolektiv (KulKol) a Food not Bombs Brno. KulKol se delší dobu věnuje problematice gentrifikace, squattingu a obecně vytlačování lidí z veřejného prostoru. Tak jako v minulých ročnících ProtestFestu i letos čekal na zájemce program zaměřený právě na problematiku veřejného prostoru. Tentokrát to měl být netradiční koncert přímo v ulicích Brna. Pro tuto událost bylo vybráno betonové

prostranství pod obrovským nadjezdem rychlostní silnice. Toto místo bylo zvoleno jednak proto, že poskytovalo praktickou ochranu před případným deštěm, ale hlavně proto, že je vzdáleno jen několik metrů od tramvajové zastávky a kousek od činžovních domů jedné z místních městských částí. Záměrem akce totiž nebylo uspořádat primárně hudební akci v netradičních kulisách, ale poukázat na prostý fakt, že jen několik metrů od míst, kde žijí lidé, je nehostinné, šedé a ponuré prostranství, kterému infrastruktura sebrala jeho přirozenou krásu a fakticky zabránila jakémukoliv jinému využití. A právě vstupem hudby na takové místo se sem na okamžik vrátil i život. Akce měla neočekávaný ohlas jak ze strany subkultury, tak i od místních obyvatel, kteří zvědavě přicházeli a dávali se do řeči s organizátory. Akce trvala zhruba dvě hodiny, odehrály na ní tři kapely a k dispozici bylo drobné veganské občerstvení a informační materiály. Událost i přes nelegální (byť zcela legitimní) charakter vzbudila jen minimální pozornost policie, která nikterak nenarušila chod celého programu.

Ve čtvrteční večer se uskutečnil cyklus přednášek spojených s diskusí, který pořádal ProtestFest ve spolupráci s pražským Centrem pro studium populární kultury. Pod jménem „Česká xenofobie" se věnoval různým projevům a formám „vylučujících mechanismů české identity" v populární kultuře a společenském dění. Některé z přednášek byly doprovázeny multimediálními ukázkami a celkově akce působila trochu víc „populárně-zábavným" stylem, než jsme zvykli z přednášek na podobná témata. To ji sice možná udělalo srozumitelnější pro lidi, kteří se o probíraná témata dosud nezajímali, ale nevyhnula se tak některým nepříjatelným zjednodušením a zkratkám a místy působila docela zmateným dojmem. Později večer se v rámci ProtestFestu konal také benefiční koncert italské a finské hardcore/punkové kapely.

Nízká účast poznamenala zejména páteční „Afterparty", která se skládala ze dvou částí. První byla podvečerní klubová „Otevřená beseda o testování řidičů na nealkoholové drogy", která pořadatelsky i obsahově navazovala na podobnou akci v únoru letošního roku v Praze. Ta reagovala na fakt, že v této oblasti panuje v české legislativě a praxi řada nejasností a dezinformací, kterých policie ráda zneužívá v boji proti účastníkům a pořadatelům nonkonformních subkulturních a autonomních aktivit. V neformální debatě byly probrány zkušenosti účastníků a zazněly cenné rady, kdy a jak se bránit nařčení z jízdy „pod vlivem", které často stojí docela na vodě… Večer se ve stejných místech konala druhá část, party s DJi a MCs, která se nesla především v dubovém duchu na venkovním i vnitřním pódiu.

Nedělní zakončení ProtestFestu už bylo v oddechovějším tempu a opět překvapilo přívětivým počasím, kdy pár hodin před začátkem akce po několika dnech začalo svítit slunce a rozpršelo se opět asi hodinu po jejím ukončení. Odpoledne začalo menší cyklojízdou, spolupořádanou mladým brněnským kolektivem Cykloguerrila. Ta vystartovala z Moravského náměstí za zvuku pojízdného cyklosoundsystému, který se žel zhruba v polovině musel kvůli poruše odpojit. Cílem jízdy byl bikepark „Pod mostem" v městské části Řečkovice, který byl svépomocně postaven místní komunitou bikerů. V rámci něj se v podvečer za hudebního doprovodu uskutečnily cyklistické exhibice, grilování a koncert punkrockové kapely.

Posunout se dál

Celkově lze letošní ročník brát jako jeden z těch povedenějších – pořadatelskému kolektivu a spřízněným kolektivům a jednotlivcům se povedlo dát dohromady zajímavý program a většinu z něj bez závažnějších potíží dotáhnout do zdárného konce. Jak už ale bylo naznačeno v úvodu, zůstalo kolem něj mnoho otevřených otázek, které se jeví jako čím dál palčivější. Například, má ještě ProtestFest čím překvapit, nevytratil se z něj subverzní potenciál? O něčem svědčí například poměr legálních a nelegálních akcí či nízký počet policajtů doprovázejících streetFest – totiž že autority spoléhají na to, že „nebudeme zlobit". Zlepšuje se poměr lidí, kteří ProtestFest považují i za něco víc než dobrou party v ulicích? A do jaké míry funguje zamýšlený efekt ProtestFestu jako inspirace pro celoroční aktivity ostatních – nebo je to naopak nálepka na svědomí po roku neaktivity?

A zejména, do jaké míry je ještě reálné a přínosné fungovat stejným způsobem, respektive není zažitá hlavička ProtestFestu jako koule na noze bránící projít nějakou zásadnější změnou? Nezapomínejme na to, že ProtestFest je jednou z nejdéle fungujících kontinuálních akcí v anarchistickém a autonomním hnutí a bezpochyby přinesl spoustu zajímavých a přínosných možností spolupráce aktivistických a kulturních kruhů, ukázky sebevědomého vyjednávání s autoritami všeho druhu či neotřelé a překvapivé DIY přístupy. Určitě by bylo chybou tyto zkušenosti zahodit nebo ignorovat. Škoda by ale taky byla, kdyby se s nimi do budoucna spokojil a nezužitkoval je k tomu, aby se posunul někam dál – rozhodně je ještě kam.

ČSAF Jižní Morava

téma Existence: Anarchistická publicistika

Již v loňském roce jsme chtěli jedno z čísel *Existence* věnovat tématu anarchistické publicistiky. Návrh ale neprošel. V rámci redakčního kolektivu jsme tehdy totiž usoudili, že by šlo jen o popis toho, co kdy vyšlo. Hlavní téma by pak neplnilo jeden z hlavních požadavků, jímž má být vedle informování také podnět k zamyšlení a inspiraci.

Situace se ale změnila, když byl na duben do Prahy naplánován Anarchistický festival knihy. Na jeho pozadí jsme si už dokázali anarchistickou publicistiku představit jako komplexnější téma, které stojí za zpracování, je dostatečně široké a má co přinést.

Bookfairy

Začněme tedy Anarchistickým festivalem knihy. Jde o druh akce, kterou v rámci celosvětového anarchistického hnutí můžeme označit za tradiční, i když se rozvíjí teprve posledních třicet let. Za tu dobu se velmi dobře ujala zejména tam, kde dochází k čilé publikační činnosti a kde je rozvinuté anarchistické hnutí s dlouhou tradicí, tedy především v evropských zemích, Severní Americe a Austrálii.

V zahraničí užívané označení *anarchist bookfair* se u nás doposud doslovně překládalo jako anarchistický knižní veletrh, a to hlavně v reportážích těch, kteří tyto akce v zahraničí navštěvovali. „Anarchistický festival knihy" se dá ale považovat za mnohem podařenější český ekvivalent. I tak si ovšem neodpustíme v této souvislosti občasné užívání slova bookfair, které již zdomácnělo v českém „anarchistickém slovníku".

Jedním z nejstarších a nejznámějších bookfairů je bezesporu ten londýnský, jenž se datuje až do roku 1983. Byl inspirován podobnou akcí, kterou pořádali britští trockisté, avšak ta byla pro anarchisty, kteří ji navštívili, příliš nudná, drahá a se spoustou mainstreamových vydavatelů. A tak se rozhodli uspořádat vlastní verzi. Rok od roku se anarchistický bookfair rozrůstal a postupně i přesouval do větších prostor. Dnes je pořádán za účasti desítek vystavovatelů na Queen Mary University a skládá se z bohatého doprovodného programu přednášek, promítání, kulturních akcí atp.

Bookfairy plní několik funkcí: 1) jsou pravidelnou příležitostí pro setkání v rámci hnutí, 2) umožňují prezentaci publicistických aktivit ve spojení s programem přednášek a diskusí, 3) jsou dobrým a reprezentativním prostorem pro setkání s veřejností, 4) prohlubují kontakty mezi jednotlivými vydavateli, a to i na mezinárodní úrovni, 5) poskytují vydavatelům skvělou příležitost pro distribuci jejich tiskovin. Tyto akce nabývají vícero podob, zejména co se týče velikosti, mohou se konat v rámci města, regionu, státu, nadnárodního regionu, ale mohou být i celosvětové.

První český anarchistický festival knihy, z něhož přinášíme na dalších stránkách obsáhlou reportáž, čerpal částečně ze zkušeností těch zahraničních, na nichž se nejednou představily i naše tiskoviny. Například Nakladatelství ČSAF se již dříve aktivně účastnilo několika ročníků Balkánského anarchistického bookfairu, na kterém se objevují zejména vydavatelé ze zemí bývalé Jugoslávie, Řecka, Bulharska a Itálie, či v loňském roce bookfairu, jenž byl součástí Mezinárodního anarchistického setkání ve švýcarském Saint Imier, zabíral celou plochu místního zimního stadionu a účastnili se ho anarchisté a anarchistky všech kontinentů s výjimkou Antarktidy.

Historie

Ale vraťme se zpět k anarchistické publikační činnosti. Ta má v Česku velmi silnou tradici, která začala v 80. letech 19. století a po dlouhé odmlce celého hnutí v letech 1925 až 1989 ožila opět v širokém měřítku.

Mluvíme-li o historii českého anarchistického tisku, máme na mysli také ten, jenž vycházel ve Vídni či v okruhu českých emigrantů ve Spojených státech. I když by se to nemuselo na první pohled zdát, byla publikační činnost českých anarchistů v USA velmi intenzivní a oproti té v Rakousku-Uhersku nepodléhala cenzuře, jelikož americké úřady neměly takové možnosti při sledování českojazyčného tisku. Z periodik tehdy v USA vycházely například *Budoucnost* (Chicago, 1883-1886), *Proletář* (New York, 1884-1885), *Volné listy* (New York, 1890-1917), *Dělnické listy* (New York, 1895-1898), *Česko-americké Kacířské epištoly* (Chicago, 1908-1909) či *Proudy* (Cleveland, 1908-1910).

V samotných Čechách pak byl anarchistický tisk vázán nejprve na skupiny neodvislých socialistů, později na anarchistické organizace, které se soustřeďovaly převážně v Praze a na severu Čech. Tiskoviny se potýkaly s častými cenzorskými zásahy. Nezřídka se stávalo, že měnily své tituly a navazovaly na sebe pod různými názvy. Jmenujme jen některé: *Omladina*, *Nová Omladina*, *Komuna* (1891-1908), *Nový věk svobody* (1892--1895), *Matice dělnická*, *Matice svobody* (1896-1914), *Proletář* (1896--1912), *Nový kult* (1900-1905), *Horník*, *Hornické listy* (1902-1915), *Šibeničky* (1903-1907), *Anarchistická revue* (1905), *Práce* (1905-1908), *Bezvládí* (1905-1907), *Chuďas* (1906-1907), *Přímá akce* (1907-1908), *Zádruha* (1908-1914) či *Mladý průkopník* (1910-1914).

Zabývat se hlouběji přehledem anarchistického tisku z přelomu 19. a 20. století by bylo nošením dříví do lesa. Toto téma totiž velmi zeširoka rozpracoval Václav Tomek v několika svých knihách, které žel většinou opakují již dříve napsané.

Současnost

Novodobé anarchistické hnutí v Česku zatím nebylo důkladně zmapováno. To bychom rádi napravili, k čemuž se zavazujeme i v následujícím článku. Ten se snaží anarchistickou publicistiku od roku 1990 pojmout obecněji ve smyslu jejího významu pro samotné anarchistické hnutí, jeho teoretický i praktický rozvoj a dynamiku.

Vydávání periodik a dalších tiskovin, jako jsou zejména brožury a knihy, mimo jiné vypovídá o možnostech a schopnostech anarchistického hnutí v tom kterém období. A dále je ukázkou toho, jak rozmanitě mohou fungovat samosprávné anarchistické projekty, za něž se jednotlivé tiskoviny dají považovat.

Jde o uplatnění principů vlastních anarchismu při činnosti, která je pro hnutí jednou z nejzákladnějších. Důraz na absenci hierarchie, kolektivní rozměr rozhodování a práce, nezištnost, snaha o široké zapojení ostatních, to vše jsou věci, které by měly být anarchistické publicistice vlastní.

Jak je vidět, tak i s velmi skromnými prostředky je možné vydávat pravidelně kvalitní časopisy, či čas od času knihu, jejíž podobu nemusíme omlouvat podzemními podmínkami jejího vzniku. Příkladem toho se snaží být i Nakladatelství ČSAF, jemuž a jeho novým publikacím je zde věnováno také několik stránek.

Budeme velmi rádi, když se tato naše aktivita stane inspirací i pro ostatní. A je jedno, zda přímo při realizaci nějakého publikačního projektu nebo jen v přístupu, jemuž je vlastní jednotlivé projekty neodbývat, ale naopak dělat je co nejlépe, v co nejširší spolupráci a dotahovat je do konce, aby se mohl zúročit veškerý potenciál, který mají.

Cíle

Můžeme sice poukázat na dílčí úspěchy, ale je třeba dívat se dál do budoucnosti, stanovovat si smělejší cíle a aktivně žívit vůli a nadšení pro jejich uskutečnění.

Jedním ze snů, který při dostatku zaujetí není nemožné realizovat, je například vybudování vlastní tiskárny. Ta by mohla fungovat na družstevních principech, kdy by ti, kdo v ní pracují, byli zároveň jejími vlastníky a měli rovnocenný hlas při rozhodování. Takový podnik by pak mohl sloužit veškerým anarchistickým publikačním aktivitám stejně jako těm, které jsou nám nějakým způsobem blízké.

Opravdu skvělé by ovšem bylo dostat konečně anarchistické myšlenky a principy mezi co nejširší okruh lidí, a to tak, aby se staly respektovanými a přijímanými. V tomto bodě je ale potřeba zapojit všechny skromné síly, jimiž disponujeme, zbavit se ostychu a vyrazit z úzkého okruhu přesvědčených mezi zbytek neprivilegovaných vrstev. Ať už budou anarchistické publikace obsahově, graficky i co se týče tisku sebelepší, jsou svým způsobem k ničemu, když se nedostanou ke čtenářům, které by mohly oslovit nebo alespoň pohnout k přemýšlení.

-jk-

KDYBY TISÍC ČASOPISŮ...

ČESKÁ ANARCHISTICKÁ PUBLICISTIKA, JEJÍ PODOBY A PROMĚNY OD ROKU 1990

KDYBY TISÍC REVOLUČNÍCH ČASOPISŮ MOHLO ZPŮSOBIT REVOLUCI, TAK JSME TADY ZA POSLEDNÍCH DVACET LET MĚLI DOST MOŽNÁ UŽ DRUHOU. A KDYBY KAŽDÉ SLOVO NÁSLEDOVAL ČIN, ASI BYCHOM DNES PSALI ČLÁNEK NA ÚPLNĚ JINÉ TÉMA.

Žádná anarchistická revoluce se ale nekonala a ani to nevypadá, že by se alespoň nějaký její náznak měl objevit. Přehršel činů, které by vedly k nějaké změně, také zdokumentovat nemůžeme, a proto se zaměříme právě na ta slova. Tedy vlastně na to, jakou dostávaly tištěnou podobu – na publikace, které od roku 1990 vyprodukovalo anarchistické hnutí v Česku.

V tomto článku bychom se chtěli především zamyslet nad obecnými otázkami, které jsou spojeny s publicistikou našeho novodobého anarchistického hnutí. Zároveň je následující text předzvěstí záměru vydat (pokud možno do příštího bookfairu, který, jak doufáme, proběhne příští rok) knihu, která by byla co nejpodrobnějším přehledem anarchistických publikací z let 1990 až 2013.

ŠÍŘIT IDEU

Nejprve si položme otázku, co bylo a je cílem a smyslem anarchistických tiskovin. Odpověď bude ve výsledku poněkud komplikovanější, než by se na první pohled zdálo.

Prvotním a deklarovaným cílem je bezesporu šíření anarchistických myšlenek, principů samosprávy, organizace zdola… U tiskovin, které se nevymezovaly tolik anarchisticky, pak jde o otevírání diskuse napříč svobodomyslnými proudy, seznamování s alternativami, s nemainstreamovými názory a duchovními směry.

Můžeme si říci rovnou, že tento zásadní záměr, tedy rozšířit antiautoritářské myšlenky napříč společností, se anarchistickému hnutí zatím nepovedl, a to bez ohledu na kvalitu, četnost či rozmanitost vydávaných titulů. Nejde ale o žádnou závratnou analýzu, k níž bychom došli až po více než dvaceti letech. Jde o skutečnost, která byla reflektována od počátku novodobého anarchistického hnutí.

Pak je ale třeba si položit otázku, proč i nadále vycházelo tolik periodik, když jejich vydavatelům muselo být jasné, že s nimi širokým masám oči neotevřou, a nemohou tedy naplnit onen prvotní záměr, s nímž jsou tyto tiskoviny obecně vydávány.

VLASTNÍ ROZVOJ

Anarchistické hnutí mělo na svém začátku, který můžeme orientačně datovat vznikem Československého anarchistického sdružení (ČAS) na podzim 1989, vedle celospolečenských cílů také jeden interní, tedy samo sebe. Zrodilo se de facto na základech mírového hnutí 80. let, punkové subkultury a inspirace německým autonomním hnutím.

Je trochu paradoxem, že právě toto období bylo tím, kdy měla anarchistická publicistika nejširší dopad. Vysvětlit se to dá celkem velkou otevřeností české společnosti na počátku 90. let a hladem po nových myšlenkách a podnětech, který se po změně režimu projevil.

Anarchistické tiskoviny tedy plnily roli média, které napomáhá v představování myšlenek, hnutí a kulturních proudů, jež jsou s ním spjaté nebo o nichž si někdo myslí, že by s ním mohly do nějaké míry korespondovat. Daleko atraktivnější než myšlenky ale bylo zprostředkovávání radikálních aktivit, které lákaly především mladé lidi. Souběžně s tím se rozproudily diskuse, na jejichž základě se hnutí začalo formovat a organizovat.

Od počátku se v anarchistických periodikách řešila i problematika, kterou hnutí přijímalo za své (ekologie, práva zvířat, antirasismus, punk, odpor vůči vojenské službě…), a nejednou se stávalo, že s těmito tématy byli spojováni přímo a pouze anarchisté. Následně docházelo k odkrývání anarchistické tradice z konce 19. a počátku 20. století a krátce nato i k odkrývání historických kořenů anarchistické myšlenky v různých zemích. Sporadické překlady článků ze zahraničních periodik se začaly objevovat čím dál častěji a od poloviny devadesátých let začaly vycházet i rozsáhlejší přeložené texty.

Počáteční trend seznamování s hnutím, jeho myšlenkami a příbuznými proudy byl zcela logický a vedl také k formování (někdy i k deformování) anarchistického hnutí. Tento trend ale dál pokračoval svou vlastní setrvačností a mnohá anarchistická periodika se nesla v duchu „přesvědčování přesvědčených“. Pro čtenáře mimo hnutí či scénu, jak se antiautoritářské více či méně angažované prostředí označovalo, byly tyto publikace už moc vyprofilované nebo příliš subkulturní, aby se v nich dokázal zorientovat a porozuměl jim. Stejně tak distribuce probíhala z valné většiny v rámci scény a často vlastně ani nebyla skutečná vůle překročit její hranice, i když mnohé z článků toto reflektovaly.

KOMUNIKACE

Jedním z velmi důležitých rozměrů anarchistické publicistiky, zejména pak vydávání periodik, byl ten komunikační.

Je třeba si uvědomit, že 90. léta ještě nebyla dobou internetu a mobilních telefonů. Vše se řešilo přes pevné telefonní linky, psaní dopisů a právě skrze časopisy. Objevovaly se v nich pozvánky na chystané demonstrace, reportáže z těch proběhlých, informace o tom, co dalšího vyšlo a na jakou adresu si můžete napsat atp.

Rozesílání časopisů bylo zároveň příležitostí k přikládání dopisů a vedení komunikace s distributory, přispěvateli, čtenáři, aktivními skupinami apod. Poštovní korespondence byla poměrně čilá, o čemž svědčily mnohokrát přelepované obálky a několikrát použité poštovní známky, které se zpravidla potíraly mýdlem, aby z nich následně šel odstranit otisk razítka.

Nejednou měla ale tato forma i své stinné stránky ve formě zadržování či prohlížení korespondence represivními složkami. Při posílání časopisů na Slovensko zase docházelo k zabavování časopisů celníky, jelikož tiskoviny mohly být zasílány jen s povolením.

ORGANIZOVÁNÍ

Periodicky vydávané tiskoviny byly důležitou platformou pro organizování anarchistického hnutí. Probíhaly v nich první důležité polemiky a názorové střety ohledně dalšího směřování a praktických aktivit. Stávaly se často inspirací pro vznik různých skupin a nejednou daly přímo vzniknout jednotlivým organizacím.

Jako příklad můžeme uvést časopis *Autonomie*, kolem kterého vznikla Anarchistická federace (AF), nebo časopis *Svobodná mysl*, který o pár let později inicioval vznik České anarchistické federace (ČAF).

Na lokální úrovni pak byly některé místní anarchistické skupiny propojené s časopisy a ziny, které jejich členové společně vydávaly. Ty nezřídka přetiskovaly materiály z letáků a jiných časopisů a přibližovaly je tak čtenářům v místě svého působení s doplněním informací a reportáží z regionálního dění.

U anarchistických časopisů hrál většinou důležitou roli jejich kolektivní rozměr, který se odrážel jak v jejich obsahové přípravě, tak výrobě a distribuci. Každý, kdo chtěl, mohl nějakým způsobem přiložit ruku k dílu. Psaním článků, úvah, reportáží či poezie; sazbou, která dlouhou dobu probíhala formou „vystřihni a nalep“; zajištěním kopírování či distribucí.

Oblíbenou činností, která upevňovala kolektivního ducha společnou prací, bylo skládání. Z tiskáren se totiž dovážely potištěné archy, které bylo potřeba ještě poskládat a sešít. Když zavzpomínáme na praxi při vydávání *Existence* v závěru 90. let, tehdy přicházela do tiskárny vždy skupina lidí, která pak převážela balíky tramvají a následně spolu s dalšími strávila celý dlouhý večer při skládání, sešívání a společné diskusi, která mezitím probíhala.

Nejlepší samozřejmě bylo, když redakce časopisu měla nějaký vlastní prostor, kde se mohli scházet jak její členové, tak sympatizanti, kteří často fungovali jako příležitostní přispěvatelé, distributoři či jen odběratelé. Něčím takovým disponovala v podstatě pouze *A-kontra*, jejíž redakce začátkem 90. let sídlila v Pálffyho paláci na Malé straně, v polovině 90. let byla nucena se přesunout do „Sochorky“, holešovického squatu v ulici Pplk. Sochora, a odtud ke konci 90. let na Papírnu poblíž stanice metra Nádraží Holešovice.

Tiskové orgány

Periodika, která vycházela nejčastěji, nejdéle a nejpravidelněji, byla většinou svázána s nějakou z existujících organizací a sloužila coby jejich hlavní tiskové orgány. V 90. letech neexistovala žádná větší organizovaná skupina, která by se neprezentovala vlastním tištěným médiem. Dokonce i většina menších lokálních skupin vydávala vlastní zpravodaje a ziny. Vedle toho jednotlivé organizace vydávaly také neperiodické tiskoviny, zejména brožury; knihy zcela výjimečně.

Zaměříme-li se na organizace s nadregionální působností, můžeme jmenovat následující periodika: *A-kontra* (vydávalo ČAS od roku 1991), *Autonomie* (vycházela od roku 1991 a později byla spojena s AF), *Hlas přímé akce* (v letech 1993-4 vyšlo jen pár čísel pod hlavičkou Anarchosyndikalistické iniciativy), *Syndikalista* (Anarchosyndikalistická federace, 1994-7), *Svobodná mysl* (od 1995, stála u zrodu ČAF, posléze ČSAF), *Svobodná práce* (po rozkolu v ČSAF na podzim 1997 ji začala vydávat nově vzniklá Federace sociálních anarchistů), *Existence* (vychází pod ČSAF od roku 1998), *Akce*, *Antifa News* (časopis a zpravodaj Antifašistické akce), *Přímá cesta* (časopis Anarchofeministické skupiny), *Solidarita* (noviny Organizace revolučních anarchistů – Solidarita).

Některé časopisy zanikly či se jejich redakce začaly zaměřovat na vydávání nových titulů bez vazby na konkrétní organizaci. Například na *Autonomii* (1991-6) navázal zpravodaj *Autonom* (1996-7) a koncem 90. let noviny *Konfrontace*. *A-kontra* fungovala velmi záhy pouze na redakčním principu, jelikož ČAS bylo velmi neformální zastřešující hlavičkou různých anarchistických aktivit z počátku 90. let. Po roce 1995 se časopis na několik let odmlčel a byl obnoven zas až v letech 1998-9 mladými anarchisty ve spolupráci s Jakubem Polákem. Deset let poté byl formát *A-kontry* změněn z časopisu na poskládaný list formátu A2.

Lokální časopisy

Místních časopisů, zpravodajů, zinů apod. vycházelo během 90. let nepřeberné množství. Vydávali je buď jednotlivci, nebo skupiny, v nichž zpravidla stejně existovala nějaká osoba, která dané periodikum iniciovala a tzv. táhla. Záběr těchto tiskovin byl na jednu stranu velmi různorodý, na stranu druhou však byly obsahově často velmi podobné. Více než časopisy výše uvedených organizací se ovšem zaměřovaly na subkultury (zejména prostřednictvím rozhovorů s kapelami, recenzí nahrávek a reportů z koncertů), otiskovaly básničky a povídky, přebíraly zajímavější články z mainstreamových médií, zveřejňovaly úvahy na ustálený okruh témat…

Životnost takových časopisů nebývala příliš vysoká. Odvíjela se od zápalu těch, kdo je vydávali. Mnozí redaktoři „větších“ časopisů často začínali produkcí vlastních zinů, díky nimž získali první zkušenosti a také kontakty na podobně smýšlející a tvůrčí osoby. U některých periodik zas převládl zcela subkulturní charakter s tím, že na svých stránkách poskytovaly alespoň nějaký prostor pro ideový přesah. Někteří vydavatelé svou aktivitou naplňovali osobní potřebu po vyjádření a tvůrčí seberealizaci. Jestliže tato potřeba odezněla či se přetransformovala do jiné podoby, končil i časopis, který vydávali.

Nebude na škodu, když některé z časopisů 90. let uvedeme jmenovitě: *7 jatečných* (anarchistický literární plátek, Doksy, 1991-3), *Antiregion* (kulturně politický obšťastník pro Slaný a Votruby, 1991-2), *Brněnská vrtule* (Brno, 1991-3), *Konflikt* (Havířov, 1991), *Mrdvola* (Rýmařov, 1991-5), *Prostějovské krawovyni* (Prostějov, 1991-2), *Fronta* (FIF, Praha, 1991-4), *Vy nám taky* (Plzeň/Tachov, 1992), *Radikál* (Pražský radikální kroužek, 1992), *Vostnatej drát* (Brno, 1992-7), *Trutnovská komuna* (Trutnov, 1992-3), *Wicca* (feministický fanzin, Praha, 1993-5), *Hluboká orba* (Brno, od 1993), *Zácpa* (vyškovský alternativní občasník, 1994-5), *Buřič* (občasník Přerovské anarchosyndikalistické buňky, 1994-7), *Sabotáž* (časopis plzeňské autonomní scény, 1994-7), *Strašidlo* (Libštát, 1994-6), *Paradise* (Orlová, 1994-6), *Aurora II* (Prostějovská buňka ČAF, 1995-7), *Garbage* (Hradec Králové, 1995), *Lichá a sudá* (Nymburk, 1995-6), *Tunel* (Vrchlabí, 1995-7), *Výfuk* (Tanvaldské anarchistické sdružení, 1995-7), *Zelený provazníček* (Dvůr Králové nad Labem, 1996-9), *Esbat* (Anarcho-feministický zpravodaj Luny, Praha, 1996), *Cabaret Voltaire Zine* (Litvínov, 1997-2004), *Slzy na rtech* (Hostomice, 1997-2000), *Práce* (Anarchosyndikalistický zpravodaj Syndikalistické frakce ČSAF, Praha, 1998) či *Cultur-A* (Mělník, 1999).

Nástup internetu

V polovině první dekády tohoto století došlo obecně k útlumu anarchistických aktivit, změnám v organizacích a tím pádem i k omezení publikační činnosti. Současně šlo o období masového rozšíření možnosti přístupu na internet. Právě tato skutečnost s sebou přinesla množství nových aspektů, které se nutně musely odrazit i v anarchistické publicistice, míníme-li pod tímto pojmem její nevirtuální podobu.

Většina anarchistických organizací a skupin si zřídila vlastní webové stránky, které využívaly jednak pro statickou sebeprezentaci, a pak také jako platformu pro uveřejňování vlastních textů, překladů, zpráv a pozvánek na akce. Velmi záhy se neosvědčily pokusy, aby weby byly i prostorem pro veřejnou komunikaci, jelikož si značná část „diskusních příspěvků“ zvenku nezadala s nízkou úrovní diskusí na mainstreamových portálech. Informování prostřednictvím internetu se stalo nenákladnou alternativou k tištěným periodikům, s nimiž je z podstaty věci mnohem více práce a každý nemá možnost se k nim dostat. Rychle byly ty tam debaty z přelomu milénia o úzké „internetové elitě“.

Nová éra blogů a možnosti vyjádření se v reálném čase vedla do velké míry ke konci nízkonákladových zinů. Přestaly se posílat dopisy a komunikace se zcela překlopila na internet. Ač se to vše může zdát jako velký technický pokrok a kvalitativní krok kupředu ke snazšímu šíření jakýchkoliv myšlenek, po pár letech se ukázaly také stinné stránky tohoto procesu. Komunikace se urychlila, ale stala se povrchnější a odosobněnější. Kdo zažil doby čilé korespondence, si asi dokáže představit, o čem je řeč. A místo toho, aby se myšlenky snáze šířily, ztratily se v záplavě informací a nesmyslů, které může do světa vypouštět bez jakékoliv větší námahy takřka kdokoliv. Stěžejní texty, o jejichž myšlenkách je třeba důkladně diskutovat, jsou odbyty několika krátkými poznámkami, které ani nejdou k jádru věci, a za týden už jsou ztraceny v záplavě nových „informací“.

Celkem přirozeným vývojem tedy došlo na konci první dekády k obnovení a zintenzivnění publikačních aktivit. Nikoliv však jako nějaký „návrat ke kořenům“ či odmítnutí virtuálních médií, nýbrž jako projev syntézy obou přístupů. Nově vydávané tiskoviny jsou často úzce spjaty s internetovými stránkami organizací, které je vydávají, bývají na nich ke stažení, jsou na antiautoritářských webech propagovány apod. V tištěné podobě vycházejí delší texty, které je nepohodlné číst z monitorů počítačů. Stáhnutelné anarchistické publikace může každý, kdo má tu možnost, tisknout a dál šířit. Na veřejných akcích je možné distribuovat mnohem více než jen zkratkovité letáky. K textům, které by byly na internetu již dávno pohřbeny, je možné se vracet i po delší době. Vydávání časopisů a dalších materiálů vnáší do anarchistického hnutí tolik potřebnou dynamiku a potřebu kolektivní práce a koordinace.

Podpora

Rychlá doba lidi uvyká povrchnosti, těkavosti a přelétavosti. Bulvární styl, mediální zkratky, všudypřítomná reklama… hamburgery a přeslazené nápoje mediálního prostoru. Je lehké přivyknout. A těm, co přivykli, asi připadají anarchistické časopisy se spoustou dlouhých článků, podněty nutícími k přemýšlení a vizemi, co boří představu světa bez alternativ, jako z jiné planety či jiného století. Jenže podřídit se takto zmacdonaldizovanému pohledu na svět znamená přijmout ho a reprodukovat ho. A to my odmítáme.

Aby mohl anarchistický tisk vycházet, musí ti, kteří ho vydávají, psát do něj či ho distribuují, cítit zájem. Tento zájem musí vycházet především ze samotného anarchistického hnutí, čemuž vždy tak nebývá. Aby mohly vycházet knihy, brožury a časopisy, je potřeba pokrýt náklady, které jsou spojeny s jejich tiskem. A to je možné, jen když je o ně zájem a když se najde dost zainteresovaných lidí, kteří jsou ochotni aktivně se podílet na jejich šíření.

Podporujte anarchistický tisk, podpořte tak celé hnutí.

-jk-

ANARCHISTICKÝ FESTIVAL KNIHY

V PRAZE PROBĚHL PRVNÍ ČESKÝ ANARCHISTICKÝ BOOKFAIR

V SOBOTU 20. DUBNA SE V PRAZE KONAL PRVNÍ ČESKÝ BOOKFAIR. I KDYŽ SE JINDE VE SVĚTĚ TATO FORMA SETKÁVÁNÍ ANARCHISTŮ A ANARCHISTEK A PREZENTACE ANARCHISTICKÝCH PUBLIKAČNÍCH AKTIVIT KONÁ JIŽ DLOUHÁ LÉTA, U NÁS JSME SI MUSELI POČKAT AŽ DO LETOŠNÍHO ROKU. PRAVDOU JE, ŽE SE V TOMTO SMĚRU ČESKÉ I SLOVENSKÉ ANARCHISTICKÉ HNUTÍ MÁ ČÍM POCHLUBIT, TAKŽE PROČ OTÁLET DALŠÍ ROK.

Tuto událost označujeme za první český bookfair, i když jsme si vědomi toho, že akce podobného charakteru se již jednou u nás konala. Ve dnech 14. – 16. listopadu 2008 proběhl v pražském infocafé Krtkova kolona „Veletrh anarchistických vydavatelství“, jehož doprovodný program tvořily přednášky, promítání a workshopy. Po organizační stránce však nebyla tehdy akce příliš dobře připravena, nedostalo se jí valného ohlasu a nenásledovalo ani žádné její pokračování.

POVEDLO SE

Dubnový bookfair byl ale nejméně o dvě třídy jinde, co se týče kvality i kvantity. A také díky okamžitému pozitivnímu ohlasu již organizátoři vážně přemýšlí nad uspořádáním dalších ročníků. Jestliže by měl být první ročník nesmělým testem, pak se máme v budoucnu určitě na co těšit.

Účel bookfairu popsal pořádající kolektiv následovně: *„Anarchistický knižní festival je především setkáním vydavatelů tiskovin z širšího okruhu antiautoritářského hnutí. Místem, kde se dá zhlédnout a případně pořídit široké spektrum tematické literatury a také potkat její tvůrce tváří v tvář. Místem, kde se dají navázat nové kontakty a kamarádství a propojovat aktivity. Jeho součástí ale není jen pasivní prezentace literatury. Vedle ní proběhnou tematické přednášky zajímavých hostů, praktické workshopy i prezentace aktivních skupin, kolektivů a organizací.“* A jak bylo napsáno, tak se také stalo.

Jistě nic nezkazíme tím, když hned na začátku prohlásíme, že se bookfair povedl, vládla při něm příjemná atmosféra a bezesporu splnil to, co si předsevzal. I tak si ale neodpustíme v následující reportáži pár poznámek, řešících to, co by se pro příště mohlo vylepšit. A můžeme začít hned u webových stránek festivalu. Ty byly spuštěny poměrně brzy, což je skvělé, a nabídly také možnosti propagace celé akce, jichž bylo využito většinou antiautoritářských webů. Kdo ale očekával, že s blížícím se termínem festivalu bude přibývat novinek a aktivita na festivalovém webu bude gradovat, musel být zklamán. Informace zejména ohledně toho, co kteří vystavovatelé chystají na bookfair za novinky, se objevovaly na stránkách jednotlivých skupin, ale jejich jednotící obraz jaksi chyběl.

PRO ZAHŘÁTÍ

Ač pozvánky slibovaly akci dvoudenní, nakonec se ukázalo, že páteční program bude spíš jen takovým lehčím rozehřátím, jelikož ho tvořila jediná diskuse v infocentru Salé, a to nad vztahem anarchistického hnutí a (korporátních) médií.

Začalo se v osm večer v lehce chaotickém duchu. Absence moderátora donutila jednoho z návštěvníků, člena Asociace Alerta, aby se ujal úvodního slova. Následovala diskuse za účasti 15 až 20 lidí, která ze začátku spíše sklouzávala od hlavního tématu k otázce toho, jaké mediální nástroje využívat uvnitř hnutí. Pak se už řešila problematika toho, zda spolupracovat s korporátními médii či nikoli. A když nespolupracovat, jaké potom využívat alternativní možnosti. Našly se hlasy pro i proti.

Během přibližně dvouhodinové besedy se také objevila snaha reflektovat absenci nějakého vlastního reprezentativnějšího média. Padly návrhy na obnovení anarchistického rádia či něčeho na způsob Indymedia tak, jak jsme na ně zvyklí ze zahraničí.

NARVANÝ BOOKFAIR

Samotný bookfair, tedy místo s širokou nabídkou tiskovin, se konal v sobotu od desáté hodiny v prostoru klubu Bajkazyl. Podnik je to sice na první pohled velmi příjemný, ale pro takovouto akci se ukázal být poněkud malým. Vše by možná bylo jiné, kdyby vyšlo počasí a místo občasného poprchávání vysvitlo sluníčko. Pak by se část stánků mohla přesunout před podnik, kde je poměrně široký chodník a nabídka tiskovin by se dostala i ke kolemjdoucím, kteří jinak neměli důvod cpát se do přeplněného klubu.

Vedle malého prostoru bylo trochu zarážející i oznámení vystavovatelům, které je de facto vyzývalo, aby přišli co nejdříve a ukořistili si místo. Žádný velký boj se naštěstí nestrhl a každý, kdo potřeboval, nakonec nějaký prostor k dispozici měl.

Nakladatelství ČSAF mělo stánek společně s distribucí Anarchistického černého kříže, Antifašistickou akcí a časopisem A-kontra, který zde představil nové číslo. Novým číslem svého časopisu se prezentoval Chyba press a Asociace Alerta představila svou novou sborníkovou revue *Dialog*. Dál zde vystavovaly své tiskoviny Genderfuck, nakladatelství Mezi řádky, skupina Kolektivně proti kapitálu, volná komunita VAP či Iniciativa Ne rasismu! Poezii nabízeli básník Ticho a undergroundové nakladatelství Pravěk. Zcela nově se zde prezentovalo nakladatelství Broken books, které zatím vydalo jediný titul: *Bomba* od H. Zinna (viz recenzi v minulé *Existenci*). Za dobrovolný příspěvek byly k dispozici knihy vydané Václavem Tomkem. Převážně knihy a komiksy v angličtině byly k dostání u stánku infocentra Salé. Z vystavovatelů, kteří sem dorazili zpoza hranic, tu bylo Nakladatelství Bod zlomu ze Slovenska, Što čitaš? z Chorvatska a aktivistky z berlínského infoshopu.

Naše nakladatelství ten den prvně představilo dva nové tituly: *Sabaté – městská guerilla ve Španělsku* a *Marikanský masakr*. Pro snazší orientaci v nabízených tiskovinách byl k dispozici katalog nakladatelství a ti, kteří se rozhodli něco si u našeho stánku zakoupit, obdrželi jako bonus sadu antikapitalistických samolepek.

Jelikož v Bajkazylu nebyl jiný program, který by mohl návštěvníky i vystavovatele trochu rozptýlit, rozhodli jsme se odpoledne improvizovaně zařadit autorské čtení z nejnovější sbírky naší edice Poezie. Na chodníku před Bajkazylem tak zarecitoval pro skupinu zájemců své verše z knihy *Pokání* básník Miroslav Sosoi.

ŽIŽKOVSKÁ TOUR

Anarchistický festival knihy byl situován celkem na třech místech na pražském Žižkově, tedy ve čtvrti, která měla před sto lety bohatou anarchistickou tradici (viz *Existenci* č. 4/2012). Vedle Bajkazylu šlo o infocentrum Salé a klub Final. Výhodou bylo, že jednotlivé podniky nebyly nijak zvlášť daleko od sebe a nacházely se skoro v přímce.

Uprostřed leželo infocentrum Salé, které během soboty sloužilo jako místo pro odpočinek a občerstvení. K dispozici tu byl výběr teplého a studeného veganského jídla, které připravoval kolektiv infocentra. Nutno dodat, že velmi chutného.

Já vydávám, ty vydáváš

V klubu Final měl proběhnout přednáškový blok. Na webu festivalu byl trochu chaoticky začátek uveden v 16.00, i když první přednáška měla začít už v 15.30. Časový rozdíl však dorovnalo řešení technických věcí ohledně zajištění promítání. Později se také ukázalo, že zájem o některé přednášky je tak velký, že mu skoro nestačí kapacita sálu.

Přednáškový blok otevřela prezentace Nakladatelství ČSAF. Nemá cenu ji přibližovat, jelikož zcela korespondovala s článkem o našem nakladatelství, který naleznete v této *Existenci*.

Poté tři členové Priamej akcie (PA) představili Nakladatelství Bod zlomu (NBZ). Nejprve se zmínili o své organizaci a jejím praktickém zaměření, pak řekli pár slov k historii NBZ, která sahá do roku 1999. Nakladatelství vzniklo z nadšení několika aktivistů, a jelikož byl ještě minimálně rozšířen přístup na internet, bylo třeba tištěných materiálů. V roce 2002 se z NBZ stala pracovní skupina PA a ediční plán se začal řešit na jejích sjezdech s přihlédnutím ke třem hlavním kritériím. Těmi jsou a) vyjádření kolektivních potřeb organizace, b) užitečnost pro praxi a c) propojování praxe a teorie. Byl popsán proces vydávání jednotlivých titulů, který jde od odsouhlasení na sjezdu, přes napsání či překlad a následné korektury k bodu kritiky a komentování. Toho se účastní členové i nečlenové a diskuse probíhají jak korespondenčně, tak na otevřených schůzkách. Přínosem je, že dochází k rozvoji kritického myšlení a diskuse a vydané publikace jsou ve výsledku mnohem srozumitelnější. Na závěr procesu přichází komentování finální verze, vydání textu a jeho zveřejnění na webu PA. Přednášející také vysvětlili, proč NBZ např. omezilo přímou distribuci na subkulturních akcích a proč volí jednoduché provedení brožur. Cílovou skupinou jsou především lidé, kteří mají problémy na pracovišti či zájem o otázky třídního boje. Pevná cena tiskovin byla nahrazena dobrovolným příspěvkem s tím, že jsou vždy uvedeny náklady na jednotlivé číslo. Zástupci PA představili tituly, které mají v plánu vydat, a snahu podpořit do budoucna financování NBZ z beneficí.

Z Česka přes Slovensko do Chorvatska. Odtud je totiž další publikační projekt, který se ve Finalu představil – Što čitaš? První knihu vydali krátce po alterglobalizačních protestech v Seattlu jako důsledek nadšení z nového modelu aktivismu. S publikací podnikli informační turné a také se na její financování konaly benefiční akce, což dopomohlo tomu, že se začalo s vydáváním dalších titulů. Někteří z vydavatelského kolektivu pracují zároveň v alternativním knihkupectví, které se nachází v centru Záhřebu a kde jsou nabízeny nejen anarchistické knihy. Umístění v centru města je zárukou poměrně vysoké návštěvnosti. Spíše než tiskoviny však drží projekt nad vodou produkce placek a triček. Kolektiv nakladatelství tvoří asi dvacet lidí s různou mírou zapojení. Stará se také o pořádání každoročního bookfairu, který probíhá v ulicích Záhřebu a pro mnoho lidí je vyhledávanou společenskou událostí. Kolektiv Što čitaš? je vedle zmíněných aktivit zapojen i do projektu Anarchist Library, v jehož rámci bylo digitalizováno již na 300 titulů.

Akční vsuvka

Po představení tří vydavatelství nastal obrat v programu zařazením workshopu Michala Kolesára, který byl věnován přímým akcím za osvobození zvířat a jmenoval se velmi příznačně „Vem slepici a běž“. Vedle přiblížení smyslu takových přímých akcí se přednáška držela své anotace: Jak se na akci připravit, jak provést rešerši, jak velký team je potřeba a jak si v něm rozdělit role, jaké vybavení je nezbytné a doporučené, metody vstupu do objektu, na co si dát největší pozor, krizové scénáře, jednání po případném zadržení…

Michal je dlouholetým aktivistou na poli osvobození zvířat a jeho přednášky bývají vždy velmi poutavé. Z jeho slov je cítit přesně to, co je pro úspěšnou přímou akci nejdůležitější – zápal pro věc a zároveň promyšlenost a chladná hlava.

Gramsci is dead

V sobotní podvečer se slova ujal bývalý redaktor časopisů *Autonomie* a *Konfrontace* Arnošt Novák, aby představil hlavní myšlenky z knihy kanadského anarchisty a sociologa Richarda Daye *Gramsci is Dead. Anarchist Currents in the Newest Social Movements* a diskuse, které kniha po vydání vyvolala.

Hned v úvodu byly položeny otázky, jakou roli by měl hrát anarchismus v radikální politice a co dělat v časech, které jsou stále nerevoluční. Kniha říká, že naše kritika by v sobě měla obsahovat už i představu budoucího, a že tedy zítřejší společnost musí začít již dnes. Jde o tzv. předjímající politiku. Prostředky se musí shodovat s ideály, a tudíž svobodné společnosti nelze dosáhnout skrze hierarchickou organizaci. Je třeba jednat prostřednictvím přímé akce, a ta se tak stává cílem sama o sobě.

Arnošt popsal Gramsciho teorii hegemonie, pilíře, na nichž stojí, a údajnou potřebu vytvořit vlastní kontrahegemonii. Day tuto představu odmítá. Varuje ale také před koncepcí rezignace na hegemonii, které se držela některá z nových sociálních hnutí 60. let. Nesnažila se o novou hegemonii, ale zůstávala uvězněna v té původní a snažila se ji jen ovlivňovat. V 90. letech se ovšem objevily nové typy hnutí, která Day označil jako „nejnovější sociální hnutí“ a jež byla ovlivněna anarchismem a autonomním marxismem, neakceptovala stát a nechtěla ho nahradit vlastní hegemonií – byla nehegemonní (např. zapatistické hnutí).

Day rozlišuje dvě politiky sociálních hnutí: politiku požadavku a politiku jednání. První směřuje požadavky na stát či globální instituce, klade důraz na hierarchické organizace, vzdělávání hnutí, uznává legitimitu institucí a je tak potvrzením stávající hegemonie. Druhá odmítá stát, klade důraz na horizontální organizace, afinitní skupiny a sítě, na setkávání lidí a diskuse, a tím narušuje hegemonii, odmítá její logiku a nesnaží se o žádnou hegemonii. Politika jednání čerpá z teorie a praxe anarchistické tradice, experimentuje tady a teď s novými formami solidarity, sdružování a setkávání. Proti aktům revoluce, které vedou k jiné formě hegemonie, staví přímou akci a vlastní jednání, které mají výchovný efekt a větší dopad na lidi.

Dayova kniha vyvolala přijetí i kritiku. Zejména se do ní pustili revoluční anarchisté, kteří jí vyčetli, že dělá z porážky přednost a jen oslavuje tolerované ostrůvky svobody. Day na jejich kritiku odpovídá, že s porážkou se kamarádí spíš oni, jelikož neodpovídají na otázku, co dělat tady a teď. Navíc Day odmítá revoluce jako jednorázové akty dobytí. Podle něj je radikální sociální změna spíš změnou sociálních vztahů. Mluví, podobně jako John Holloway, o trhlinách v kapitalismu, v nichž je třeba se usadit a rozšiřovat je. Druhý směr kritiky vyčítá Dayovi striktní rozdělení mezi politikou požadavku a jednání, protože realita je složitější a vyžaduje jisté kompromisy; je třeba upřednostňovat politiku jednání, ale nevzdávat se politiky požadavku, např. při sporech na pracovištích.

Naplněný sál odměnil přednášku zaslouženým potleskem a následovalo ještě několik dotazů a poznámek z publika.

Skutečné a virtuální brány

Poslední přednášku vedl Petar Jandrić. Sál sice už trochu prořídl, ale nic to nezměnilo na faktu, že jeho živé a interaktivní vystoupení bylo velmi příjemné a i když přednášel v angličtině, bylo to pro všechny srozumitelné. Ti, kdo se nenechali odradit nejasným textem na letáku, určitě neprohloupili, bylo to úspěšné zakončení celého bloku.

Přednáška nazvaná „Skutečné brány ve virtuální realitě, virtuální brány ve skutečném světě“ poukazovala na to, že žijeme ve světě fyzických, organizačních i morálních bran. Anarchisté vždy útočili na různé strážce bran – na stát, církev, školy – a samotný koncept bran. Internet ale, jak se zdá, otevřel nový druh prostoru bez bran. Pro Jandriće je *„Wikipedie nevyčerpatelnou řadou Beyových Dočasných autonomních zón pro každého, kdo se připojí k internetu; poskytuje tak příhodný prostor pro své poslání, kterým je v kostce řečeno zapojení se do vzdělávání na anarchistickém principu“*. Koncept bran zůstal však naneštěstí nedotčen. Prochází ovšem hlubokou změnou v důsledku dvousměrné komunikace mezi realitou a virtualitou. Ekonomické vztahy z reálného světa pomalu pronikají do virtuality, ale virtuální svobody jsou velmi efektivně začleňovány do reality. Technologie vyvinuté globálním neoliberálním kapitalismem jsou využívány anarchisty, ale i technologie vyvinuté anarchisty jsou využívány globálním kapitalismem.

Opakovat!

Festival pokračoval doprovodným programem ještě v neděli, kdy se konala v Salé „sladká afterparty“ v podobě „Veganské cukrárny“ a následně o pár desítek metrů dál na Kostnickém náměstí divadelní představení „Stroj moci?“.

Festival byl součástí Akčních dní, u nichž sice bylo avizováno, že se poučily z nedostatků předešlého roku, ale ve skutečnosti se spíše více nových nedostatků objevilo, minimálně v podobě absence koordinace a vzájemné propagace jednotlivých akcí. Bookfair to však v žádném případě neovlivnilo.

Potěšující byl i velký počet návštěvníků akce, kteří pocházeli zejména z anarchistických řad. Odhadem se mohlo během soboty na jednotlivých místech, kde se festival konal, ukázat tak 200 až 300 lidí.

Nakladatelství ČSAF by chtělo poděkovat všem, kteří se nějakým způsobem podíleli na Anarchistickém festivalu knihy. Organizátorům za uspořádání celé akce a za pozvání. Ostatním vystavovatelům a přednášejícím za nabídnuté materiály a zprostředkované myšlenky a inspirace. Kolektivu infocentra Salé za dobré jídlo. A také všem návštěvníkům, kteří se zajímají o to, co se děje na poli anarchistické publicistiky. Zvláštní radost nám pak udělali ti, od nichž jsme se dozvěděli, že stahují materiály z našeho webu, rozmnožují je, rozdávají a vylepují.

Nakladatelství ČSAF

ANARCHISTICKÉ NAKLADATELSTVÍ JAKO SOUČÁST CELKU

NAKLADATELSTVÍ ČSAF – ROZVÍJEJÍCÍ SE PUBLIKAČNÍ PROJEKT

NAKLADATELSTVÍ ČESKOSLOVENSKÉ ANARCHISTICKÉ FEDERACE JE ASI NEJVIDITELNĚJŠÍM PROJEKTEM NAŠÍ ORGANIZACE. RÁDI BYCHOM TEDY U PŘÍLEŽITOSTI TOHOTO ČÍSLA *EXISTENCE*, KTERÉ SE VĚNUJE PRÁVĚ TÉMATU ANARCHISTICKÉ PUBLICISTIKY, PŘEDSTAVILI JEHO CÍLE A STRATEGII A PODHALILI POZADÍ REDAKČNÍ PRÁCE.

První publikace pod hlavičkou Nakladatelství ČSAF vyšla v roce 2000. Šlo o knihu *Globalizace a příroda*, vydanou v souvislosti s protesty proti summitu MMF v Praze. O rok později ji následoval překlad brožury od Rudolfa Rockera *Anarchismus a anarchosyndikalismus*. Do té doby vydávala federace své brožury buď přímo pod svou hlavičkou, nebo se jednalo o tisky v rámci jednotlivých regionálních skupin. Časopisy vycházely na stejném principu.

Bylo sice v plánu rozjet rozsáhlejší vydávání brožur a knih, avšak k tomu již nedošlo. A po nadějném vydání dvou výše zmíněných reprezentativních publikací se naplnilo přísloví, že jedna vlaštovka jaro nedělá. Ani dvě.

Hlavička nakladatelství tak zůstala k volnému použití. V druhé půlce předešlé dekády, kdy anarchistické hnutí v Česku zaznamenávalo rapidní útlum, se ho chytila jedna z mála početnějších a fungujících regionálních skupin: ČSAF – střední Čechy. Vydala v rychlém sledu několik desítek brožurek. Šlo však z větší části jen o přetisky již vyšlých článků a brožur, bez korektur a jazykových úprav. Na obálce jedné z brožur bylo dokonce jméno autora uvedeno s chybou a některé tisky tvořilo doslova pár stran.

I když kvalita výrazně pokulhávala, šlo alespoň o nějakou snahu záplatovat poměrně stagnující anarchistickou publicistiku.

NOVÝ ZAČÁTEK

Jistý obrat v publikační činnosti ČSAF přišel koncem roku 2008. Od října začaly pod hlavičkou Nakladatelství ČSAF vycházet nástěnné noviny *A3* a začalo se s přípravou anarchistického zpravodaje *Zdola*, jehož první číslo vyšlo v únoru 2009. Nešlo o první tiskovinu tohoto jména. V letech 2000 až 2003 vycházelo *Zdola* coby časopis vydávaný slovenskou skupinou ČSAF.

Konec roku 2009 pak s sebou přinesl rozhodnutí obnovit vydávání anarchistické revue *Existence*, která předtím vycházela v letech 1998 až 2002 (celkem šlo o 14 čísel).

Takto nově nastartovaná publikační aktivita se dále rozrůstala o brožury, komiksové sešity a sbírky básní. Aby však nešlo o nahodilou a nesystematickou činnost, která by ve výsledku ubila sama sebe, bylo potřeba vyjasnit si účel a zaměření jednotlivých periodik a dalších publikací.

PUBLIKAČNÍ STRATEGIE

Bylo definováno cosi, co jsme pracovně pojmenovali „publikační strategií“ federace. Nešlo ale o žádný formální dokument, který bychom vymysleli od stolu a pak se ho snažili v praxi realizovat. Cesta byla spíše opačná. Vyšli jsme z toho, co jsme již dělali, jen jsme tomu dali jasněji definovaný rámec.

Cílem takového pojmenování a ujasnění věcí bylo především logické svázání publikační činnosti s našimi cíli a ostatními aktivitami. „Publikační strategie“ se tak stala nástrojem, který pomohl navenek srozumitelně představit naše publikační aktivity, zasadit je do celku našeho snažení a i nám samotným svým způsobem pomohla dělat věci efektivněji a více cíleně.

Zodpověděli jsme si otázky, proč jednotlivé věci děláme, komu jsou určeny a co je jejich záměrem. To vše s vědomím, že stanovená strategie se nestává neměnným pravidlem, ale je třeba ji stále podrobovat diskusi a upravovat dle nabývaných zkušeností a potřeb, které nově vyvstávají.

NÁSTĚNNÉ NOVINY *A3*

Jak již bylo uvedeno, začaly nástěnné noviny *A3* vycházet v říjnu 2008. Byly odpovědí na otázku, jak nejlépe dostat anarchistické myšlenky mezi co největší počet lidí, kteří o anarchismu nemají žádné povědomí, nebo ho mají zařazený podle naučených mediálních zkratek a předsudků. Cílovou skupinou *A3* je tedy široká veřejnost, kterou myslíme tu část obyvatelstva, jež nepožívá žádných privilegií a je obětí kapitalistického režimu, ať už jde o studenty, pracující, nezaměstnané či důchodce.

A3 vychází každý měsíc a již vyšlo více než 50 čísel. Datum vydání v daném měsíci není nijak pevně stanoveno, někdy vyjde *A3* začátkem měsíce, jindy třeba až na jeho konci, přesto se daří měsíční periodicitu dodržovat. *A3* se hned, jak vyjde, objeví na webu federace, kde si ji může každý stáhnout a má-li tu možnost, pak také rozmnožit a vylepovat ve svém okolí či vyvěsit v zaměstnání nebo ve škole. Ze začátku vedle toho fungoval také paralelní systém centrálního tisku, a kdo si napsal, tomu byl zaslán požadovaný počet výtisků. Ten se však ukázal jako dlouhodobě neúnosný jednak finančně a také z toho důvodu, že když se neozval dostatečný počet zájemců, zbylo hodně nevylepených kusů.

Název nástěnných novin odpovídá jejich formátu. Nejde ale o žádnou podmínku. Někteří je vylepují ve formátu A4, nebo je šíří ve formátu A5 jako letáky. *A3* tvoří zpravidla jediný článek a je snaha, aby byl napsaný srozumitelným jazykem a týkal se takových témat, která jsou aktuální pro co nejširší okruh lidí.

ANARCHISTICKÝ ZPRAVODAJ *ZDOLA*

Zdola není v pravém slova smyslu periodikum, jelikož nevychází nijak pravidelně. Zpravidla je vydáváno u příležitosti nějaké masovější akce, jakou je odborářská demonstrace, streetparty apod., kde je také následně ve velkém distribuováno. Vychází ve formátu A3 o rozsahu 4 až 6 stran s hlavním tématem, které je většinou voleno ve vztahu k akci nebo akcím, kde má být většina jeho nákladu rozdistribuována. Dosud byla rozebrána témata Masmédia, Krize, Volby, Utahování opasků, Mířme na správné cíle, Národ a Nane paťiv (Žádná úcta).

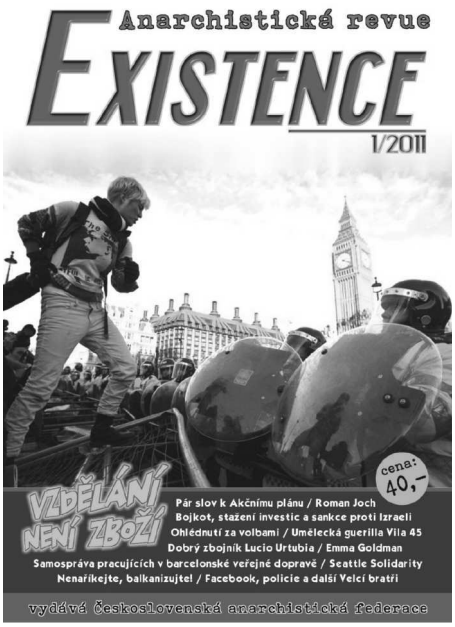

Cena jednoho kusu je sice několik korun, ale je dobrovolná, a zejména při masových akcích se většina kusů spíš rozdá, než prodá. Odtud plyne potřeba získávat finance na *Zdola* prostřednictvím benefičních akcí, což se také daří. Po vydání se zpravodaj dává také ihned ke stažení na web.

ANARCHISTICKÁ REVUE *EXISTENCE*

Existenci jsme začali vydávat především z potřeby vyplnit prázdné místo po anarchistickém časopise *A-kontra*, který přestal vycházet ve formě časopisu a stal se z něj příležitostný zpravodaj, jejž tvoří čtyři strany textů a plakát.

Dalším důvodem bylo vědomí toho, že někteří lidé neradi čtou delší texty na internetu a že obecně ve virtuálním prostoru informace velmi rychle zastarávají a ztrácí se z očí. Proto také ze začátku podstatnou část časopisu tvořily texty, které byly již předtím zveřejněny na webu. Praxe ukázala, že si na takové zdvojení nikdo nestěžuje, jelikož velká část čtenářů *Existence* příliš nečte texty na internetu a upřednostňuje právě klasický tištěný formát. Jak si *Existence* začínala nacházet vlastní místo, začal se také postupně zvětšovat poměr původních textů vůči těm již zveřejněným.

Existence vychází každý čtvrtrok v rozsahu 40 stran A4 a je orientována především na širší antiautoritářské hnutí. Přesto je snaha volit jazyk a texty tak, aby jim porozuměl i čtenář, který není podrobně zasvěcený do problematiky anarchistické teorie a praxe.

Každé číslo anarchistické revue je věnováno nějakému tématu, které se snažíme popsat

a nahlédnout z anarchistické perspektivy. V roce 2011 se hlavní témata točila kolem protestních hnutí vznikajících ve světě, od roku 2012 se zase orientujeme na alternativy v praktických oblastech života, jako je pracoviště, zemědělská produkce, bydlení, spotřeba… Přenášíme se tak postupně od kritiky přes protest k vizi, která je nějakým způsobem již podložena praktickou aktivitou.

Vedle přiblížení teorie, praktické inspirace a diskuse má *Existence* pro hnutí také roli dokumentační. Snaží se pokrývat jeho veřejné akce, které se konaly od uzávěrky předešlého čísla, stejně jako publikace, které v té době vyšly.

Existence se tiskne v nákladu zhruba 400 kusů. Po vydání je stejně jako oba výše uvedené tituly ke stažení na internetu, přesto většina čtenářů vyhledává její tištěnou verzi, kterou si může objednat či zakoupit na některém z distribučních míst uvedených v průběžně aktualizovaném seznamu.

Časopis od dětí *Klíčení*

Rozhodnutí vydávat časopis *Klíčení* přišlo po vydání článku o jedinečné osobnosti anarchistického hnutí konce 19. a počátku 20. století – Michalu Káchovi. Kácha totiž kdysi stejnojmenný časopis vydával s cílem zapojit do něj autorsky nejen dospělé, ale i děti. Jestliže Kácha koncipoval časopis zejména pro dětské čtenáře, aby jim vynahradil nedosažitelné vzdělání či umění, redakce nového *Klíčení* má ještě jinou ambici, a to dokázat, že ne dítě se má učit od dospělých, ale že se všichni navzájem máme co naučit. Nové *Klíčení* tedy není časopis pro děti, ale časopis od dětí (a dospělých) pro kohokoli, kdo nemá předsudky a nedělá nesmyslnou zásluhu ze svého „poučeného“ věku (který mu v lepším případě dal víc zkušeností, ale zbavil ho autentičnosti, radosti z každého zážitku, potřeby jejího sdílení, úžasu z poznávání okolního světa i údivu nad jeho nespravedlností a bezprostřední touhy postavit se jí). V redakci časopisu, která se stále rozrůstá, se sešli dospělí a děti, aby společně vytvářeli tiskovinu pro každého, komu jsou blízké anarchistické principy.

Koncepce časopisu nebere ohled na běžné standardy zavedené u periodik, jako je např. úzce vymezená cílová skupina čtenářů, přehlcená grafická úprava ve stylu klipů a rychlých střihů, tematické omezení, potlačení textové složky, nadbytečné vysvětlivky či popisky, reklamy apod. Výstižně se o koncepci ostatně vyjádřil autor anotace prvního čísla, který napsal, že se *„Klíčení ubírá možná méně populárním, nemasovým, avšak smysluplnějším směrem a nevyhýbá se žádným zajímavým textům např. jen kvůli jejich délce“*. Časopis má osm rubrik: nepravidelná Hovorna slouží zejména k dialogu redakce a čtenářů, rubrika Od nás přináší výhradně příspěvky od dětí, Čítanka doplňuje nebo oživuje literární vzdělání čtenářů, Školka je rubrikou věnovanou těm nejmenším, Dílna je DIY návodem bez tematického či věkového omezení, Černo-červená škola je cosi na způsob výkladového slovníku s hesly, která se ve škole příliš nevysvětlují, a závěrečné dvě rubriky tvoří Komiks a Muzika. První číslo *Klíčení* vyšlo na přelomu let 2011 a 2012 a periodicita se pohybuje mezi třemi až čtyřmi čísly ročně. Časopis je proto číslován průběžně a v době vydání tohoto čísla *Existence* se dokončovalo jeho 6. číslo.

Klíčení je celobarevný časopis s rozsahem 40 stran formátu A4, vychází v nákladu od 230 do 500 výtisků podle aktuálních finančních možností (tj. podle výtěžků z benefičních akcí a z prodeje dosud vydaných čísel). Seznam distribučních míst, kde je *Klíčení* ke koupi, je pravidelně aktualizován na webech anarchistické federace a jejího nakladatelství, a zároveň je časopis součástí distribuce tiskovin na akcích spojených s antiautoritářským hnutím. Čísla časopisu, která jsou už vyprodaná, jsou na webu Nakladatelství ČSAF k volnému stažení a šíření.

Lokální zpravodaje

Výše jsme uvedli periodika, která jsou vydávána pod hlavičkou Nakladatelství ČSAF, popřípadě Československé anarchistické federace. Vedle nich ale vycházejí i lokální zpravodaje, které buď přímo vydávají, nebo se na nich nějakým způsobem podílí místní skupiny ČSAF. Příprava, výroba a distribuce těchto lokálních zpravodajů spadají čistě do autonomie daných místních skupin, které je podle vlastního uvážení mohou před vydáním předložit zbytku federace k připomínkám.

V severních Čechách ještě nedávno vycházel místní zpravodaj *Komentátor* (dříve *Informátor*). V současné době své informační listy vydávají skupiny ČSAF-Střed (*Kontrast*) a ČSAF-Olomouc (*Po přečtení zrecyklujte…*). Jejich periodicita je přibližně čtvrtletní a zpravidla se jedná o několik stránek formátu A5.

Brožury a knihy

Vedle vydávání periodik klade Nakladatelství ČSAF velký důraz také na produkci tematických publikací, zejména ve formě brožur o rozsahu 40 až 60 stran. Často se jedná o kompilace více textů. Tyto publikace se zaměřují především na přibližování anarchistické teorie, historie antiautoritářského hnutí, praktických návodů a inspirací pro vlastní aktivity a důležitých diskusí na konkrétní témata.

V posledních dvou letech vyšly brožury *Práce* (analýza ideologie práce a příklady vzdorů na pracovištích), *Okupační kuchařka* (manuál popisující okupační stávku Filozofické fakulty v Záhřebu, který jsme vydali před studentskými protesty v Česku), *Hranice aktivismu* (polemika z přelomu milénia reflektující alterglobalizační hnutí), *Comunismo libertario* (anarchistická teorie a praxe před Španělskou občanskou válkou a v jejím průběhu) a *Marikanský masakr* (potlačení hornické stávky v Jihoafrické republice z anarchistické perspektivy). Větší rozsah pak má biografická kniha *Sabaté – městská guerilla ve Španělsku*, vydaná letos v dubnu.

Od loňského roku používáme při tvorbě brožur jednotné grafické prvky, které publikacím dodávají poměrně jednoduchý a snadno rozpoznatelný vzhled.

Komiksová edice

Jednou ze specializovaných edic našeho nakladatelství je komiksová tvorba, která je samozřejmě nějakým způsobem vztažena k anarchistickému hnutí či k tématům, kterými se často zabývá.

Komiksová edice byla založena se záměrem dát anarchistické publicistice trochu odlehčený rozměr, jelikož ta se většinou zabývá vážnými a mnohdy až pochmurnými tématy. Možnosti komiksu jsou velmi široké: grafické vyjádření, humor a nadsázka, výsměch autoritám, fantazie… Přináší s sebou prvky, které dokážou zobrazit problémy v jiném světle a z jiné perspektivy a často jednoduchou formou oslovit ty, pro které jsou politické traktáty nudným a ne zrovna vyhledávaným artiklem. Komiksový formát se mezi čtenáři také záhy ukázal jako velmi úspěšný.

Vydávané komiksové sešity na sebe nijak přímo nenavazují. Někdy jde o jednotlivý příběh, jindy o kompilaci krátkých komiksů. Vždy se ale snažíme jednotlivé práce doplnit o informace ohledně jejich vzniku, autora či přiblížení doby a tématu, kterých se týkají.

Zatím vyšly čtyři komiksové sešity: *Likvidátor* (od polského kreslíře R. Dabrowskiho), *Anarchix* (kompilace pojmenovaná podle komiksu z počátku 90. let), *Class War Comix* (epizoda ze života postrevoluční komunity od C. Harpera) a *Když začala noc* (příběh na pozadí austrofašistického režimu od T. Fatzineka).

Edice Poezie

Druhá žánrově zaměřená edice se věnuje poezii. Nijak zvlášť nezapadá do konceptu publikací propagujících antiautoritářské myšlenky a nejsou zde otiskovány a priori angažované verše. Edice Poezie je spíš výsledkem zájmu některých členů nakladatelství a svým způsobem navazuje na tradici anarchistické publicistiky, kdy mezi politickými spisky vycházely i verše mladých básníků, zejména těch, kteří se později zapsali do dějin české literatury pod označením „buřiči“.

Jelikož ale v dnešní době poezie „nefrčí“ tolik jako třeba před sto lety, má i její vydávání svá specifika. Zpravidla jde o menší náklad, který z převážné části putuje autorovi, jenž se pak osobně stará o její prezentaci a distribuci. Naše nakladatelství se tak může stát oporou pro mladé básníky, kteří nemají moc šancí na vydání svých veršů. Jsme jim dle svých možností schopni pomoci se sazbou, zajištěním tisku a částečně i s distribucí jejich básnických sbírek.

Ostatní produkce

Vedle výše uvedeného se Nakladatelství ČSAF stará také o tisk letáků federace, zejména každý rok zajišťuje sazbu a tisk „výročních zpráv“, které informují o aktivitách organizace v uplynulém roce. Mimo letáky bychom se také chtěli občas věnovat produkci samolepek.

Velký úspěch měl nápad s vydáním nástěnného kalendáře s reprodukcemi anarchistických plakátů ze Španělské občanské války. Pro rok 2012 jsme ho udělali v české verzi a pro rok 2013 v anglické, jelikož jeho distribuce byla

zaměřena zejména na mezinárodní anarchistické setkání ve švýcarském Saint Imier, o němž jsme informovali v *Existenci* č. 4/2012.

Redakční práce

Antiautoritářské přístupy k publikační činnosti mohou být různé. Jejich pestrost se projevuje i při naší práci. Nepokoušíme se stanovit nějaká pevná pravidla a podle nich pak jet. Naopak se snažíme vycházet z nabytých zkušeností, osobního nasazení, zájmu a preferencí. To vše podrobujeme reflexi a na tomto základě budujeme rámec redakčních postupů.

Vzhledem k tomu, že lidé zapojení do našich publikačních aktivit jsou z různých koutů Česka a někteří dokonce dočasně žijí v zahraničí, nepřichází moc v úvahu klasický redakční model založený na pravidelných schůzkách a s nimi spojeným rozdělováním a hodnocením úkolů. Jako nepříliš funkční se ukázal také redakční model, při němž se určí téma a termín a rozdělí úkoly. Při takovém postupu se anarchistickým časopisům totiž opakovaně stávalo, že se v určeném termínu sešel jen zlomek textů, s nimiž se počítalo, a docházelo tak zpravidla k protahování vydání jednotlivých čísel. V tomto ohledu se svým způsobem osvědčil model, který za svůj přijala valná většina zinů, založený na do důsledku dovedeném principu DIY (udělej to sám). To znamená, že jediný člověk připraví texty, udělá grafiku, zajistí tisk a postará se o distribuci. Na nikoho nemusí spoléhat a zbytečně čekat, přičemž však zcela odpadá kolektivní rozměr, který by naše práce podle nás měla mít.

Jelikož se snažíme vycházet z toho, co jednotlivé lidi baví a jaké mají schopnosti a možnosti, budujeme neustále jak v rámci federace, tak i mimo ni neformální okruh autorů textů, překladatelů z různých jazyků, grafiků, sazečů, korektorů, tiskařů a dalších, tedy lidí, kteří se mohou buď pravidelně či příležitostně podílet na konkrétních projektech.

Ke každému projektu – aby byl opravdu funkční a mohl naplnit svůj záměr – je třeba přistupovat zodpovědně. A tato zodpovědnost by měla být adresná. Konkrétně ji nese koordinátor daného projektu. Pod projektem si můžeme představit jak dlouhodobě vycházející periodikum, tak třeba i jednotlivou publikaci. Koordinace se pak může týkat buď celého projektu, jeho části, nebo konkrétní činnosti společné pro více projektů. Tento „koordinační model" tedy s sebou nese jak výhody DIY modelu, tak kolektivní práce.

Součást celku

Každý z výše popsaných projektů Nakladatelství ČSAF má svá specifika, která se také odrážejí na jeho zajišťování. Vždy je to ale koordinátor, na němž leží odpovědnost za fungování projektu. Svým způsobem nemusí být ani do samotné produkce nijak zapojen, zodpovídá ale za stanovení rámcového harmonogramu, domluvení personálního obsazení, dohlížení na plnění úkolů a referování o projektu. Funkce koordinátora nezavádí žádnou hierarchii ani nepřináší žádná privilegia, naopak spíš s sebou nese tíhu odpovědnosti. Samotná rozhodnutí jsou zpravidla výsledkem komunikace v projektu zainteresovaných osob.

Jednotlivé projekty našeho nakladatelství požívají široké autonomie, zároveň ale fungují pod hlavičkou Československé anarchistické federace. Jsou tak součástí širšího celku, což s sebou nese některé nepsané zvyklosti. Zejména na sjezdech federace referují koordinátoři o činnosti „svých" pracovních skupin, každý se zde může vyjádřit k činnosti skupiny, popřípadě mohou být přijata nějaká doporučení a rozhodnutí (např. finanční podpora projektu od federace). Zároveň se může každý člen či členka aktivně zapojit do kterékoliv pracovní skupiny.

Přestože nakladatelství funguje jako aktivita ČSAF, ve všech svých dílčích projektech se snaží o otevřenost v rámci širšího antiautoritářského hnutí a o to, aby bylo prostorem pro vyjádření skupin a jednotlivců, kteří se do něj řadí. Nejvíce je to asi patrné u anarchistické revue *Existence*. Možnost publikovat na jejích stránkách je opakovaně nabízena různým antiautoritářským subjektům. To, zda poskytnuté nabídky využijí či nikoliv, je pouze na nich. Své texty tu zveřejnily Asociace Alerta, Iniciativa Ne rasismu, Antifašistická akce, International Solidarity Movement, Ekopartyzánka, Food not Bombs, Volná komunita VAP a mnohé další skupiny a kolektivy.

Další formy spolupráce se snažíme hledat i v oblasti nakladatelské, a to zejména v případech, kdy bychom rádi, aby se nějaký titul dostal i na pulty knihkupectví. Prvním takovým počinem je loňská participace na vydání zapatistické detektivky *Nepohodlní mrtví (Co schází, to schází)* s nakladatelstvím Pavel Mervart.

Financování

Způsoby financování jednotlivých projektů v rámci nakladatelství se odvíjejí od jejich charakteru. Některé v tomto směru fungují odděleně, zbytek má „účetnictví" společné. Prvotní „investice" může pocházet z vlastních zdrojů (od jednotlivých členů či uvolněním prostředků z fondů federace) nebo z benefičních sbírek (koncertů, prodeje jídla na akcích apod.).

Kupříkladu zpravodaj *Zdola*, jenž je distribuován na velkých akcích za dobrovolný příspěvek, tzn. z velké části zdarma, je závislý na podpoře z benefičních zdrojů. Naopak když začala znovu vycházet anarchistická revue *Existence*, bylo jednou z deklarovaných podmínek, že si musí na sebe „vydělat" čistě z prodeje. Tím se měla ověřit její životaschopnost v rámci anarchistického hnutí. A jsme rádi, že se potvrdila. Společný fond většiny tiskovin pak zajišťuje, aby mohly vycházet i „prodělečné" publikace, mezi které patří zejména brožury, jež jsou pak částečně „dotovány" např. z prodeje komiksových sešitů. V součtu je snaha udržovat bilanci „na nule", to znamená tak, aby mohly vycházet nové publikace, aniž by se fond nakladatelství dostával výraznějším způsobem do mínusu. Zároveň jsme na tom tak, že si můžeme omezeně dovolit produkci věcí, u nichž se ze zřejmých důvodů nedá počítat s žádnou návratností, jako jsou například letáky.

Po několika letech, kdy jsme se obešli bez benefičních příspěvků, jsme se rozhodli, že pro rozšiřování našich publikačních aktivit nebude na škodu, když dáme prostor i této formě podpory. Malá část prostředků v současné době plyne například z prodeje zapatistické kávy.

Naše publikační činnost je nezisková. Cílem komerčních nakladatelství je samozřejmě zisk, naopak cílem anarchistického nakladatelství je šíření myšlenek svobody a samosprávy. Lidé jakýmkoliv způsobem zapojení do nakladatelství za svou práci neočekávají žádnou materiální odměnu. Nanejvýš někdo z těch, kdo externě přispějí, dostane výtisk zdarma.

Distribuce

Jednou ze stěžejních činností, kterou je třeba soustavným úsilím zajišťovat, je distribuce vydaných publikací. Ta je řešena několika způsoby.

Předně je u některých vydaných věcí možnost jejich stažení z našich internetových stránek. Je tomu tak zejména u periodik (*A3*, *Zdola*, *Existence*). U brožur, komiksů a *Klíčení* jsme se rozhodli dávat jejich PDF verzi ke stažení až po pokrytí nákladů za tisk.

Na všechny členy a členky ČSAF se průběžně apeluje, aby se podle svých možností zapojili do šíření materiálů federace. Není totiž takový problém vytvořit si postupně okruh stálých i příležitostných odběratelů mezi přáteli, v subkulturách, na pracovišti či ve škole. S tím souvisí také zajišťování distribuce našich tiskovin na různých akcích, jako jsou benefiční koncerty, antirasistické turnaje, promítací večery, demonstrace apod. Ideální pak je, když se lokální skupině podaří zajistit místo, kde mohou být anarchistické publikace (a nemusí jít jen o ty z produkce Nakladatelství ČSAF) dostupné průběžně.

Podstatná část distribuce pak probíhá přes síť distribučních míst, mezi která patří jak kamenné obchody (knihkupectví, antikvariáty, subkulturní obchody, kavárny, bary…), tak internetové distribuce. Tuto síť se snažíme pokud možno rozšiřovat a díky ní rozvíjet i jiné formy spolupráce.

V roce 2012 jsme začali s realizací myšlenky prezentace některých titulů formou křtů při jejich vydání či turné, které jejich prodej spojují s dalším programem. Například u knihy *Nepohodlní mrtví* se podařilo realizovat dva křty a turné mnoha městy, při němž se promítal film *Zapatista*. Promítání filmu *Blokáda* s následnou diskusí ve čtyřech městech bylo zase spojeno s prodejem brožury *Okupační kuchařka* a své křty s doprovodným kulturním programem měla také básnická sbírka Miroslava Sosoie *Pokání*.

Nové publikace byly dlouhou dobu představovány pouze na webu federace. Ten ale neumožňoval snadnou orientaci v již vydaných titulech. Z toho důvodu byla na konci roku 2012 spuštěna samostatná webová stránka nakladatelství, která informuje o novinkách, přináší aktualizovaný seznam distribučních míst a zároveň poskytuje přehled o vydaných materiálech a možnosti jejich stažení.

Přínosy

Publikační aktivity považujeme ve federaci za jedny ze stěžejních. Jsou jednou z forem kontinuální praktické činnosti, která jde přes celou organizaci a může se do ní zapojit takřka každý, minimálně při pomoci s distribucí. Na jejich základě můžeme experimentovat s různými formami antiautoritářské kooperace a osvojovat si praxi dlouhodobé kolektivní práce.

Zapojení se do publikačních aktivit přináší vedle rozvoje organizace také rozvoj osobní, a to zejména při získávání nových zkušeností s různými částmi procesu vydávání tiskovin, prohlubování osobních vazeb a zvyšování sebevědomí pro náročnější projekty.

A jak doufáme, je naše činnost přínosem i pro samotné anarchistické, potažmo antiautoritářské hnutí, které tak má možnost přístupu k materiálům kritizujícím sociální nespravedlnost, propagujícím myšlenky svobody a zprostředkovávajícím praxi samosprávného organizování. Zároveň má každý otevřenou možnost se podle svých schopností a možností zapojit do dílčích projektů nakladatelství. Ač nejsme žádní profesionálové a vše děláme jen ve svém volném čase, snažíme se dělat naše publikace v takové kvalitě, aby se nikdo nemusel stydět šířit je dál ve svém okolí.

Nakladatelství ČSAF

Novinky z Nakladatelství ČSAF

Publikace vydané u příležitosti Anarchistického festivalu knihy v Praze

Nakladatelství Československé anarchistické federace představilo na Anarchistickém festivalu knihy, jenž se konal v Praze ve dnech 19. a 20. dubna, několik nových publikací: dvě básnické sbírky, které vyšly ještě v průběhu března, a brožuru a knihu, které měly svou premiéru právě tam.

Akce typu anarchistických knižních festivalů jsou vhodnou příležitostí pro vydání, představení a distribuci nových publikací. Využili jsme ji tedy i my v rámci našeho federačního nakladatelského projektu a doufáme, že vás následující tituly zaujmou. Nezapomínejte, že jejich zakoupením přispíváte na vydávání dalších anarchistických publikací.

Sabaté – městská guerilla ve Španělsku

Životopis Francisca Sabatého od Antonia Télleze vyšel v českém překladu zatím pouze v elektronické verzi, a to v roce 2006 v rámci Anarchistické knihovny, kterou naleznete na webových stránkách jaime.cz. I když si odtud tento text mnozí stáhli a přečetli, byli jsme již nějakou dobu přesvědčeni, že tištěnou podobu si rozhodně zaslouží. Proto jsme ho také po jazykové redakci překladu vydali jako knihu v rámci našeho nakladatelství.

Kniha *Sabaté – městská guerilla ve Španělsku*, k níž napsal předmluvu známý italský anarchista Alfredo M. Bonnano, líčí bohatý životní příběh španělského anarchisty, který bral boj proti útlaku do všech důsledků a nikdy v něm nepolevil, jakkoli se mohly zdát vyhlídky na úspěch nedobré. Ve svém úsilí nebyl sám. Po vítězství fašistických sil ve Španělské občanské válce pro mnohé anarchisty boj neskončil. Jak jednotlivci, tak organizované partyzánské skupiny napadaly frankistický režim po celou dobu jeho existence. Někteří přímo, žel neúspěšně, usilovali o život samotného diktátora.

Francisco Sabaté Llopard (1915–1960) se stal pro fašisty ve Španělsku jedním z nejobávanějších nepřátel. V jeho stínu by se ale neměli ztratit ostatní guerilloví bojovníci. Vzbudí-li ve vás kniha zájem o jejich osudy, můžeme doporučit například webovou stránku losdelasierra.info, která se snaží encyklopedicky dokumentovat postavy protifrankistického odboje.

Antonio Téllez, který byl sám aktivně zapojen do hnutí odporu, vykonal při mapování Sabatéova života a akcí skvělou a obdivuhodnou práci. To mimo jiné zdůrazňuje i Stuart Christie, jenž knihu přeložil do angličtiny, ve své vzpomínce na jejího autora, kterou jsme zařadili do této publikace. Sám Christie byl v roce 1964 jako osmnáctiletý stíhán za to, že do Španělska pašoval výbušniny určené k likvidaci generála Franka.

Odvaha a odhodlání, s nimiž španělští antifašisté podstupovali své akce, jsou odzbrojující. Ač milovali život, neváhali ho nasadit v boji proti ozbrojeným složkám fašistického režimu, jimž mnohdy rád vypomohl i represivní aparát tzv. demokratických zemí. Nevzdávali se, ani když cítili, že část hnutí, jehož myšlenky sdílejí a jehož jsou součástí, od nich dává ruce pryč.

Francisco Sabaté je velkou inspirací. Ne nutně v otázce způsobu boje, který volil, ale zejména z pohledu osobního nasazení, zdravé drzosti, neústupnosti a nepodvolení se kompromisům.

Jsme rádi, že vydáním této knihy můžeme přispět k rozšíření jak Sabatéova odkazu, tak odkazu celého španělského antifašistického odbojového hnutí.

(124 stran, 100 Kč, k sehnání na distribučních místech uvedených na naší webové stránce nakladatelství.csaf.cz.)

Marikanský masakr

V srpnu 2012 obletěly svět záběry postřílených jihoafrických horníků. Odvážně se postavili nesnesitelnému vykořisťování v platinových dolech, odpovědí jim byly kulky policejních zbraní. Nakladatelství ČSAF vydalo brožuru o této tragické epizodě třídní války, která vešla ve známost jako „marikanský masakr“.

Jihoafrická republika je v rámci afrického kontinentu stabilně jednou z nejvyspělejších zemí a vytváří přibližně 25 % HDP celé Afriky. Drží světové prvenství v zásobách zlata, ale také v produkci platiny, rud chromu a vanadia. Toto bohatství je ale vyvažováno utrpením a vykořisťováním pracujících a jejich rodin.

Srpnová stávka v platinových dolech skončila nejkrvavějším policejním zásahem v zemi od roku 1960, kdy vláda apartheidu postřílela v Sharpeville 69 demonstrantů. Tentokrát policie zahájila ostrou střelbu do třítisícového davu stávkujících horníků, který se dožadoval zvýšení platů od společnosti Lonmin, jednoho z největších producentů platiny na světě.

Po zveřejnění drastických záběrů střelby automatickými zbraněmi do skupinek stávkujících však následovaly informace ospravedlňující násilí policie, která údajně neměla při zásahu proti ozbrojeným dělníkům na výběr. Mnohé zpravodajské kanály také z rozpoutání násilí viní konkurenční odborové svazy, které spolu soupeří. Kořeny konfliktu se však zcela zamlžit nepodařilo. Akcie těžařských společností prudce klesly. Naopak prudce stouply výkupní ceny platiny. Okupační stávka musela být ukončena

v zájmu stability nadnárodního průmyslu, který je závislý na těžbě bílého zlata.

Nezaznělo ale například, že první střely do dělníků vypálili zkorumpovaní odboroví předáci propojení s vládou a korporacemi. Média nakonec udělala z obětí hlupáky, kteří se postavili s klacky střelným zbraním. Jak to ale bývá, realita je jiná. A když ji odkryjeme, ucítíme prohnilost politických a ekonomických elit.

Pohrdání a špína, kterou na postřílené stávkující horníky hází mediální svět, je jen částečným důvodem k vydání této brožurky. Skutečný důvod pro zveřejnění textů, které poodhalují širší pozadí násilí, je jiný: chceme tak vyjádřit solidaritu s rodinami mrtvých horníků a s těmi, co přežili a dále snášejí nehumánní podmínky jihoafrických dolů.

Marikanský masakr je velkou lekcí pro všechny milovníky a milovnice svobody. JAR zažívá po svržení apartheidu něco, čeho jsme byli svědky i v mnoha jiných zemích. Revoluční ideály rasové a sociální rovnosti byly zrazeny úzkou černou elitou z politické strany Africký národní kongres (ANC), která již 18 let drží kormidla moci. Chapadla ANC jsou prorostlá všemi institucemi včetně Jihoafrické konfederace odborových svazů (COSATU). Elitní politici ANC a jejich rodinní příslušníci se rychle vyšvihli mezi nejvyšší třídu miliardářů. Stali se také vlivnými akcionáři těžařských korporací a dohlížejí na ostudné vykořisťování chudých pracujících z bantustanů a uprchlíků z nejchudších regionů afrického kontinentu. Marikanský masakr odhaluje skutečnou tvář kapitalismu, státu, policie a reformistických odborových svazů. Tyto události by neměly být zapomenuty a jejich scenáristům odpuštěno.

Vedle odhalení pozadí marikanského masakru zazní v brožuře také slova o nutnosti budování protimoci a návrh, jaké kroky je v tomto směru třeba učinit.

Publikace obsahuje překlady textů „What the Marikana massacre tells us“ (Shawn Hattingh) a „Marikana prequel: NUM and the murders that started it all“ (Jared Sacks), které doplnil Tonda Kováč zejména o reakce českých médií

a popis třídních bojů následujících po marikanském masakru.

(48 stran, 45 Kč, k sehnání na distribučních místech uvedených na naší webové stránce nakladatelství.csaf.cz.)

Obyčejně zmraženi

V polovině března vyšel třetí svazek edice Poezie. Jde o sbírku 43 básní od Ondřeje Heimerleho, která je nazvána po jedné z nich: *Obyčejně zmraženi*. Byla vytištěna v nízkém nákladu 80 kusů a má rozsah 56 stran formátu A6.

Realizace sbírky proběhla, aniž bychom se s autorem dříve znali. Jednoduše nám poslal své básně na náš e-mail a jelikož se nám zamlouvaly, domluvili jsme se společně na jejich vydání.

U edice Poezie je praxe taková, že většina nákladu putuje přímo autorovi a zbytek je distribuován přes některá z našich distribučních míst.

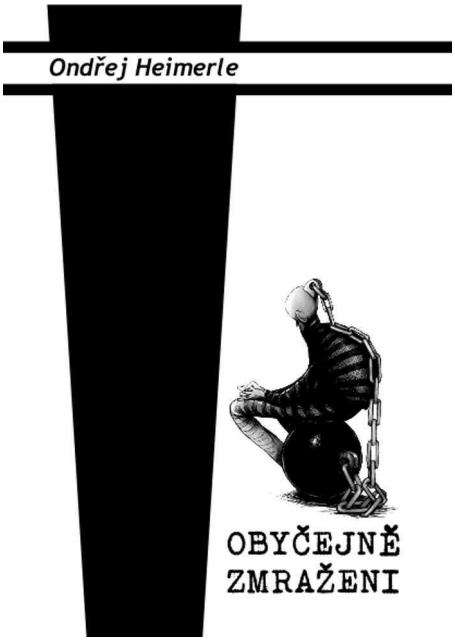

(Za 25 Kč k sehnání v Praze v infocentru Salé (Orebitská 14) nebo v Plzni v antikvariátu Černý pes (Sedláčkova 20)).

Pokání

22. března se v Západočeské galerii v Plzni konal křest básnické sbírky Miroslava Sosoie, která ten den vyšla u Nakladatelství ČSAF coby čtvrtý svazek edice Poezie.

Jde v pořadí o třetí sbírku, kterou naše nakladatelství autorovi, jehož někteří mohou znát z recitací na anarchistických akcích, vydalo. V roce 2011 to byla sbírka *Těla* a v roce 2012 již o něco rozsáhlejší soubor básní nazvaný *Cruor Bestia*. Rok se s rokem sešel a mezi milovníky poezie se dostává *Pokání*.

Plzeňský křest byl velmi příjemnou a reprezentativní událostí a představili se na něm skoro všichni, kteří k publikaci nějakým způsobem přispěli. Autorka ilustrací Kateřina Černá zde vystavila práce, které byly ve sbírce použity a některými z básní také inspirovány. Přítomní tedy měli možnost zhlédnout je jako barevný originál. Nutno však dodat, že ani při černobílém provedení ve sbírce *Pokání* nikterak neztratily na své působivosti. Celý podvečer uvedl a role moderátora se chopil autor předmluvy Jiří Hlobil ze Západočeské galerie v Plzni. V závěru dostal slovo zástupce našeho nakladatelství, který vyslovil potěšení ze společného díla, jež je jak obohacením pro čtenáře, tak pro všechny, kteří se na něm podíleli. Úžasnou součástí křtu byly klavírní vsuvky, které se líbily posluchačům natolik, že si vynutili přídavek.

A samozřejmě nesmíme zapomenout na samotného autora, který recitoval ze své nové sbírky. Právě v okamžicích přednesu dostává jeho poezie tu největší sílu. Strhne vás, a i když přestanete vnímat význam jednotlivých slov, vzbudí ve vás rozličné pocity a necháte se jí unášet jako při poslechu hudby.

Další křest se konal 11. dubna v pražské galerii Tiskárna, byl spojen s výstavou (své práce představila Julia Chochola) a hostem večera byl Štěpán Málek & Butterfly Killers. Opět nechyběl mocný proud veršů přímo od autora, program navíc obohatila následná párty.

Nakladatelství ČSAF se věnuje zejména kritikám, diskusím, vizím a inspiracím sociálního charakteru, ovšem i tak jsme rádi, že jsme se rozhodli vydávat literární formáty, které s tím na první pohled nesouvisí.

(76 stran, 75 Kč, k sehnání v Praze v infocentru Salé (Orebitská 14) nebo v Plzni v antikvariátu Černý pes (Sedláčkova 20)).

★ ★ ★

Aktuální přehled publikací vydaných Nakladatelstvím Československé anarchistické federace, stejně jako aktualizovaný seznam distribučních míst, kde je možné objednat či zakoupit si je, naleznete na webové stránce:

NAKLADATELSTVI.CSAF.CZ

Programové minimum ČSAF

Co se nám nelíbí?

Na jedné straně je to kapitalistický systém, který vytváří nerovnosti – chudobu většiny lidí vedle bohatství hrstky privilegovaných – a vede tak k jasné sociální nespravedlnosti a útlaku. Na straně druhé stát, který již ze své historické podstaty slouží především privilegované menšině k ochraně jejího bohatství a zájmů. I tzv. zastupitelská demokracie ve skutečnosti nezastupuje vůli obyčejných lidí, ale zejména zájmy mocenských elit. To se ještě výrazněji projevuje v nadnárodních politických a finančních organizacích, jejichž rozhodovací centra jsou vzdálená hlasům lidu a mnohem vstřícnější k lobbistickým tlakům.

Nejenže má tento systém dopad na sociální postavení lidí, přináší s sebou i postupnou devastaci životního prostředí a degradaci člověka a jeho kultury prostřednictvím všudepronikající propagace konzumentských návyků a egoismu. Zatímco jsou odstraňovány bariéry pro pohyb kapitálu, kterým disponuje omezená skupina, stále více jsou prakticky omezována sociální a politická práva obyčejných lidí, která jsou protichůdná zájmům ekonomických a politických elit, a prohlubuje se technologicky stále dokonalejší systém špehování a kontroly.

Nejde ale jen o systém, který každodenně zažíváme tady a teď, jde o každé zřízení založené na principech autority, hierarchie a moci, které shora lidem přímo či nepřímo diktuje, jak mají žít. Principy nepřirozené autority, diskriminace a dominance jsou nám cizí i v rovině vztahů mezi lidmi.

Co bychom rádi?

Jsme přesvědčeni, že alternativa je možná. Nejsme sociální inženýři ani dogmatici, abychom tvrdili, jak by měla přesně vypadat. Chceme o alternativách především vyvolat diskusi. Jako anarchisté a anarchistky se však domníváme, že má-li jít o skutečnou alternativu a ne o pouhou variaci na poznané autoritářské systémy (kapitalismus, bolševismus apod.), měla by být založena na následujících principech: samospráva (každý se může podílet buď přímo, nebo prostřednictvím úkolovaných a kdykoli odvolatelných zástupců na záležitostech, které se jej týkají), svoboda (každému je umožněn jeho osobní rozvoj, pochopitelně s respektováním svobody druhých) a sociální spravedlnost (spravedlivá organizace ekonomiky, která by měla uspokojovat potřeby každého místo toho, aby sloužila zisku úzké skupiny).

Naším cílem je emancipovaný člověk žijící ve společnosti založené na uvedených principech, kde se může plnohodnotně spolupodílet na jejím fungování a v co největší míře rozhodovat o svém životě.

Jak na to?

Abychom se mohli postavit tomu, co se nám nelíbí, a pokusit se realizovat to, co bychom rádi, cítíme potřebu spojit se v tomto snažení. Proto také vznikla Československá anarchistická federace (ČSAF) fungující na principech, které odpovídají našim cílům, tedy principech svobody, solidarity a volné dohody.

Činnost ČSAF se odvíjí od přání a možností každého, kdo se v jejím rámci zapojí, a nabývá různých podob od veřejných protestů, přes diskuse a osvětovou činnost až po realizaci rozmanitých samosprávných projektů.

Síla rozmanitosti

Krátké rozhovory o antiautoritářských vydavatelských projektech

Po představení Nakladatelství ČSAF a jeho nejnovějších publikací bychom rádi upozornili na některé další publikační projekty, které se prezentovaly na Anarchistickém festivalu knihy. Krátce po bookfairu jsme jejich tvůrcům tedy položili pár otázek.

Uvedené odpovědi ukazují, že každý z těchto projektů reprezentuje jiný přístup k vlastním aktivitám a zaměření. A právě tato rozmanitost je jednou z předností anarchistické publicistiky v Česku. Přináší mimo jiné možnost experimentovat s různými modely individuální i kolektivní práce.

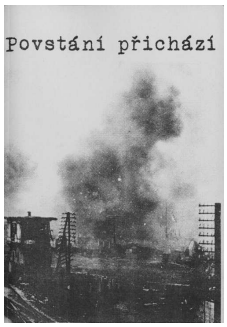

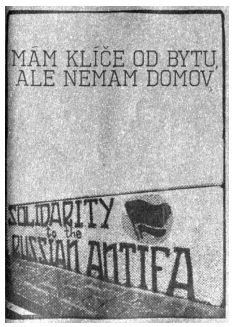

Mezi řádky

Kdy vzniklo Mezi řádky a co už má za sebou?

Ahoj. V první řadě bychom chtěli poděkovat za zájem. Tvůj mail byl první, který jsme za celou dobu fungování dostali.

Mezi řádky vzniklo v průběhu roku 2011, kdy se dal dohromady malý kolektiv, který cítil nedostatek moderní anarchistické teorie a moderní anarchistické literatury obecně a jeho hlavním cílem bylo ji začít vydávat.

Po nějaké době diskusí a příprav byl prvním vydavatelským počinem překlad relativně krátkého textu z produkce CrimethInc. Nešlo ještě o náš vlastní překlad, pouze jsme upravovali a korigovali text z dílny českého Ideozločinu. Tento text reflektuje činnost posledních let kolektivu CrimethInc a také dává otázky, jakým směrem by se moderní anarchistické hnutí mohlo ubírat.

Začátkem roku 2012 jsme vydali překlad původně francouzského textu pod názvem *Povstání přichází*. Tento text se nese v podobném duchu, jaký jsme nakousli u *Boje na novém území*. Ačkoliv jsme v našem kolektivu našli spoustu kritických pohledů na tento text, přišlo nám důležité a přínosné ho vydat. I proto se na konci objevily překlady několika kritik.

Krátce po vydání *Povstání* jsme se pustili do vydání *Mám klíče od bytu, ale nemám domov*, což je původní text českého autora, který popisuje situaci antifašistického a anarchistického hnutí v Rusku prostřednictvím zápisků z cest.

Posledním počinem je osmistránkový leták Davida Graebera a Andreje Grubačiće s titulem *Anarchismus, nebo revoluční hnutí 21. století?*, který jsme distribuovali zdarma u příležitosti pražského anarchistického knižního festivalu.

Nedlouho po vydání titulu Povstání přichází se objevila také „oficiální verze“ od nakladatelství Rubato, což vedlo na jednom blogu ke vzrušené diskusi. O co ve sporu šlo a jak se k tomu stavíte vy?

Nakladatelství Rubato vydalo tento text pod názvem *Vzpoura přichází*. Text překládali z francouzského originálu. My jsme udělali překlad z anglického překladu s plánem, že podle originálu uděláme pouze korektury. Ty ale nakonec trvaly asi půl roku a výsledkem byla naprostá změna asi tří čtvrtin celého textu, kdy se přepisovaly celé odstavce atd. V tomto se ty texty mohou od sebe lišit.

Tu diskusi jsme samozřejmě sledovali s jistým nadhledem. Zaznamenali jsme, že v diskusi se objevila obvinění, že nakladatelství Rubato ukradlo a upravilo náš text. Knihu *Vzpoura přichází* jsem já osobně nečetl, ale zkoumal jsem úryvky toho textu a myslíme si, že by dalo víc práce ten text upravit do takové podoby, jako mají oni, než ho přeložit.

Druhým hlavním tématem byla kritika profitu soukromých subjektů na radikálně levicové a anarchistické literatuře. Text má v originále anticopyright, což ale neznamená, že ho může někdo použít k vlastnímu výdělku. Nakladatelství Rubato na tomto titulu jistě nezbohatne, ale v nákladech mají započteny překladatele, korektury, sazbu a další věci potřebné k vydání knihy. Neznám důvody, proč se nakladatelství Rubato rozhodlo k vydání takového textu, ale sám jsem nabyl dojmu, že ten text je pro ně atraktivní převážně pozadím. Tím myslím politicky stíhaného autora textu, text, který vyvolal poprask nejenom ve Francii, a také jisté tajemno okolo Neviditelného výboru.

Setkal jsem se asi se třemi anglickými překlady a pokaždé vznikly z potřeby přispět do diskuse anarchistického hnutí, nikoliv jako touha zviditelnění se pomocí zajímavého textu. S tímto jsme do toho překladu šli samozřejmě také my. Vydali jsme to na vlastní náklady, zpracovali v našem volném čase a vydali co nejlevněji pod anticopyrightem.

Co ale hodnotíme velmi pozitivně, je jistá legalizace toho textu. Jak může být kriminalizován text, který vydává legální nakladatelství pod ISBN… Kniha se dostane také k širšímu okruhu lidí, což je jistě zase jenom pozitivní.

Čtenáři a čtenářky mají teď na výběr mezi verzí z knihkupectví za 190 Kč nebo DIY brožurkou za 50 kč.

Probíhá proces vydávání jednotlivých titulů podle nějakých pravidel, nebo má každý svá specifika?

Náš kolektiv se po původním nadšení smrskl na dva tři lidi a pak několik dalších okolo, kteří nárazově pomáhají s překlady, korekturami a dalšími věcmi. Takže výběr textů je poměrně jednoduchý. Jak už bylo zmíněno, snažíme se soustředit hlavně na moderní, soudobé texty, zaměřené zejména na strategii a postavení anarchistického hnutí v současné době. Někdo přijde se zajímavým nápadem, poohlédneme se, jestli něco podobného už nevyšlo, a pokud nevyšlo a všem se nápad líbí, pustíme se do práce.

Samotný proces vydávání probíhá v zásadě stejně, ale vzhledem k našim počtům nějaká pravidla nastavená nemáme. Po seznámení se s textem a odsouhlasením jeho vydání je první na řadě samozřejmě překlad. Nejdůležitější a nejnudnější fáze. Následují korektury podle anglického originálu, po nich další stylistické a češtinářské. Text se vrací překladateli na zapracování korektur, následně se sází a tiskne. Protože jsme všichni poměrně vytížení a pomocných rukou není právě nazbyt, trvá vydání titulu většinou okolo jednoho roku i déle. Na druhou stranu, my nikam nespěcháme a radši to uděláme pořádně než narychlo, ale blbě.

Nebylo by dobré publikační aktivity napříč anarchistickým hnutím nějakým způsobem koordinovat?

Koordinace publikačních aktivit donedávna asi nebyla potřeba, protože zas tolik toho nevycházelo. Dneska se ale situace mění, a tak je dobré se porozhlédnout, kdo na čem pracuje, co má vyjít a co vyšlo. Loni jsme se chtěli pustit do překladu a vydávání známé knihy *Anarchy in Action* od Colina Warda. Pak jsme zjistili, že kniha už dávno česky vyšla pod názvem *Anarchie jako setba pod sněhem*. Přeložil a vydal ji Václav Tomek. Nicméně alespoň jsme díky tomu zjistili, že Tomek v několika posledních letech vydal celou sérii knih s poměrně zásadními překlady od Berkmana, Rockera, Goldman či Bookchina, a pomohli s jejich distribucí v našich řadách.

Na co se můžeme těšit do budoucna?

Co se samotného vydávání týká, máme těsně před vydáním knihu *Anarchismus a jeho vize* od Cindy Milstein. Půjde zatím o náš nejrozsáhlejší text. Nerad bych to zakřikl, ale doufám, že až budete číst tyto řádky, bude už k dostání.

V poslední fázi procesu tvorby je také kratší původní text o anglické městské guerille Angry Brigade.

Vedle samotného vydávání bychom rádi zprovoznili naše internetové stránky, kam chceme pověsit všechny vydané tituly k volnému stahování, a to i jako dnes populární e-booky.

MEZIRADKY@RISEUP.NET

Broken Books

Jak vznikl nápad založit vydavatelství Broken Books?

Protože mám knihy rád minimálně tolik jako vinyly, byla jen otázka času, kdy se do toho pustím. Vydávání vinylů jsem si už zkusil a nápad s vydáváním knih jsem měl v hlavě několik let. Věděl jsem, že jednou to přijde, nikam jsem ale nespěchal.

Broken Books by asi v anarchistickém žargonu spadalo do škatulky „oficiální nakladatelství“. Co všechno ona „oficialita“ obnáší?

Když jsem začal vážně uvažovat, že se do toho skutečně pustím, přemýšlel jsem, jakým způsobem to povedu. Hodně jsem se zabýval tím, jak moc půjde o tu, jak říkáš, oficiální věc a jak moc to bude underground. Zvolil jsem cestu víc oficiální a přizpůsobil jsem tomu výběr autorů, vzhled knih, způsob distribuce… prostě všechno. Samozřejmě s tím souvisí spousta zbytečností. Jednou z těch zbytečných složitostí je vyjednávání o autorských právech, kdy jedna agentura zastupuje druhou, ta zastupuje další a ta další zastupuje skutečnou rodinu

autora. Potom přijde faktura a ta je vystavená další agenturou. Doufám, že nějaká rozumná částka rodině autora skutečně doputuje.

Je vůbec možné u malého nakladatelství taky něco vydělat, nebo jde spíš o zájmovou činnost? A kdo všechno se na ní podílí?

U mě je to v první řadě zájmová činnost, zdroj obživy mám jinde. Vybírám si autory, které mám rád, a dělám to tak, aby mě to bavilo. Musím samozřejmě trochu kalkulovat a nemůžu si dovolit prodělat na tom kalhoty. Protože jsem tak trochu vlk samotář, směr nakladatelství udávám pouze já. Svůj podíl práce na tom všem samozřejmě má víc lidí a já jim za to děkuju, ale co vyjde, kdy a jak, je v mé režii. Prostě takovej koníček.

Nakladatelství Broken Books je poměrně čerstvý počin. Zatím vyšel jeden titul. Jaký? A co se chystá?

Zatím vyšla pouze *Bomba* od Howarda Zinna. Zinn je jeden z mých oblíbených autorů, který mě v životě docela hodně ovlivnil. Jeho kritika společnosti ve mně nechala nesmazatelnou stopu a je pro mě poctou, že mohu jeho práci šířit dál. U nás je bohužel docela opomíjeným autorem, ale snad se to změní. Určitě bych od něj rád vydal další tituly, protože tento člověk má světu co říct. Jeho velkým kamarádem je Noam Chomsky, jehož knihu o hnutí Occupy bych rád brzy vydal. V horizontu měsíců také plánuju vydat texty Henry D. Thoreaua a na podzim snad knihu známého sociologa Zygmunta Baumana. Tímto směrem bych se chtěl ubírat, tato čtyři jména jsou docela reprezentativní vzorek autorů, které bych chtěl vydávat.

Podařilo se proniknout s Bombou do oficiální distribuce?

Ono to není tak těžký, spíš jde o to, jestli chceš oficiální distribuci odkrojit tak velkou část z ceny knihy. S tím souvisí už zmíněná „oficialita“. Nechtěl jsem se točit v kruhu, ale chtěl jsem, aby byly moje knihy dostupné skrze knihkupectví všem lidem. Knihy od Broken Books by tak měly být k sehnání i na Slovensku.

BROKENBOOKS.CZ

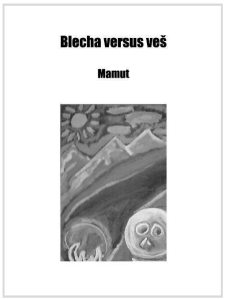

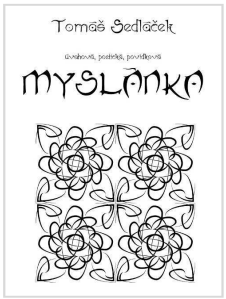

Undergroundové nakladatelství Pravěk

„Pravěk“ asociuje jistou primitivnost. Byl snad právě to jeden z důvodů pojmenovat takto nakladatelství?

Jirka: Primitivností bych to nenazval, ale v podstatě to souvislost má. S Pravěkem si člověk může asociovat prvotní lidskou pospolitost, především je to však spjaté s myšlenkou DIY, pravěcí lidé si totiž vše vyráběli sami.

Mamut: Trochu to tam je, dbáme spíš na obsah než na formu. Samozřejmě, že se v rámci našich možností snažíme vytvářet i co nejhezčí grafiku, obálky apod., ale hlavní je pro nás naše idea: dát KAŽDÉMU prostor k vyjádření a minimalizovat komerční vztahy.

Na co se v Pravěku zaměřujete?

Mamut: Na to, co nám lidé pošlou… Hlavní myšlenkou při zakládání bylo a je podporovat a vytvářet v této digitální době tištěná média. Proto také námi vydané knihy v on-lajn verzi ani nenajdete…

Jirka: Zaměřujeme se na tištěnou literaturu, ovšem ani to není v zásadě podmínkou. Pracujeme i ve spojitosti s některými hudebními projekty nebo fanziny. Převážně se však jedná o publikace mladších autorů a prozatím v nich dominuje poezie. Kromě ní jsme ovšem vydali i komiks, sbírku mandal, historický a fantasy román nebo i souborné dílo.

Jak probíhá volba titulů k vydání a kdo se podílí na nakladatelské práci?

Jirka: ŽÁDNÁ volba titulů neprobíhá. To je také základní myšlenkou našeho nakladatelství. Jedinými omezeními jsou například rasismus nebo otevřená nenávist. Vydáváme postupně všechna díla, která nám autoři pošlou, občas s nimi vedeme nějaké diskuse o obsahu nebo se domlouváme o vhodné koncepci nějakého díla, ovšem pro vydání to není podmínkou. Náš tým není moc široký, jsme v podstatě jen tři. Působíme zatím pouze v Praze a v Brně. Snažíme se, abychom fungovali víc aktivistickým způsobem, tedy aby na projektu víc participovali i samotní autoři.

Angažujete se i mimo vydavatelskou činnost?

Mamut: Já osobně jsem vždycky byl víceméně anarchista a myslím, že Pravěk vytváří jakýsi umělecký anarchismus – tedy svoboda a možnost vyjádření pro všechny a bezplatně. Sere nás tato oligarchie peněz, a proto se snažíme jejich vliv na kulturu co nejvíc minimalizovat. Myslíme si, že kultura by měla být dostupná pro každého.

Jirka: Nakladatelství se oficiálně k žádné politické ideologii nehlásí. Pravěk má být otevřený pro kohokoliv a případná politizace od počátku takovou myšlenku velmi problematizuje. Ovšem k čemu inklinujeme, je jasné na první pohled. Samotný projekt je zaměřený protisystémově a vytváří přímou akci.

V jakých „kruzích“ se Pravěku nejvíc daří?

Jirka: Pravěk je nejvíc spjatý s punkovou subkulturou, ovšem nebrání se v tomto ohledu žádné spolupráci, jak jsem už nastínil. Část našeho kolektivu jsou vysokoškolští studenti, proto se také objevujeme ve studentském prostředí.

Mamut: V Brně je to taková všehochuť – studenti, vegani, ajťáci, bezďáci, pankáči… Ale jak říkal Jirka, jsme otevření každému.

Kde se dají sehnat vaše publikace?

Mamut: Dají se pořídit na některých kulturních akcích (bližší info vždy na webu) a v Praze jsou k dostání v Café Exil (Bubenečská 10). V Brně zas bývají akce Hlasy z podzemí, což jsou autorská čtení s hudbou a dobrovolným vstupným. Vše je vždy na webu nebo na ilegálně vylepených plakátech. Jinak tímto čtenáře zveme na náš festival Pravěkfest, který proběhne letos v Praze v klubu Bažina 11. a 12. října.

NAKLADATELSTVIPRAVEK.BLOG.CZ

Alerta press

Nelze se ubránit spojení Asociace Alerta a jejího „nejaktivnějšího člena“, který jí dává tvář. Do jaké míry je volba vydávaných titulů kolektivním rozhodnutím?

V mnoha organizacích je zájem o jednotlivé aktivity nerovnoměrně rozdělen a má to své pochopitelné příčiny. To, co zajímá jednu osobu či určitou skupinu, u jiných nebudí zvýšený zájem. Je to tak i v Alertě. Část asociace považuje publikační činnost za velmi důležitou a věnuje jí dost energie. Zbytek kolektivu se věnuje jiným věcem a publikační činnost jen pasivně sleduje. Každý ale samozřejmě má možnost se vyjádřit k tomu, co asociace (ne)vydá, bez ohledu na to, zda se sám na vydávání podílí.

Samotný proces vydávání – od korektur, grafiky, tisku až po distribuci – je kolektivní záležitost. Intenzita zapojení jednotlivců se odvíjí od toho, kolik mají volného času, jaké mají schopnosti, možnosti a jak moc jim na vydání publikací záleží. Právě z těchto faktorů pramení ono nerovnoměrné rozložení energie věnované publikační činnosti Alerty i dalším aktivitám v rámci asociace.

Zaznívá kritika, že publikace Alerty jsou pouhým přetiskováním textů z internetu bez toho, aby jim byla věnována nějaká další výraznější péče. Není to krok zpátky – k praxi, která byla většinou skupin opuštěna ve snaze po rostoucí kvalitě vydávaných titulů?

Cílem publikační činnosti by mělo být sdílení informací, aby bylo možné skrze toto sdílení čtenáře a čtenářky vzdělávat nebo jinak posunout v jejich osobnostním růstu. Aby těchto cílů bylo dosaženo, je potřeba hledat různé způsoby sdílení a ne se spoléhat na to, že když je text na internetu, dostal se ke každému, kdo o text má zájem. Texty na internetu jsou jedním ze způsobů sdílení a tištěné publikace zcela jiným. Oba způsoby by se měly doplňovat a vycházet z předpokladu, že každý zčásti oslovíjinou skupinu lidí na základě jejích specifických očekávání a možností.

Někdo má možnost si na šéfův účet tisknout v práci texty z internetu nebo mu nedělá problém si je číst z monitoru počítače. Je ale dost lidí, co bezplatný nebo levný přístup k tisku nemají a četba na monitoru je pro ně nepříjemná. Takoví lidé ocení tištěnou verzi textů bez ohledu na to, že jsou už mnoho let zveřejněny na internetu. Nutno dodat, že nejde o teoretické domněnky. Tento názor je podepřen zpětnou vazbou od lidí, co naše publikace čtou. Rádi si naše tiskoviny přečtou, přestože předtím měli dostatek prostoru si některé texty stáhnout z internetu, ale z různých důvodů to neudělali.

Co je smyslem publikačních aktivit Asociace Alerta? A máte v plánu posouvat svou publikační činnost nějakým směrem?

Jak již bylo naznačeno, smyslem je především sdílení informací a podpora osobnostního rozvoje. Konkrétně pak jde o sdílení informací, které nějak souvisí se snahami překonat kapitalistické vztahy, stát a veškeré formy útlaku ve společnosti, ať už probíhají na základě genderu, věku, etnicity nebo jiného specifika.

Pro naši publikační činnost je charakteristické, že při ní neklademe přehnaný důraz na

ideologické nálepky, ale spíše na obsah. Pokud se nám obsah textu zdá zajímavým příspěvkem pro kvalitativní rozvoj stávajících či budoucích sociálních bojů, pak nepovažujeme za příliš podstatné, zda si jeho autor říká anarchista, marxista nebo environmentalista. Pod každou z těchto „nálepek" se mohou skrývat různé obsahy a velmi často i s dost nesourodými výchozími postoji. Je proto podstatné ze všech čerpat to inspirativní či pozitivní a to negativní razantně zavrhnout. Například publikace *Odbory pod palbou kritiky* obsahuje jak texty od anarchistů, tak od marxistů, ale zároveň tyto texty velice kriticky analyzují autoritářské a státotvorné tendence některých marxistů i reformistické tendence některých anarchistických skupin.

Dále je podstatné zmínit, že publikační činnost Alerty je zaměřena na historii, teorii i praxi. Tyto oblasti se podle nás vzájemně doplňují i prolínají a bylo by chybou jednu upřednostňovat na úkor druhé. Jen když tyto oblasti budeme vnímat jako součást celku, je možné v náš prospěch využít naakumulované historické zkušenosti a naše praktické kroky stavět na konzistentních teoretických základech.

Jaké můžeme očekávat další tituly?

V přípravné fázi jsou následující publikace:

Teorie a praxe squattingu. Tento titul bude sborníkem textů od lidí, kteří na různých místech ve světě získali zkušenosti se squatterskými aktivitami. Chceme představit pestrost teorií a praxí squattingu v kontextu specifických situací a prostředí.

Jak vytvořit skupinu věnující se problémům na pracovišti a v komunitě. Půjde o český překlad brožury, kterou vydala slovenská organizace Priama akcia. Překlad bude doplněn o doslov Alerty.

Anarchismus v polském politickém a sociálním myšlení. Tato obsáhlejší publikace bude obsahovat texty od bývalého člena Federace anarchistických skupin, který měl možnost se dostat k cenným zdrojům zachycujícím historii anarchismu v Polsku.

Kompostování ve městě: příklady z praxe. Tato práce bude součástí kampaně Čistá alternativa. Bude reagovat na negativní trend budování spaloven odpadu v době, kdy je současně zanedbávána prevence vzniku odpadu a jeho smysluplné využívání. Publikace bude na konkrétních příkladech propagovat využívání biologicky rozložitelné části odpadu ke kompostování a zemědělské činnosti.

Dále také plánujeme vydat několik povídek našeho člena a písničkáře, který vystupuje pod uměleckým jménem Baty von Janof, a také další čísla revue *Dialog*.

ALERTA.CZ

KOLEKTIVNĚ PROTI KAPITÁLU

Od čeho se odráží publikační činnost KPK?

Nejsme vydavatelství s širokým portfoliem. Vydáváme to, co v drtivé většině sami napíšeme. (Pod „my" v odpovědích zahrnujeme nejen KPK, ale též skupinu Mouvement Communiste z Francie a Belgie, s níž jsme se ví pečlivostí vlastně po osm let srůstali v de facto jedno těleso.) Jinými slovy, naše vydavatelská činnost vychází z naší politiky. Schematicky řečeno, zajímáme se o to, co má bezprostřední vliv na kondici pracující třídy, a o třídní boje v našem regionu i jinde (příklady: *Třídní kniha* o limitech odborových protestů proti reformám a škrtům, *Třídní kniha* o stávce v nošovické továrně Hyundai či *Třídní kniha* o mobilizaci Děkujeme, odcházíme, *Třídní kniha* o protestech na Šluknovsku; brožurka o stávkové vlně v Číně, dvě brožurky o krizi v Řecku).

Staráme se však i o obecnější kritiku a věci, které sice nejsou na agendě dneška, skrze které ale můžeme lépe rozumět nejen tomu, co může přijít, ale i tomu, co se děje dnes (příklad: text o vztahu mezi třídním násilím a třídní autonomií, který v češtině vydáme v následujících týdnech).

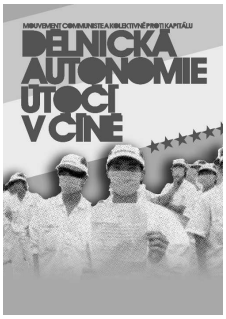

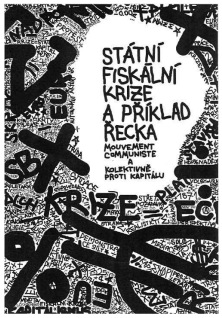

Jedno je ještě potřeba dodat: Nezdráháme se publikovat a „poslat dál", když k něčemu dojdeme, ale naším cílem není vyjadřovat se ke všemu, jen abychom byli slyšet a měli co prodávat/rozdávat a mohli dělat propagandu. V první řadě chceme věcem lépe rozumět – „posíláme to dál", jen když máme za to, že jsme došli k něčemu podnětnému, relevantnímu, „novému", co může třídě prospět (byť mohou být naše závěry prozatímní a jako za takové za ně neseme riziko). Jinak netiskneme, a platí to pro brožury i pro letáky.

Kladete důraz na spojení teorie a praxe. Jak se to v konkrétních případech daří?

Snad daří. Vždycky by se mohlo dařit líp. Vážně, těžko odpovědět, spíš bychom řekli, co spojením teorie a praxe máme na mysli: jde o to, mít hlubokou, radikální kritiku kapitalismu usazenou v realitě (ne v oblacích a fantaziích) a umět ji použít tak, aby kapitalistickou společnost opravdu bolela, aby za sebou nechávala praktickou stopu, vryp, ne aby byla jen dogmatem, co se odříkává. Musíme rozumět Marxovým kategoriím, jako je (nad)hodnota či ziskovost, ale taky skutečným pohybům a organizaci kapitálu i třídní kompozici. Nestačí teoreticky chápat, jak dochází k vykořisťování – musíme taky rozumět tisíci a jedné jeho konkrétní podobě. Bez byť jedné z těchto dvou rovin bude jakákoli intervence impotentní.

Bez snahy o skloubení obou rovin nám hrozí minimálně dva trable: buď se staneme ideology (kteří si budou myslet, že dělají teorii), nebo aktivisty (kteří si budou myslet, že dělají praktické věci).

Publikace KPK mají odbyt především v rámci anarchistického hnutí, i když se od něj skupina ideově odklonila. Jde o staré přátelství, nebo o přirozené místo KPK v antiautoritářském prostředí?

Naše politické pozice, perspektivy i metoda jsou specifické, nejsme dobře zařaditelní, a to ani v Česku/na Slovensku, ani mezinárodně.

Antiautoritářství je navíc přinejlepším prázdným kritériem. Je největší chybou odborů, že jsou autoritářské, nebo to, že konzervují dělnickou třídu v podobě pouhé pracovní síly (v podobě variabilního kapitálu) a s třídou, která jde za každodenní požadavky tady a teď a bouří se proti kapitalismu, zacházejí jako s nepřítelem (viz Itálii v šedesátých a sedmdesátých letech dvacátého století)? Je odsouzeníhodná stávka, kterou bez debaty, natož odsouhlasení většinou, odstartovala totální minorita dělníků a postavila ostatní před hotovou věc (jako v Nošovicích v roce 2009)? A co stávka, při níž stávkující autoritářsky vystupují proti stávkokazům a snaží se alespoň neutralizovat váhající?

Je to tak, za antiautoritáře se nemůžeme označit. Těší nás ale, že v poslední instanci se s námi mnozí anarchisté shodnou, že cílem je třídní hnutí, které bude dost silné, bystré, sebeorganizované a politicky kompetentní na to, aby postupovalo proti kapitálu a státu se vší autoritativní mocí, kterou bude mít k dispozici. A které bude kapitál/stát diktátorsky vytlačovat ze všech oblastí společnosti, aby tahle nově dobytá místa hned mohlo zaplňovat novými společenskými vztahy.

Jakou roli u vás hraje při přípravě jednotlivých publikací kolektivní rozměr této činnosti?

Co děláme (a vydáváme), je výsledkem kolektivní práce, i když je vždycky někdo ten poslední, kdo má v ruce pero či mluví na prezentaci. Na druhou stranu, někdo má víc zkušeností z pracovišť než ostatní. Někdo lépe rozumí kategoriím kritiky politické ekonomie. Ne každý překládá z cizího jazyka. Někdo je houževnatější a trpělivější, když se skupině nedaří. Někdo má vždycky kupu nápadů a někdo víc dotahuje věci do konce, někdo lépe píše a někdo lépe mluví před lidmi, někdo píše zápisy ze schůzek jako seznam věcí na nákup a někdo se vyzná ve statistikách a grafech – kompletní kolektivní homogenizace neexistuje. Jde o to, abychom kolektivně uměli využít různých individuálních „vkladů" – a aby se každý učil a rostl i tam, kde to zrovna není jeho parketa. Specializace škodí, i proto, že vede k hierarchiím – a hierarchie jsou špatné (ne z morálních důvodů, ale) proto, že znehybňují to, co má žít a rozvíjet se (kolektivní silou). Nutnou podmínkou je naprostá volnost diskuse a volnost zpochybňování. Absence sebereflexe = konec čehokoli smysluplného. Sebereflexe přitom předpokládá sebeparticipaci. Abych mohl (spolu)řídit vlak, musím v něm jet, ne stát na peróně.

Od věci není ani cit pro míru (mimochodem, kapitál je často flexibilnější než formalistické radikálně-levicové organizace, které nedostatek politické unifikace „vyvažují" lpěním na byrokratických – demokratických procedurách). Je-li skupina politicky unifikovaná, když stojí na živých, permanentně debatovaných a dost hlubokých politických základech, ne s každým letákem se musí čekat, až si ho přečte úplně každý. A na druhou stranu, u některých úkolů je na místě nespěchat: leckdy je důležité prodloužit debatu, aby se otázky vyjasnily (pro každého), aby panovala spokojenost s úrovní interní diskuse a závěry. (Abychom dali příklad i tady: Po nástupu krize v roce 2008 jsme – jako jedna z mála mezinárodních skupin – nevydali rozbor krize. Téma bylo pro nás tehdy prostě příliš těžké a kolektivně jsme potřebovali víc času na pochopení téhle konkrétní krize i kapitalistických krizí jako takových. Proto jsme se od té doby otázce krize intenzivně věnovali interně i na veřejných prezentacích. Zhodnotilo se to /nejen/ v brožurce *Státní fiskální krize a příklad Řecka.*)

PROTIKAPITALU.ORG

Rozhovory byly vedeny v květnu 2013, nedlouho po Anarchistickém festivalu knihy, a to prostřednictvím otázek zaslaných e-mailem.

připravil -jk-

ŠKRTNUTO CENZOREM

ROZHOVOR S V. TOMKEM O ANARCHISTICKÉ PUBLICISTICE PŘED VÍCE NEŽ STO LETY

ANARCHISTICKÁ PUBLICISTIKA V ČECHÁCH MÁ BOHATOU TRADICI. NA PŘELOMU 19. A 20. STOLETÍ VYCHÁZELY DESÍTKY PERIODIK. KDO BY NÁM TUTO TRADICI MOHL PŘIBLÍŽIT LÉPE NEŽ VÁCLAV TOMEK, KTERÝ SE COBY AKADEMIK DLOUHÁ LÉTA VĚNUJE PŮSOBENÍ ANARCHISTICKÝCH MYŠLENEK V ČESKÉM PROSTŘEDÍ A PŘÍLOHOU JEHO KNIH BYL NEJEDNOU PODROBNÝ PŘEHLED ČESKÝCH ANARCHISTICKÝCH TISKOVIN, KTERÉ VYCHÁZELY JAK U NÁS, TAK VE VÍDNI ČI VE SPOJENÝCH STÁTECH?

Věnujete se historii českého anarchismu už dlouho a intenzivně. Proč právě anarchismus?

V době, kdy jsem se začal věnovat českému anarchismu (v 70. letech), bylo toto téma téměř neexistující a zároveň téměř nepatřičné. Ve škole se nanejvýš zmínilo v souvislosti s životopisnými epizodami několika dobře známých básníků a spisovatelů (např. S. K. Neumanna, F. Šrámka, K. Tomana, kteří se později dopracovali k titulům národního umělce, či dávno zemřelého, ale stále čteného a vydávaného F. Gellnera). Fascinovaly mě osobnosti, které na přelomu 19. a 20. století vybočovaly svým radikalismem z běžného jednání a smýšlení, ale fascinovala mě také bílá místa na tušené mapě naší moderní literatury. A ještě v jedné oblasti, ačkoli tehdy tolik frekventované, zela prázdná místa po některých osobnostech a některých událostech, bez nichž se líčily dějiny dělnického hnutí jako „zákonité“, „nevyhnutelné“ dění, směřující k socialismu a komunismu. Nanejvýše byly tyto osobnosti zmíněny jako „nepřátelé“, kteří stáli v cestě tomuto směřování. Tak byl tehdy také nastaven rámec, v němž mohla být daná problematika vůbec prostředkována. Koncem 60. let se téma anarchismu objevilo v několika diplomových či dizertačních pracích. Pouze některé práce ještě stihly spatřit světlo světa jako publikace (R. Wohlgemuthové, T. Hudečka) a také vyšly některé práce související s problematikou anarchismu (např. F. Buriánek, *Generace buřičů*; S. K. Neumann, *Stati a projevy I.–V.*)

Při bližším pohledu, který umožňuje původní česká anarchistická publicistika, se otevírá pestrá oblast názorů, polemik, překladů, aktuálních výpadů i osobních útoků, jež skýtají otevřený obraz jednoho velmi zajímavého sociálně politického směřování na přelomu 19. a 20. století.

Systematicky zpracováváte právě anarchistickou publicistiku, která je v řadě ohledů dodnes podnětná. Čím byla tehdy přínosná nebo důležitá pro anarchistické hnutí?

Anarchistické listy a časopisy koncem 19. a počátkem 20. století zprostředkovávaly názory zahraničních osobností anarchismu, ať už z minulosti (M. Bakunin, P.-J. Proudhon, M. Stirner, B. Tucker) nebo ze současnosti hnutí (P. Kropotkin, J. Most, É. Reclus, J. Grave, F. Ferrer, L. Tolstoj, E. Malatesta, J. H. Mackay, M. Nettlau), ale hlavně tříbily názory na současné problémy hnutí, jeho směřování, velmi často v polemickém střetávání se sociálnědemokratickými názory a praxí. Tím se anarchistické hnutí utvářelo a v kontextu s touto publicistikou dotvářelo svůj obsah a tvar. Anarchistické noviny, časopisy, kalendáře byly živnou půdou hnutí a jeho sjednocujícím prvkem. Prostřednictvím redakcí se také organizovaly různé protesty, vyhlašování a podpora stávek, sbírky pro stávkující či pro rodiny vězněných anarchistů. Kolem redakcí se shromažďovali anarchističtí aktivisté, ale i obyčejní lidé, kteří v prezentovaných názorech spatřovali odpovědi na své problémy a v korespondenci je také často vyjadřovali. Ačkoli noviny a časopisy měly často krátký život, ať už z důvodů perzekuce formou cenzury (vytištěný exemplář byl předkládán k cenzuře a po případném zásahu cenzora muselo být vydání opakováno s příslušnými mezerami, čímž se vydávání prodražovalo) nebo v horším případě policejním zásahem v samotné redakci, kdy byly četné materiály zabavovány, případně byli členové redakce postaveni před soud, nebo prostě z nedostatku finančních prostředků. Ty se shromažďovaly formou sbírek mezi prostými sympatizanty hnutí. Nezřídka šlo také o názorově vyostřené polemiky mezi postoji jednotlivých redakcí, které někdy dostávaly i osobní charakter. Ale v běžné praxi upozorňovaly časopisy a noviny na nová čísla jiných anarchistických listů, včetně jejich obsahu, případně na nové samostatné anarchistické publikace.

V čem se lišila anarchistická publicistika vznikající v pražském okruhu a na severu?

Velmi zhruba řečeno by se dalo říci, že anarchistická publicistika vycházející v severních Čechách rezonovala s problémy, které se týkaly tohoto regionu. Jednalo se zejména o oblasti hornictva a textilního dělnictva, ale nelze říci, že by se zde vycházející noviny a časopisy omezovaly pouze na zdejší problematiku. Snažily se udržovat obecnější rozhled a informovat o problémech v českých zemích i v zahraničí. Ale není náhodou, že právě odtud se později také šířila a prohlubovala anarchistická odborářská problematika, jež později nacházela odezvu v anarchosyndikalismu… Vycházela zde např. periodika jako *Omladina*, *Bezvládí*, *Proletář*, *Pokroková Omladina*, *Duch českého severu*, *Generalstreik!*, *Horník*, *Nová Omladina* či *Hornické listy*.

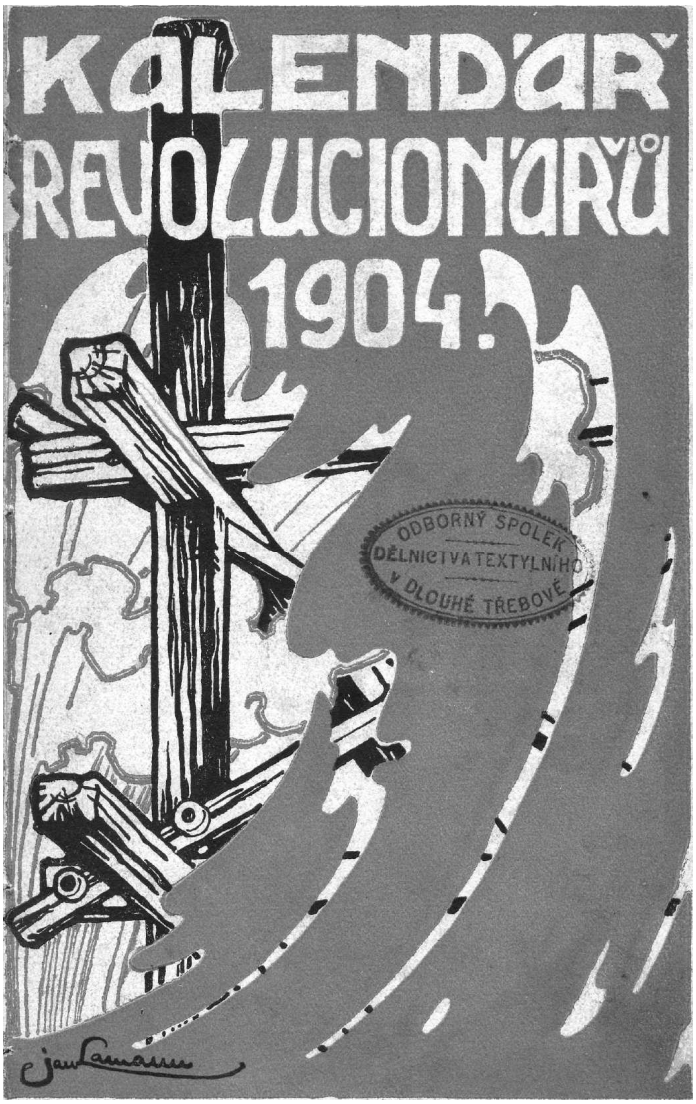

V Praze vycházela periodika anarchistických literátů a intelektuálů, orientovaná více na otázky anarchistické ideologie a teorie, ale i na literaturu a esejistiku, na překlady i původní české texty osobností shromažďujících se kolem těchto redakcí (*Nový kult*, *Anarchistická revue*, *Anarchistické kalendáře*, v prvních ročnících z 90. let se to týká *Moderní revue*). Významným centrem tohoto zaměření byla olšanská vila č. 45, která se stala pojmem literárního a intelektuálního života, v níž kolem sebe S. K. Neumann shromažďoval celou řadu tehdy anarchisticky orientovaných literátů, novinářů, intelektuálů v devadesátých letech a na samém přelomu století. K návštěvníkům olšanské vily patřila řada tehdy známých osobností, zejména básníci F. Gellner, F. Šrámek, L. Freimuth, V. Dyk, J. Karásek, K. Hlaváček, K. Toman, J. Mach, O. Theer, redaktor J. Stivín, spisovatelka M. Majerová, novinář A. P. Veselý, literární a výtvarný kritik A. Procházka, redaktor A. Bouček, spoluzakladatel *Moderní revue* Hugo Kosterka, novinářka H. Malířová, její sestra herečka R. Nasková, redaktor anarchistických listů M. Kácha, spisovatelé J. Mahen a R. Těsnohlídek, sochař J. Štursa, malíř B. Hnátek, grafik V. H. Brunner, výtvarník J. R. Marek a další. Zde se diskutovalo o politických i uměleckých otázkách a tříbila se anarchistická stanoviska. Tady také vznikalo pět ročníků Neumannova anarchisticky zaměřeného literárně kritického, politického a uměleckého časopisu *Nový kult*. Ale v Praze vycházela také

periodika orientovaná více na praxi hnutí a aktuální a bezprostřední problémy, ovšem některá zároveň neodhlížela ani od literárních a uměleckých ambicí (*Práce, Šibeničky*). A dělnické oblasti Prahy, nebo tehdy kolem Prahy, jako Žižkov, Smíchov, Nusle, Libeň nezůstávaly bez odezvy v anarchistické publicistice. Vycházela zde např. následující periodika: *Pokrok*, *Nuselské listy*, *Omladina*, *Předvoj*, *Práce*, *Přímá akce*, *Předzvěst*, *Volný duch*, *Volné listy*, *Zádruha* či *Červen*.

Když se na počátku století začaly tvořit anarchistické odborové organizace jako nový prostředek praktického přímého boje (v protikladu k sociálnědemokratickému nepřímému, politickému, parlamentárnímu boji), jako výraz utvářejícího se anarchosyndikalismu, ne náhodou vycházela tato iniciativa z hornického severu, neboť odborové požadavky byly nejblíže chápání a praxi dělnictva, jejím výrazem byla Severočeská federace horníků (1903), později šíře pojatá Česká federace všech odborů (1904). Světonázorový akcent spíše intelektuálně orientovaných pražských periodik však nesměřoval k izolování od dělnictva, ale naopak spatřoval svou činnost v překonávání individualismu, v nalezení širší sociální báze, v identifikaci světonázorové orientace v širším zázemí praktického hnutí neodvislého dělnictva. „Vycházejíce hledat spolubojovníky, považujeme za nejpřednější svou povinnost postaviti zdatnou inteligenci do služeb neodvislého dělnického hnutí“, nalézt své místo „po boku dělnictva“, v „příslušnosti k hnutí jako celku“ (Neumann, *Nový kult*, 1900). Jakýmsi ideově a teoreticky orientovaným ekvivalentem této severočeské anarchosyndikalistické iniciativy v pražských periodikách se stala Česká anarchistická federace (1904), jež měla sjednocovat vyspělé a uvědomělé přívržence anarchismu, šířit a rozvíjet jeho myšlenky v agitaci mezi dělnictvem i inteligencí, neboť „anarchismus není hnutím výlučně dělnickým, je výrazem touhy po všeobecné svobodě“ (R. Těsnohlídek, *Práce*, 1906). Tak obě orientace anarchismu nalezly paralelní vyjádření svých stanovisek, jedna prakticky, syndikalisticky „má býti pevným odborovým sdružením dělnickým… má býti *pěstí českého anarchismu*“, druhá světonázorově orientovaná „má býti volným sdružením anarchistických pracovníků ze všech vrstev, má hlavně udržovati zájem pro mravní a kulturní snahy anarchismu, má býti výborem inteligentních pracovníků, má více vzdělávati a prohlubovati. Může se stát… mozkem [anarchismu].“ (Neumann, *Omladina*, 1905). Zároveň je třeba si připomenout, že pražští intelektuálně orientovaní představitelé anarchismu nezůstávali omezeni pouze na jakási „svá“ periodika, nýbrž přispívali do řady jiných, prakticky orientovaných, i mimopražských.

Dá se vysledovat obecnější dopad anarchistické publicistiky na tehdejší společnost?

Běžná anarchistická periodika rezonovala s náladami, atmosférou a myšlenkami radikálně orientovaných horníků, dělníků, mládeže. Anarchismus prostředkovaný a formulovaný v anarchistických listech a časopisech odpovídal na dobový marasmus nejen radikálním odporem k rakouskému státu, jeho byrokratismu, policejnímu a vojenskému aparátu, církevní struktuře a náboženskému konzervatismu, ale rezonoval u mladé generace i svým odporem vůči autoritativním ambicím politických stran včetně sociální demokracie. Anarchismus pohrdal parlamentarismem stávajících politických stran, odmítal militarismus, prosazoval individuální svobodu člověka, představoval radikální odmítnutí stávajícího společenského pořádku, a místo revoluční fráze zdůrazňoval nutnost činu. S těmito snahami rezonovaly i tendence mladých umělců a literátů 90. let, kteří uvažovali o potřebě „útoku na líný a zbahnělý náš svět“. To by mohlo být východisko – „něco jako spásný otvor z nynější mizérie, partaj-mizérie“ (*Manifest české moderny*, 1895).

Mladými literáty byl odmítnut literární a folkloristický nacionalismus, šovinismus a patriotismus, v jehož jménu byly infikovány davy a páchány zločiny v dosavadní lidské historii, znevažována lidská individualita a pomíjeny masy „vyhublých rukou, vyhublých tváří, hořících však zraků, vzbuzené vnitřní síly“. Proti „ztřeštěnému nacionálnímu šovinismu“ byla postavena myšlenka internacionalismu chudých a podrobených. Časopis *Moderní revue* (založený 1894) byl v jistém smyslu intelektuální a kritickou ozvěnou své doby, vytvářel společný myšlenkový prostor této literární generace, která naopak určitou měrou tuto společnost ovlivňovala. *Moderní revue* „předně tehdy představovala krajní levici duchovní a literární, podruhé seznamovala vřele s vybranými osobnostmi literárními, jež nutně činily mocný dojem na embryo intelektuála (Nietzsche, Przybyszewski, Munch, Huysmans atd.), potřetí byla mladistvě bojovná a drzá na tehdejší dobu tápavého procítání z idylického maloměšťáctví“, psal ve svých vzpomínkách Neumann o tehdejší duchovní atmosféře. „Ale zároveň mne sblížila *Moderní revue* poprvé s anarchismem, a já prožíval pak zase jeho etickou krásu s Kropotkinem a Gravem, jeho hlučnou slávu, provázenou výbuchy pum… prožil jsem s *Moderní revue*, která přese vše byla součástí pokrokového hnutí z let devadesátých, malou revoluci intelektuální…“ vyslovil se Neumann i za četné příslušníky své generace. (*Vzpomínky*) Anarchismus se prezentoval nejen jako široký duchovní proud, „myšlenkové naladění, duševní uzpůsobení, stav vnitřního člověka“, ale i jako odpor proti umrtvující šabloně průměrnosti a nivelizujícímu tlaku davu, jako snaha „znovu vynajít i význam a hodnotu člověka jako jediného“, „očistit pojem svobody“, „přehodnotit zesocialistněné duchy“, „budovat na chrámě individuelní svobody“ ve jménu anarchie. (Neumann, 1897)

Tento široce založený radikalismus mladé generace literátů spojoval i ty její představitele, kteří se přímo programově k anarchismu nehlásili nebo kteří ho chápali především jako ducha doby. „Ale anarchistická ideologie, s kterou *Moderní revue* také poněkud koketovala, počínala mne zajímati stále více, a nakonec z toho vzešel *Nový kult* (1897)“, který Neumann několik let redigoval. (*Vzpomínky*) A postupně se tento anarchismus intelektuálů stále více přihlašoval k praktickým snahám jeho početně širšího hnutí.

Myšlenkový vliv uplatňovaný v *Moderní revui* seznamoval i s evropskými anarchistickými autory. „Byli jsme tehdy v *Moderní revui* nejen aristokraty, ale také anarchisty… Tehdejší mladé anarchistické hnutí sympatizovalo s *Moderní revue* a mezi odběrateli jsme měli mnoho anarchistických dělníků, hlavně v severních Čechách… Byli jsme důkladně spojeni se životem, reagovali jsme na přítomnost, nejen jsme ji kritizovali, ale také jsme na ni měli vliv“, napsal Jiří Karásek ve svých *Vzpomínkách*. Tady se setkávaly obě podoby anarchismu, jeho praktické stránky hnutí s ideologickou a teoretizující stránkou jeho myšlení. „Bez intelektuelních uvízlo by anarchistické hnutí v mrtvém bodě, jako bez dělníků byly by myšlenky neplodné,“ uvedl Neumann o pár let později (1905). Tak byl konečně prezentován anarchismus jako jeden celek: „individualismus uznáván za duševní (filozofickou) stránku, volný komunismus pak za podklad hospodářský“. V tom se naplňovala sjednocující tendence anarchistických intelektuálů a literátů s dělnickou základnou jeho hnutí, zejména severočeských horníků a dělníků, ale i pražského proletariátu.

Jak tehdy prakticky probíhalo vydávání a šíření anarchistického tisku?

Vydávání anarchistických periodik probíhalo spontánně, v anarchistických sdruženích, která se kolem periodik utvářela, na různých místech zejména v severních Čechách, samozřejmě v oblastech, kde se nejvíce soustřeďovala nespokojená radikální mládež, kde se nejvíce vyhrocovaly problémy dělnictva, a v oblasti Prahy a jejího bezprostředního okolí. Vzhledem k častým problémům anarchistického tisku (nedostatek finančních prostředků, cenzurní zásahy, policejní perzekuce) měla anarchistická periodika nejednou krátký život, nebo měnila svůj titul i místo vydávání. Noviny byly distribuovány prostřednictvím – ne vždy včas – předem platících odběratelů nebo dobrovolnými kolportéry, k jejichž pomoci při rozšiřování, ale také včasnému placení, často redakce vybízela. Opakovaná výzva odběratelům ať už ve formě celého úvodního článku nebo později v tučně vysázeném upozornění se objevila např. v několika číslech *Volných listů* (1897): „Našim odběratelům! Z příčin často uvedených, nastala nám bezvolná pauza a změna tiskárny. Přátelé, tak to na dlouhou dobu nepůjde. Počínáme jako znovu, ale nesmíme započít znovu listy brátí a o placení jich se nestarati. Také máme před sebou jiné úkoly, které vyžadují muže celé, a proto budem počítati pouze se soudruhy, kteří na nás chtí, abychom konali své, ale při tom nezanedbali také své povinnosti. Nejblížeji přikročíme k vydání knihy o kooperatismu, k němuž nám francouzští bratři dali autorizaci, a bude třeba, aby nám zbylo na penězích, a ne ubylo. Prosíme tudíž každého, aby se neohlížel na to, stojí-li to za to, neb ne, a poslal, co poslati má na penězích neprodleně, neboť někdy pro zlatku nelze dostihnout, čeho třeba, a nežli se ta sejde, jiné výlohy nás překvapí. Nenechte se zahanbiti! Administrace.“ Ale rovněž často opakovaně redakce vybízely své kolportéry, že dosud neodevzdali peníze za rozšiřovaný tisk. Ve *Volných listech* (listopad 1897) můžeme číst: „Naše přátele, kolportéry a prodavače upozorňujeme, že tentokráte očekáváme neprodlené vyrovnání účtů, jinak nadále nebude se zasílati. Totéž platí o abonentech, kteří dluhují delší dobu. Kdo do příštího čísla nebude s redakcí vyrovnán nebo nedorozuměn, ten další čísla více nedostane.“ Jinde, např. v *Práci* (říjen, 1905) se uvádí: „Dluhy u kolportérů rostou utěšeně. Jak máme zaplatiti dlužný obnos tiskárně, vyhověti žádostem o rozšíření obsahu a jiným potřebným změnám, když nemají kamarádi ani tolik smyslu pro solidaritu, aby zaplatili odebraná čísla. Kolportáž klesá následkem zvrhnutí vší místní práce na jednoho kamaráda. Kolportáž může jen za účinnosti všech býti upravena a tak každý stane se propagátorem našich idejí tiskem.“ Nebo *Komuna* (listopad 1907) píše stručně: „Prosíme o vyrovnání nedoplatku za časopis, brožury a knihy! Kdo otálí s placením, pomáhá policii nás utloukat.“ Některé listy přikročily až ke zveřejňování jmen dlužníků i s adresami: „Na pranýř! Dlužníci našeho listu:“ [následuje výčet jmen a míst] A závěrem: „Kolikrát se nechás upomínat o zaplacení??? Nestydíš se??“ To napsalo *Bezvládí* (únor 1907). Často byly redakcemi uveřejňovány s poděkováním i sebedrobnější částky, které běžní anarchisté na podporu „svých“ periodik do redakcí odevzdávali. Zároveň redakce upozorňovaly na právě vyšlá čísla jiných českých anarchistických listů a jejich obsah.

Přiblížil byste charakter rakousko-uherské cenzury a boj s ní?

Nezřídka se v anarchistických časopisech setkáváme se stránkami nebo částmi stránek, které jsou pouze označeny slovem ZABAVENO. Všechny tiskoviny byly předkládány tiskovému úřadu, který teprve rozhodoval o tom, co z daného tisku nebo článku může být uveřejněno, případně

bylo zabaveno celé číslo. V prvním případě to znamenalo, že časopis musel být znovu vytištěn bez zabavených míst, případně mohly být na zabavených místech vytištěny jiné texty. Ale již tato cenzurní praxe znamenala pro vedení a financování časopisu další komplikace, uvážíme-li, že anarchistické časopisy a noviny vycházely na samém pokraji možností financování, často z haléřových sbírek čtenářů a sympatizantů, včetně příspěvků od českých anarchistů ze zahraničí. (Zároveň samy redakce časopisů a novin organizovaly sbírky pro rodiny stávkujících dělníků či těžce nemocných dělníků.) Ovšem jindy mohl být volán k zodpovědnosti redaktor, který nesl případně trestní následky. Někdy také docházelo k policejním prohlídkám redakcí a k zabavování materiálů a podle jejich závažnosti pak byli redaktoři obžalováváni. Podle otevřené dikce četných článků v anarchistických časopisech lze sotva říci, že by v některých vyjádřeních a formulacích fungovala autocenzura, že by se autoři cenzuře poněkud přizpůsobovali. Alespoň z dnešního pohledu působí vyjadřování anarchistů většinou přímo a nesmlouvavě. Kromě toho lze předpokládat, že pro běžné čtenáře anarchistických periodik, horníky, dělníky i mládež by byla sotva srozumitelná nějaká jinotajná vyjádření, která by obcházela cenzorovu pozornost, a pro autory bylo sotva přípustné pouštět se do takových kompromisů. Důsledky cenzury tedy často znamenaly, že četná anarchistická periodika záhy zanikala, vycházela pod jinými tituly nebo vycházela s delšími či kratšími přestávkami. A také se měnila místa redakcí téhož periodika.

Cenzura po roce 1918 vycházela z legislativy zavedené za monarchie. V čem byl praktický rozdíl pro anarchisty, resp. pro radikální levici? A kam postupně anarchisté zmizeli?

Jeden rozdíl byl podstatný v tom, s jakým očekáváním, respektive nastavením přicházeli anarchisté v nové, poválečné době. Již před válkou se anarchisté – byť ne všichni s nadšením a už vůbec se souhlasem – rozhodli akceptovat koncepci, s níž přišel Bohuslav Vrbenský, aby se anarchisté od někdejšího nezávazného skupinkaření přece jen organizovali jako „politická strana svérázná“. Pro tradiční anarchisty to byl protimluv, pro Vrbenského potřeba brát v úvahu nejen „důvody zásad“, ale i „důvody praktické“. A zatímco se před válkou po rozsáhlé diskusi přece jen přihlásili na konferenci k Vrbenského koncepci politické strany českých anarchistů-komunistů, v průběhu války se ještě proměnila celková politická situace a anarchisté se na jaře roku 1918 dohodli na spojení s Českou stranou socialistickou, protože se jim zamlouval její revoluční program budoucí socialistické společnosti. Sloučení neproběhlo bez odporu a diskuse. A anarchisté obelhávali sami sebe, když si slibovali, že budou hájit anarchismus uvnitř této strany a jako její levé křídlo. Posléze se anarchokomunisté s nadšením podíleli na vzniku Československé republiky a jejich představitelé zaujali dokonce i místa ve státní správě. Později, po jednání na anarchistickém sjezdu (v únoru 1919) již bylo opatrněji formulováno, že „proto jsme se spojili s takzvanými národními socialisty, když přijali snesitelný socialistický program“. Přesto Vrbenský tvrdil, že vláda je „vskutku revoluční“ a že se anarchisté nezpronevěřili anarchismu a že on jako ministr hájí ve vládě anarchistické zásady. Ať už byly další peripetie českých anarchistů jakékoli (nejdříve levé křídlo s Neumannem, později i pravé křídlo s Vrbenským), celkově směřovali od anarchismu ke komunismu. Zmizel onen tradiční odpor k vládě a státu, a anarchismus se nakonec rozplynul v komunistické straně. Tato proměna stanoviska znamenala i proměnu postojů. Posledním ostrovem českého anarchismu se stalo Volné sdružení anarchistů, jež zastávalo tradiční anarchistické zásady. Když byla Vrbenského skupina vyloučena ze socialistické strany, návrh Volného sdružení anarchistů na sloučení s Vrbenského skupinou byl odmítnut. A v *Bezvládí* (1923), časopise tohoto sdružení, opět cenzura vyškrtávala některé sloupce a části článků, aniž by na jeho stránkách odkazovala na c. k. zákony, zatímco časopis po půlroce zanikl.

Které osobnosti spojené s anarchistickými nakladatelskými aktivitami vám připadají nejzajímavější a čím?

S. K. Neumann si od svých mladých let udržoval velký přehled v dobové publicistice, literatuře, sledoval i výtvarné umění, čile překládal publikace, které považoval za důležité pro anarchistické směřování i pro základní orientaci v současné myšlenkové atmosféře. Působil v celé řadě anarchistických periodik, nejen v těch, které vydával (*Nový kult*, *Anarchistická revue*, anarchistické kalendáře), ale i v těch mimopražských. Jistě nebylo náhodné, že tehdejší mladé politické a literární diskuse se odehrávaly za takové široké účasti celé řady později významných osobností naší kultury právě u Neumannů v olšanské vile, kde jeho tehdejší žena Kamila Neumannová vydávala knižní řadu pokrokových autorů, a to i poté, co se Neumann odstěhoval.

Michael Kácha je pozoruhodná postava našeho anarchistického hnutí, původně švec, s upřímným zájmem o anarchistické ideály a hnutí, samouk, člověk s přirozenou inteligencí. Když čteme jeho polemické připomínky k Vrbenského návrhu na utvoření „politické strany svérázné“, Káchovy argumenty jsou velmi oprávněné a v řadě případů anticipují obavy o anarchistické hnutí, které se bohužel naplnily. Působil v řadě anarchistických periodik, takže byl zřejmě o hnutí a jeho teoretických zásadách značně poučený a podílel se v rámci redakčních prací také na vydávání samostatných publikací. Co se týká oné zmíněné kritiky Vrbenského návrhu, byl Kácha důkladný a na svém stanovisku upřímně zainteresovaný; není náhoda, že jeho kritika je delší než Vrbenského návrh. Jen mi nejde do hlavy, že se nakonec tehdy v r. 1914 prosadila Vrbenského koncepce. Když se na celou věc podíváme ze zpětného pohledu, totiž od „splynutí“ anarchistů s komunistickou stranou, pak je celá záležitost ještě osudově o to smutnější. Kácha později mohl zúročit své redakční a nakladatelské zkušenosti v anarchistických redakcích z předválečných let a věnoval se vydávání knih a uměleckých publikací. Byl skromnou osobností hodnou připomenutí.

Jak může dnešní čtenář přistupovat k dobové anarchistické publicistice?

Anarchistická publicistika může být velmi poučnou čítankou, na které lze pozorovat, jak se z nespokojenosti, pocitů nespravedlnosti, radikálního odporu vůči „oficiální societě“ (Neumann) rodila touha po svobodě, jak tato svoboda byla „vydupávána ze země“, a to v dobách pocitu zmaru, v atmosféře politické i sociální bezvýchodnosti, pro určitý okruh společnosti v dobách dekadence, ale i hledání nových východisek… Můželi člověk procházet alespoň některými anarchistickými periodiky, může být svědkem toho, jak se takříkajíc z ničeho, nejprve v nejistých obrysech, ale také v předpokládaných budoucích nadějích utvářelo volné společenství lidí, kterým se idea svobody postupně jevila nejen jako ideál, ale i jako možné, uskutečnitelné společenství svobody. O to cennější, že to nebyla idea vycházející z pouhého rozmaru sytého světa, ale z touhy světa zbídačovaného jako životní potřeba a s tím vědomím, že tato svoboda není, a nemůže být, „shora udělována“, „poskytována“, nýbrž že musí být obtížně vymáhána či vybojovávána.

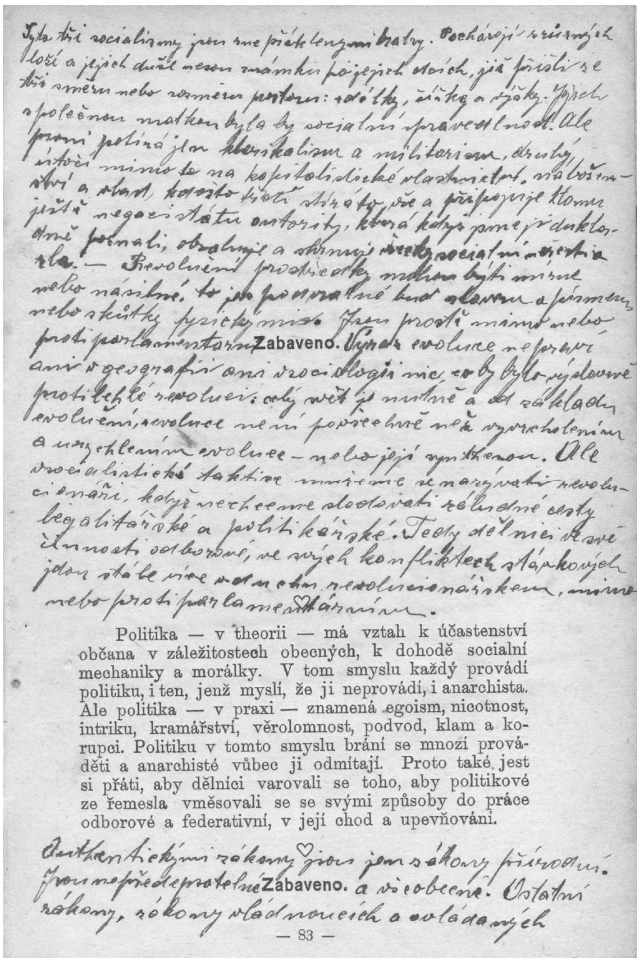

Politika — v theorii — má vztah k účastenství občana v záležitostech obecných, k dohodě socialní mechaniky a morálky. V tom smyslu každý provádí politiku, i ten, jenž myslí, že ji neprovádí, i anarchista. Ale politika — v praxi — znamená egoism, nicotnost, intriku, kramářství, věrolomnost, podvod, klam a korupci. Politiku v tomto smyslu brání se mnozí prováděti a anarchisté vůbec ji odmítají. Proto také jest si přáti, aby dělníci varovali se toho, aby politikové ze řemesla vměšovali se se svými způsoby do práce odborové a federativní, v její chod a upevňování.

— 83 —

V čem podle vás spočívají paralely tehdejších a dnešních nakladatelských aktivit anarchistů a antiautoritářů?

Právě při sledování oné dobové publicistiky, ale i osudů jednotlivých aktérů anarchistického hnutí mohou vyplynout mnohé paralely nejen nakladatelských aktivit, ale i paralely narůstání a utváření vědomí svobody. Mohou však také vyplynout rozdíly v tom smyslu, v jakém se vědomí svobody dnes nepozorovaně ztrácí, zužuje, omezuje, v tom smyslu, v jakém se svobody bezděky zříkáme. Co se týká tehdejších a dnešních nakladatelských aktivit, zdá se, že oproti řadě rozdílů, spočívajících v cenzuře, pronásledování, zabavování, domovních prohlídkách, soudech, věznění, v perzekuci zůstává dnes paralelou – a sice v jiných, nesrovnatelných rozměrech – ekonomický faktor nakladatelských aktivit. Nedovedu posoudit, do jaké míry je rozdílem mezi tehdejšími a dnešními nakladatelskými aktivitami čtenářský zájem o jejich výsledky. Zda se totiž zájem, respektive starost o svobodu dnes nejeví řadě lidí již jako zbytečný.

připravili -dm- a -jk-

Na černé listině

Příběh havíře Franty Choury

Dagmar Magincová

Kronikář severočeských hornických radikálů F. Cajthaml-Liberté označil životní osudy Františka Choury za napínavý román, jehož hrdina zůstal až do smrti věrný svým zásadám. Ani jedno z těchto tvrzení není přehnané.

Má pro nás dnes ještě nějaká idea takovou sílu, abychom za ní šli? Abychom byli důslední a zásadoví? Chceme-li hledat odpověď, vodítkem může být právě životní příběh téměř zapomenutého obyčejného hrdiny Franty Choury – obyčejného, protože dělal totéž co stovky jiných, a hrdiny, protože nezakolísal ani po perzekucích, které si my jen stěží reálně dokážeme představit, natož abychom měli odvahu sami sebe se ptát, jak bychom pod tlakem, jemuž byl Choura vystaven, obstáli. Příběh anarchisty Franty Choury patří do jiné doby, ale v mnoha ohledech je symptomatický pro anarchistické hnutí jako takové, neboť odkazuje na to, čemu lze říkat anarchistická morálka uplatňovaná v každodenní praxi (přičemž tato praxe se samozřejmě zatím stále odehrává v nepřátelských kapitalistických reáliích).

Rváč, mazavka a radikál

František Choura se narodil 5. ledna 1852 v Bohutíně u Příbrami v rodině havíře. Ve dvanácti letech ukončil školní docházku a začal pracovat. V sedmnácti se stal havířem na Kladně, kde proslul svou prudkou povahou, s níž řešil i spory s nejvyššími nadřízenými. Jeho kamarád a krajan ho ve vzpomínkách označil za rváče a mazavku. Kam prý Choura přišel, tam se strhla rvačka. Třeba když ležel v nemocnici po úrazu na dole, reagoval na výtky kvůli kouření tak prudce, že ho okamžitě propustili z léčby. Po pár letech odešel z Kladna za prací na sever, kde se setkal s o rok mladším nadšeným socialistou Václavem Vaicem. Toto setkání mu navždy změnilo život.

Choura se seznamuje se socialismem, pilně čte a nalézá vysvětlení společenských nerovností a hlavně argumenty vyvracející jejich neměnnost. Z nich vyplývá jediné řešení, a to sociální boj. Choura přijímá tuto výzvu beze zbytku a od této chvíle ho nacházíme jako jednoho z nejodhodlanějších socialistů hornického severu při všech známých aktivitách. Podílí se na zakládání prvních oficiálních hornických spolků, o nichž se vzápětí píše v policejních zprávách, že provozují nebezpečné *„socialistické rejdy“*. Za své peníze kupuje desítky výtisků socialistických novin, aby je mohl rozdávat dělníkům. Jako vynikající řečník využívá každé příležitosti k tomu, aby vysvětloval, že mimo sociální revoluce *„není jiné cesty, která by vyprostila lid pracující z bídy a zjednala práva těm, z jejichž přičinění sestává celý svět“*. Choura je jedním z iniciátorů změny fungování tzv. bratrských pokladen, které měly horníkům sloužit jako fond sociálního a důchodového pojištění, ale ve skutečnosti byly výhodné pouze pro majitele dolů. Kauza bratrských pokladen dokázala horníky nebývale aktivizovat. O poznání slabší ohlas už měla kampaň za rovné volební právo, na které se Choura intenzivně podílel, a vlastně i kampaň za zkrácení pracovní doby. Výsledkem této druhé kampaně bylo odeslání petice říšské radě. Politici neudělali nic. A zde přišlo konečně poznání marnosti snah postupovat zákonným

způsobem a držet se iluze, že hlas neprivilegovaného bude nahoře brán dobrovolně v potaz. Franta Choura je opět jedním z předních organizátorů změny taktiky sociálního boje, který se přesouvá do ilegality a radikalizuje se. Vznikají tajné socialistické sekce, nejpočetnější právě v oblasti, kde působí Choura s Vaicem. V roce 1882 dojde ke spontánní stávce horníků, která se díky radikálům rozroste ve stávku generální s každodenními nepovolenými demonstracemi.

V průběhu všech těchto aktivit je Choura samozřejmě neustále pronásledován policií. Když byl například deportován do rodné obce, chtěl se živit drobným prodejem, ale každý, kdo u něj nakupoval, dostal od svého zaměstnavatele výpověď. Běžné bylo třeba i to, že když sehnal na chvíli konečně práci v dole, odvedli ho přímo ze směny do vyšetřovací vaz-

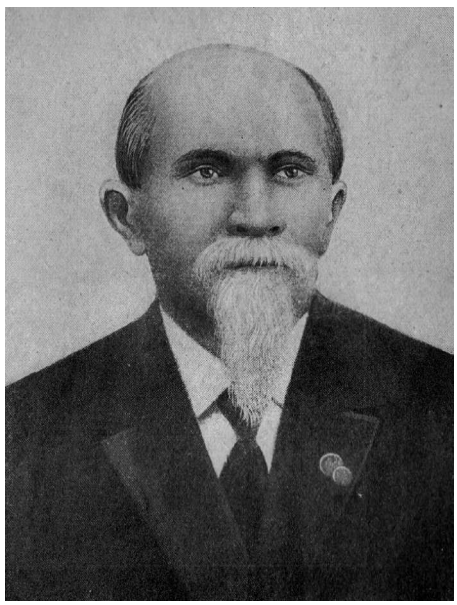

by kvůli podezření z tajného spolčování a rozšiřování zakázaných tiskovin. Po generální stávce byl navíc uspořádán soudní proces s více než padesáti hornickými radikály a udělené tresty byly zdůvodňovány tím, že *„nebylo sice nalezeno nic závadného, ale [znamená to, že obžalovaný] vědom si své viny zapírá“*. Choura tu také obdržel nepodmíněný trest.

Neustálé represe vedly zdánlivě paradoxně k okamžitým pokusům oživit ilegální činnost i přes početní oslabení hnutí. Jedna z prvních schůzek kvůli založení nové tajné organizace se konala už v lednu 1883 v Krásném Březně.

Propaganda činem

V době, kdy se Choura začal politicky angažovat, tj. v polovině 70. let 19. století, už v severozápadních Čechách pracovalo více než deset tisíc horníků a jejich počet stále rostl. Ti, jak jsme viděli, jen pasivně nepřihlíželi a stali se významnou součástí sociálního boje v duchu šířících se socialistických myšlenek, a velmi brzy také šiřiteli radikálního neodvislého socialismu ovlivněného německým anarchistou Johannem Mostem. Most proslul jako zastánce „propagandy činem“, k níž povzbuzoval ve svém časopise *Freiheit*. Ačkoli tím dal mocenským autoritám příležitost vytvořit stereotypní představu anarchisty jako teroristy vždy připraveného s bombou v ruce k atentátu, těžko říct, jestli mohl nějak zhoršit represivní mocenské zákroky jak proti radikálům, tak proti umírněným socialistům. Tehdejší praxe například vynesla Mostovi (v roce 1869) trest pěti let těžkého žaláře za účast v dělnické deputaci vyslané do vídeňského parlamentu s požadavkem všeobecného volebního práva. Těžko pak nebýt antiparlamentaristou…

Severočeští horníci se jednoznačně přiklonili k Mostovu pojetí politického boje, ovšem chápali propagandu činem hlavně jako šíření anarchistických myšlenek prostřednictvím agitačních aktivit (které byly samy o sobě dost riskantní, protože třeba za pouhé zhotovení sazby anarchistického letáku se dávalo i dvanáct let vězení). Těch pár nejznámějších teroristických akcí v monarchii, jejichž iniciátory byli navíc téměř vždy policejní konfidenti, popisuje Cajthaml-Liberté: *„1. V červenci r. 1882 přepadli truhlářští dělníci Engel a Pfleger ve Vídni obchodníka Merstallingera, omámili ho chloroformem a obrali o 1100 zlatých, aby je odevzdali ve prospěch hnutí. Byli odsouzeni k patnáctiletému žaláři, jeden přechovávač peněz dostal dva roky žaláře, dva spoluviníci odjeli do Ameriky. 2. Téhož roku byl v Nýřanech usmrcen strojník Hurt. Hybeš píše, že byl uškrcen dvěma socialisty, když je špehoval, jak kladli dynamitovou patronu pod okno nenáviděného důlního dozorce. Fr. Hána, který tehdy na Nýřansku žil, mi sdělil, že Hurt byl zabit ve strojírně sekerou. Nosil brýle, které mu prý byly vraženy do rány. Pachatelé zůstali neznámi. 3. Roku 1884 zavraždili dělníci Kammerer a Stellmacher ve Vídni agenta tajné policie Blöcha, který nejvíce socialisty udával. Byli za to oba pověšeni. 4. Roku 1885 přepadl obuvnický dělník Emanuel Kratochvíl z Duchcova s horníky Václavem Šilbachem a Františkem Doležalem poslíčka z dolu Silvester u Duchcova. Čin stal se mezi městy Duchcovem a Ledvicemi. Poslíčkovi bylo uloupeno 700 zlatých, určených k výplatě horníků. Přepadený poznal*

Šilbacha, a tak záhy byli všichni tři útočníci dopadeni a odsouzeni k pětiletému žaláři. Trest si odbyli v samovazbě za tři roky. Peníze odvedli k účelům hnutí a neprozradili nikoho z členů organizace, která je k provedení činu toho určila.“ Další, jenž začal založením tajné tiskárny, měl fatální dohru právě pro Chouru.

Tajná tiskárna

V dubnu 1884 si zvolila tajná organizace akční a teroristický výbor, jemuž předsedal Karel Štípák, a rozhodla o zřízení tajné tiskárny. Místo pro tiskárnu našel krejčí Josef Jonata v Hluboké u Liberce, jako tiskař přišel z Prahy zedník Josef Pačes. Peníze na její zařízení a provoz byly z podnětu teroristického výboru opatřeny výše zmíněným přepadením poslíčka z dolu Silvester u Duchcova.

Produkce tiskárny byla chudičká, kromě česko-německého letáku vyšlo jedno číslo časopisu *Svoboda – orgán anarchistů jazyka československého*. Většina textů byla přeložena z Mostovy *Freiheit*, a to poměrně osobitou češtinou. Výtisk obsahoval články „Anarchističtí mučedníci“, „Na všechny justiční bandyti a krve žízniv-ce!“, „Výstražné napomenutí“ (návod jak se bránit prozrazení), „Holomci rakouské bestie“ a překlad Marseillaisy.

Franta Choura do skupiny kolem tiskárny nepatřil a setkal se jen s Pačesem, když jako posel přinesl peníze a vzkaz, že tiskárna je málo výkonná. Krátce nato byli všichni až na Jonatu zatčeni. Jonata utekl do ciziny, ostatní byli odsouzeni k exemplárním trestům od deseti do šestnácti let žaláře. I když byl provoz tiskárny vlastně dost nápadný (byla na odlehlém místě, takže každý větší ruch v jejím okolí byl neobvyklý a působil podezřele), všichni zpětně hledali jen zradu zvenčí, respektive konfidenta v řadách hnutí. Pačes označil Chouru.

Diskusemi a rekonstruováním událostí dospěl tajný tribunál radikálů k rozhodnutí, že zrádcem je předseda teroristického výboru Karel Štípák, a vynesl nad ním rozsudek – Štípák měl být popraven. Za bílého dne byl pak na cestě nedaleko Duchcova zastřelen *„jedním ze dvou revolverů, které za peníze organizace sám zakoupil“*. Pachatel nebyl vypátrán. Znovu se spekulovalo o Chourovi.

Aktivity kolem tajné tiskárny uvedli do pohybu Jonata a Štípák. Tragické okolnosti, které zřízení tiskárny provázely, nebyly náhodné, jak se ukázalo o hodně později v souvislosti s potvrzením jejich konfidentství. Stály život jednoho z nich, celkem padesát osm let těžkého žaláře, která si odpykali odsouzení anarchisté, emigraci řady dalších, a navíc křivé nařčení nevinných i v rámci hnutí. Přibývala jména na černých listinách.

Černá listina

Černé listiny si pořizovaly represivní státní orgány, jiné zase majitelé dolů (kteří se kvůli sociálnímu hnutí začali rovněž sdružovat). Ovšem zákonná perzekuce státu (domovní prohlídky, zatýkání, věznění, zákazy pobytu, deportace do rodné obce, šikanování rodinných příslušníků), stejně jako ta nezákonná (tajná soudní přelíčení, protiprávní vazby uvalené na základě udání) a soukromá perzekuce kapitálu (nemožnost sehnat a udržet si práci) jako by nestačily. Strach z politické síly přicházející zdola byl tak velký a podlost moci tak samozřejmá, že se vedle všech uvedených forem pronásledování intenzivně praktikovala tzv. dvojí hra neboli infiltrace radikálního hnutí policejními agenty a donašeči. Verbováni byli přímo mezi dělníky nebo drobnými živnostníky, a pokud se ujali své konfidentské role naplno, jejich špiclování vedlo nejen k prozrazení aktivit hnutí a novým represím, ale i k jeho vnitřnímu rozkladu. Připočteme-li ještě udavačství (za peníze nebo z přinucení), naznačují už tyto fakty míru nedůvěry a nejistoty, která začínala mezi anarchisty na severu panovat. Panika, spekulace, podezírání, osočování, obviňování, neschopnost spolupráce. Tak nakonec i mezi severočeskými anarchisty vznikla pomyslná černá listina, na níž se ocitl spíše náhodou Franta Choura.

Psanec

Pověsti o Chourově dvojí hře vydatně živili skuteční špiclové, kterých měla policie mezi severočeskými radikály hned několik a kteří o sobě navzájem ani nevěděli. Ještě roky potom oživoval téma Chourovy zrady tiskárny i vinu za zabití „nevinného“ Štípáka krejčí Jonata – než byl sám jako udavač z řad anarchistů vyloučen. Současně se objevovaly všemožné argumenty na podporu tvrzení o Chourově zradě, mezi nimi i údajné zneužívání vězeňského fondu sociálnědemokratické strany, a to i přes svědectví jeho přátel: *„Choura byl živ jako žebrák. Bydlil ve sklepním bytě… místo kávy obyčejně slili odvařeninu logru nebo jedli takzvanou žebráckou polévku (chlebovou). S Chourou to bylo vůbec zlé – práce žádná i rodina četná, soudruzi na něm vyžadovali agitaci a cesty, ale plat za to nula.“* Existenční nouzi využívala policie k opakovaným nabídkám, aby se stal placeným konfidentem. Choura k těmto pokusům vyjadřoval veřejně své pohrdání.

Velká mravní integrita Františka Choury asi mohla za to, že *„tato hrdinství zdála se po několika letech mnohým vrstevníkům podezřelá. Nemohli uvěřit, že by člověk veřejně činný snesl takovou bídu.“*

Nejsmutnější na celé historii je to, že legenda o zrádci Chourovi zakořenila mezi severočeskými radikály tak, jak umí zakořenit fámy, když je nelze potvrdit ani vyvrátit. Choura ji na dálku z exilu vyvrátit nedokázal. Zemřel 23. února 1921 v Pennsylvanii, kam s rodinou přijel v roce 1887, pracoval opět jako horník a aktivně se zapojoval do místního anarchistického hnutí.

Cajthaml-Liberté ve dvacátých letech sbíral vzpomínky a oslovoval pamětníky, aby zmapoval počátky severočeského radikálního hnutí. V roce 1926 vydal soubor textů, z nichž víceméně vyplývá, že Choura byl zrádce. Shromážděná vyprávění se v mnoha údajích rozcházejí a často si protiřečí, nicméně vyniká mezi nimi velmi sugestivní líčení Františka Vágnera, přesvědčeného o Chourově vině, ačkoli nebyl přímým účastníkem událostí a vše znal jen z vyprávění a z doslechu. Až když kniha vyšla, ozvali se Chourovi přátelé z exilu a snažili se doložit opak. Poskytli autorovi řadu materiálů a sám Cajthaml-Liberté prozkoumal dobové dokumenty, z nichž postupně vyplynulo, že prvotní označení Choury za zrádce bylo výsledkem shody okolností a napjaté atmosféry kolem zatýkání a pak už historka žila svým životem. Ti, kteří znali pravdu, se snažili chránit skutečného vykonavatele popravy a nepřižívovat spory v hnutí.

O tři roky později vychází Cajthamlova kniha o Frantovi Chourovi, kde se píše: *„Nic Frantu Chouru nezkrušilo, až strašlivé, lehkovážně vyslovené podezření ze zrady tajné tiskárny v Hluboké u Liberce znamenalo ránu dýkou do jeho srdce a rána tato krvácela přes čtyřicet let, aniž by se zacelila úplně. Až když Franta Choura navždy zavíral oči, aby složil kosti daleko za mořem ve státě Pennsylvania, kam se s Kainovým znamením na čele uchýlil před smrtí hladem, dočkal se polovičního očištění, jež však nedostačovalo, neboť socialistům v Evropě o tom ani zpráva nedošla.“* Po vydání knihy byla v Bohutíně odhalena pamětní deska s textem: *„Zde se narodil roku 1852 Franta Choura, průkopník soc. dem. strany.“*

Boj pokračuje

Radikály poslední třetiny 19. století spojovalo silné přesvědčení, že svržení kapitalismu je otázkou velmi krátkého času. Tento vzácný optimismus, vyhrazený všem zakladatelským generacím, je pro nás patrně už definitivně ztracený. Skepsi danou historickou znalostí nám ovšem vyvažují nesrovnatelně mírnější mocenské represe, odehrávající se zpravidla ve formě manipulace veřejného mínění. Lidí jako František Choura bude mezi námi vždycky málo. I tak bychom si na něj ale mohli vzpomenout, až si budeme chtít postěžovat, že nám nikdo za naše přesvědčení neděkuje, a přitom někdy riskujeme i své pohodlí.

Zdroje:

★ Cajthaml-Liberté F., *Český sever ve hnutí dělnickém*. Praha 1926
★ Cajthaml-Liberté F., *Franta Choura. Tribun severočeských havířů*. Příbram 1929
★ Koukal P., *Duchcov v dějinách revolučního dělnického hnutí*. Ústí nad Labem 1977
★ Měchýř J., *Počátky dělnického hnutí na hornickém severu*. Praha 1967
★ Šolle Z., *Příspěvek k dějinám dělnického hnutí v Čechách v letech 1878–1882*. Praha 1960
★ Tomek V., *Ve jménu svobody*. Praha 1999

Foto dole: *Odhalení pamětní desky na rodném domku Franty Choury v Bohutíně.*

Praktický utopický průvodce po nadcházejícím krachu

Výňatek z knihy D. Graebera *Demokratický projekt: Historie, krize, hnutí*

Co je to revoluce? Mysleli jsme si, že to víme. Revoluce znamenaly převzetí moci lidovými silami, směřující k transformaci samotné povahy politického, společenského a ekonomického systému v zemi, ve které se revoluce odehrála, obvykle na základě nějakého vizionářského snu o spravedlivé společnosti. Dnes žijeme v době, kdy je nepravděpodobné, aby byly vyvozovány podobné závěry z toho, že do města pronikají vzbouřenecké armády nebo masová povstání svrhnou diktátory; objeví-li se hluboká společenská proměna – jako řekněme s nástupem feminismu –, dojde k tomu pravděpodobně nějakou zcela jinou formou. Nejde o to, že by tu nebyly revoluční sny. Ale dnešní revolucionáři se zřídkakdy domnívají, že je mohou uskutečnit prostřednictvím nějakého současného ekvivalentu dobytí Bastily.

V takových okamžicích se obecně vyplatí obrátit se do známé historie a položit si otázku: Byly revoluce vždy tím, čím si myslíme, že byly? Tuto otázku si podle mne položil nejefektivněji významný světový historik Immanuel Wallerstein. Dokazuje, že přibližně za poslední čtvrtinu tisíciletí spočívaly revoluce především v proměnách obecného politického rozumu, a to v celoplanetárním měřítku.

Již v dobách francouzské revoluce, poznamenává Wallerstein, existoval jednotný světový trh a postupně také v čím dál tím větší míře jednotný světový politický systém, ovládaný obrovskými koloniálními říšemi. V důsledku toho mohl mít útok na Bastilu v Paříži nakonec účinky v Dánsku či dokonce v Egyptě, a to účinky stejně hluboké jako v samotné Francii – a v některých případech dokonce ještě hlubší. Proto mluví o „světové revoluci roku 1789“, po níž následovala „světová revoluce roku 1848“, během níž vypukly téměř současně revoluce v padesáti zemích, od Valašska po Brazílii. Tyto revoluce nikde nedospěly k uchopení moci, ale následně došlo téměř všude k ustavení institucí inspirovaných francouzskou revolucí – prosadil se zejména univerzální systém základního vzdělání. Podobně byla ruská revoluce roku 1917 světovou revolucí, zodpovědnou nakonec za americký New Deal a evropské sociální státy, stejně jako za sovětský komunismus. Poslední v této řadě byla světová revoluce roku 1968 – která velice podobně jako v roce 1848 vypukla téměř všude, od Číny po Mexiko, nikde se nechopila moci, nicméně změnila všechno. Byla to revoluce proti státním byrokraciím a za neoddělitelnost osobního a politického osvobození, jehož nejtrvalejším dědictvím bylo pravděpodobně zrození moderního feminismu.

Revoluce jsou tedy celoplanetárními jevy. Je tu však ještě něco. Jejich skutečným účinkem je, že transformují základní představy o tom, o co vůbec jde v politice. Na počátku revoluce se myšlenky, které byly dosud považovány za naprosto náměsíčné krajnosti, stávají přijatelnými v běžné debatě. Před francouzskou revolucí byly představy, že změna je dobrá věc, že vládní politika je správnou cestou jak změny dosáhnout a že vlády odvozují svou autoritu od entity nazývané „lid“, považovány za věci, které můžeme slyšet od pomatenců či demagogů nebo nanejvýš od hrstky svobodomyslných intelektuálů, kteří tráví čas diskusemi v kavárnách. O generaci později museli i ti nejomezenější úředníci, kněží a předáci přinejmenším slovně tyto ideje uznat. Již dávno jsme dosáhli situace, v níž se dnes nacházíme: musí se stanovit podmínky pro každého, aby vůbec uznal, že existují. Staly se obecným míněním, skutečnými základy politické diskuse.

Až do roku 1968 většina světových revolucí skutečně zavedla praktická zlepšení: občanská práva, univerzální základní vzdělání, sociální stát. Naproti tomu světová revoluce v roce 1968 – ať už měla jako v Číně formu vzbouření studentů a mladých kádrů, podporujících Maovu výzvu ke Kulturní revoluci, nebo jako v Berkeley a New Yorku, kde se vyznačovala aliancí studentů, ztroskotanců a kulturních buřičů, nebo dokonce jako v Paříži, kde se jednalo o spojenectví studentů a dělníků – byla vzpourou proti byrokracii, konformitě či proti čemukoli, co svazovalo lidskou imaginaci, byla projektem revolucionizace nikoli pouze politického či ekonomického života, ale každého aspektu lidské existence. Rebelové se v mnoha případech ani nepokoušeli jako výsledek svého snažení převzít státní aparát, protože chápali samotný tento aparát jako problém.

Dnes je módou vidět společenská hnutí konce 60. let jako trapné selhání. Věc je možné brát i z tohoto hlediska. Je jistě pravda, že v politické sféře sklidila bezprostřední úspěch z široké změny obecného politického mínění – upřednostnění ideálů individuální svobody, imaginace a touhy; nenávist k byrokracii a podezíravost k úloze vlády – politická Pravice. Změny šedesátých let především umožnily masový návrat doktrín volného trhu, jež upadly od 19. století v značné míře v zapomnění. Není žádná souvislost mezi tím, že tatáž generace, která v mladistvém věku dělala v Číně Kulturní revoluci, ve věku čtyřiceti let předsedala zavádění kapitalismu. Od 80. let začala „svoboda“ znamenat „trh“ a „trh“ začal být chápán jako identický s kapitalismem – ironicky dokonce i v zemích jako Čína, která znala tisíce let složitě strukturovaný trh, avšak nic takového, co by bylo možné popsat jako kapitalismus.

Ironie je bez konce. Zatímco nová ideologie volného trhu se sama formulovala především jako odmítnutí byrokracie, ve skutečnosti je zodpovědná za první administrativní systém, který pracuje v planetárním měřítku, se svým nekonečným vrstvením veřejné a soukromé byrokracie: MMF, Světová banka, WTO, obchodní organizace, finanční instituce, nadnárodní korporace, nevládní organizace. Právě tento systém prosadil volnotržní ortodoxii a otevřel svět finančnímu drancování pod bedlivou egidou americké armády. Jedině tak dává smysl, že první pokus o obnovu globálního revolučního hnutí, Global Justice Movement, který vyvrcholil mezi lety 1998 a 2003, byl ve skutečnosti vzpourou proti vládě této opravdové planetární byrokracie.

Budoucí zastávka

Domnívám se, že ve zpětném pohledu dojde budoucí historik k závěru, že dědictví revoluce 60. let proniklo hlouběji, než si dnes představujeme, a že triumf kapitalistických trhů a jejich rozmanitých planetárních úředníků a propagátorů – který se zdál na počátku kolapsu Sovětského svazu v roce 1991 tak epochální a trvalý – byl ve skutečnosti mnohem mělčí.

Uvedu zjevný příklad. Často slýcháme, že protiválečné protesty koncem 60. a počátkem 70. let skončily nezdarem, protože nijak výrazně neurychlily stažení americké armády z Indočíny. Avšak následně se ti, kteří řídili americkou zahraniční politiku, natolik obávali toho, že by se mohli střetnout s podobnými lidovými bouřemi – a navíc dokonce s neposlušností v samotné armádě, která se skutečně objevovala na počátku 70. let –, že téměř třicet let odmítali zapojit americké vojenské síly do jakéhokoli velkého pozemního konfliktu. Bylo třeba 11. září, útoku, který vedl k tisícovkám civilních obětí na americké půdě, aby došlo k úplnému překonání notorického „vietnamského syndromu“, a dokonce i poté vyvíjeli váleční plánovači téměř obsedantní úsilí zajistit, aby válka skutečně nevyvolala žádné protesty. Propaganda neustávala, média jí byla neustále plná, experti poskytovali přesné kalkulace o počtu padlých vojáků (kolik ztrát na životech v americké armádě by mohlo vyvolat masovou opozici) a pravidla pro účast v každém konfliktu byla psána tak opatrně, aby jejich počet udržela pod touto kvótou.

Problémem byla tato pravidla, která způsobila, že v zájmu minimalizace úmrtí a zranění amerických vojáků byly jako „vedlejší ztráty“ obětovány tisíce žen, dětí a starých lidí, což znamenalo, že silná nenávist vůči okupačním silám v Iráku a v Afghánistánu do značné míry zaručily, že USA nemohly dosáhnout svých vojenských cílů. Je pozoruhodné, že váleční plánovači si toho byli vědomi. Nevadilo jim to však. Považovali za mnohem důležitější odvrátit účinnou domácí opozici než skutečně vyhrát válku. Bylo to, jako kdyby americké síly v Iráku byly neustále poráženy duchem Abbie Hoffmana.

Zkrátka, protiválečné hnutí v šedesátých letech, které v roce 2012 stále ještě svazuje ruce americkým vojenským plánovačům, může být sotva považováno za selhání. To však vyvolává překvapivou otázku: Co se stane, když se vznik podobného selhání, naprosté neúčinnosti politické akce proti systému stane hlavním cílem těch u moci?

Tato myšlenka mě poprvé napadla, když jsem se účastnil akcí proti MMF ve Washingtonu v roce 2002. Protože to bylo vzápětí po 11. září, bylo nás relativně málo a počet policistů byl ohromující. Nemělo žádný smysl, že bychom mohli uspět jen ukončením setkání. Většina z nás se cítila mírně v depresi. O několik dní později jsem hovořil s někým, jehož přátelé mítinky navštívili, o tom, co jsem se naučil tím, že jsme je skutečně ukončili: policie zavedla přísná bezpečnostní opatření, zrušila polovinu ohlášených akcí, většina z aktuálních mítinků byla přenášena on-line. Jinými slovy, vláda se rozhodla, že mnohem důležitější je, aby se protestující při odchodu cítili, jako by selhali, než dodržení uspořádání akcí pro MMF. Když se nad tím zamyslíte, přisoudili tak protestujícím mimořádný význam.

Je možné, že preventivní postoj vůči sociálním hnutím, vedení války i obchodních summitů takovým způsobem, aby se zabránilo účinné opozici, je považováno za důležitější než úspěch v samotné válce či na samotném summitu. Reflektuje to ve skutečnosti nějaký obecnější princip? Co když ti, kteří dnes provozují celý systém, a většina jich byla bezprostředními svědky nepokojů v 60. letech jako vnímaví mladíci, jsou – vědomě či nevědomě (podezírám je, že je to spíše vědomě) – posedlí představou revolučních sociálních hnutí, která znovu zpochybní převládající společenské mínění?

Trochu to vysvětlím. Ve většině světa bylo posledních třicet let známo jako věk neoliberalismu, jako věk ovládaný znovuoživením dlouhodobě opomíjené víry devatenáctého století, která tvrdí, že volný trh a lidská svoboda obecně jsou koneckonců totéž. Neoliberalismus byl vždy rozštěpen centrálním paradoxem. Vyhlašuje, že ekonomické imperativy mají mít přednost před všemi ostatními. Samotná politika je vlastně jen záležitostí vytváření podmínek pro *růst ekonomiky* tím, že umožňuje kouzelnému trhu konat jeho práci. Všechny jiné naděje a sny – o rovnosti či bezpečnosti – mají být obětovány primárnímu cíli ekonomické produktivity. Avšak globální ekonomický výkon za posledních třicet let byl rozhodně průměrný. S jednou či dvěma zjevnými výjimkami (zejména Čína, která významně ignoruje většinu neoliberálních doporučení) byla míra růstu hluboko pod hodnotami, kterých bylo dosahováno v dobách staromódního, státem řízeného kapitalismu, orientovaného na sociální stát padesátých, šedesátých a dokonce ještě sedmdesátých let. V rámci svých vlastních měřítek tak představoval tento projekt kolosální úpadek již před kolapsem roku 2008.

Jestliže na druhé straně přestaneme brát vedoucí světové představitele za slovo a namísto toho budeme uvažovat o neoliberalismu jako o politickém projektu, zdá se najednou okázale efektivním. Politici, CEO, byrokraté světového obchodu a další, kteří se pravidelně setkávají na vrcholných mítincích, jako je Davos či G20, patrně odvedli špatnou práci při vytváření světového kapitalismu, který by měl vycházet vstříc potřebám většiny obyvatel světa (natož aby produkoval naději, štěstí, bezpečí či smysl), ale významně uspěli v přesvědčování světa, že kapitalismus – a nikoli jen tak nějaký kapitalismus, ale přísně vzato finančnický, polofeudální kapitalismus, který tu právě máme – je jediným životaschopným ekonomickým systémem. Když se nad tím zamyslíte, je to znamenitý výkon.

Jak to dokázali? Preventivní postoj vůči sociálním hnutím je zjevně součástí tohoto postupu; za žádných okolností nemohou být alternativy nebo kdokoli, kdo navrhuje alternativy, zobrazeny jako ten, kdo zažívá úspěch. To pomáhá vysvětlit téměř nepředstavitelné nasazení „bezpečnostních systémů“ toho či onoho druhu: fakt, že USA, které nemají žádného významného nepřítele, vydávají na svou armádu a na výzvědnou službu více peněz než během Studené války, spolu s takřka omračujícím hromaděním soukromých bezpečnostních agentur, vyšetřovacích agentur, militarizované policie, různých hlídačů a žoldáků. Pak jsou zde propagandistické orgány, včetně průmyslu masových médií, který dokonce před 60. lety neexistoval, oslavující politiku. Tyto systémy většinou ani tak neútočí přímo na disidenty, jako spíše přispívají k přesvědčivému klimatu strachu, šovinistické konformity, životní nejistoty a prostě beznaděje, které způsobuje, že každá myšlenka na změnu světa se zdá být neplodnou fantazií. Ovšem tyto bezpečnostní systémy jsou rovněž extrémně drahé. Někteří ekonomové odhadují, že čtvrtina americké populace je nyní zaměstnána ve „strážní službě“ toho či onoho druhu – ochrana majetku, dohlížení v zaměstnání nebo jiný způsob udržování amerických spoluobčanů v řadě. Ekonomicky je většina tohoto disciplinárního aparátu čistě přítěží.

Většina ekonomických inovací posledních třiceti let měla ve skutečnosti více politický než ekonomický smysl. Eliminace záruky celoživotního zaměstnání výměnou za nejisté dočasné smlouvy opravdu nevytváří efektivnější pracovní sílu, ale je mimořádně účinná při likvidaci odborů a celkové depolitizaci práce. Totéž lze říci o donekonečna rostoucích pracovních hodinách. Nikdo nemá čas na politické aktivity, když pracuje šedesát hodin týdně.

Často se zdá, že kdykoli existuje volba mezi jednou možností, která dovoluje, aby se kapitalismus zdál být jediným možným ekonomickým systémem, a druhou, která by z kapitalismu učinila životaschopnější ekonomický systém, neoliberalismus znamená, že se vždy zvolí ta první možnost. Kombinovaným výsledkem je neutuchající kampaň proti lidské představivosti. Nebo přesněji, imaginace, touha a individuální tvořivost, všechny tyto věci, které měly být osvobozeny v poslední velké světové revoluci, jsou zasazeny striktně do oblasti konzumu nebo snad virtuální reality internetu. Ve všech jiných oblastech jsou přísně zakázány. Mluvíme o vraždění snů, o prosazování aparátu beznaděje, vytvořeného k tomu, aby rozdrtil jakýkoli smysl alternativní budoucnosti. Nicméně výsledkem toho, že se hází zdánlivě všechno protestní úsilí do jednoho politického koše, je, že se ocitáme v bizarní situaci, kdy sledujeme, jak se kapitalistický systém rozpadá před našima očima, a právě v tom okamžiku každý konečně dospěl k názoru, že žádný jiný systém není možný.

Vypracuj a zpomal

Když zpochybníte konvenční moudrost – že současný ekonomický a politický systém je ten jediný možný –, první reakcí, se kterou se pravděpodobně setkáte, bude žádost o detailní architektonický plán, jak by měl ten alternativní systém fungovat, až k podstatě jeho finančních nástrojů, zdrojů energie a politiky údržby kanalizace. Následně budete nejspíš dotazován na detailní program, jak bude tento systém uveden v činnost. Historicky je to směšné. Kdy se nějaká společenská změna uskutečnila podle něčího detailního plánu? Rozhodně to nebylo tak, jako by malý kroužek vizionářů v renesanční Florencii, přesvědčených o něčem, co nazývali „kapitalismus“, vypracoval detaily, jak budou někdy fungovat továrny a burza cenných papírů, a potom představili program, který by jejich představy převedl ve skutečnost. Ve skutečnosti je tato představa tak absurdní, že se můžeme sami sebe ptát, jak se nám mohlo vůbec přihodit, že jsme si to představovali jako způsob, jímž skutečně změny začínají.

Tím nemá být řečeno, že je něco špatného na utopických vizích. Dokonce ani na podrobných plánech. Pouze je třeba je správně umístit. Teoretik Michael Albert vypracoval detailní plán, jak by mohla moderní ekonomika fungovat bez peněz, na demokratických, participačních základech. Myslím, že je to významný úspěch – ne že bych si myslel, že by takový exaktní model mohl být někdy zaveden přesně v té formě, jak jej popisuje, ale protože to znemožňuje námitky, že je taková věc nepředstavitelná. Přesto mohou být takové modely pouze myšlenkovými experimenty. Nemůžeme skutečně pochopit problémy, které vyvstanou, když se začneme pokoušet budovat svobodnou společnost. To, co se nyní zdá být palčivým problémem, ve skutečnosti vůbec problémem být nemusí; a něco jiného, co nám nikdy ani nepřišlo na mysl, se může ukázat být ďábelsky obtížné. Existuje bezpočet neznámých faktorů X.

Nejzjevnějším je technologie. Proto je tak absurdní představovat si aktivisty v renesanční Itálii, jak navrhují model burzovního obchodování a továren – to, co se stalo, bylo založeno na mnoha různých druzích technologií, které nemohli předvídat, které se však zčásti objevily i proto, že se společnost začala posouvat směrem, který naznačili. Tím lze například vysvětlit, proč bylo tolik daleko přesvědčivějších vizí anarchistické společnosti vytvořeno spisovateli science fiction (Ursula K. Le Guin, Starhawk, Kim Stanley Robinson). V literární fikci přinejmenším připouštíte, že technologický aspekt je hádankou.

Já sám se zajímám méně o rozhodování, jaký bychom měli mít ve svobodné společnosti druh ekonomického systému, a více o vytváření prostředků, s jejichž pomocí mohou lidé o těchto věcech rozhodovat sami za sebe. Jak by mohla revoluce v obecném mínění skutečně vypadat? Nevím, ale myslím si, že jakékoli množství součástí konvenční moudrosti vyžaduje nutně zpochybnění, chceme-li vytvořit nějaký druh životaschopné svobodné společnosti. Jeden aspekt jsem již prozkoumal – podstatu peněz a dluhu – do značného detailu v nedávno vydané knize. Dokonce jsem navrhl výroční dluhové prázdniny, všeobecné smazání dluhů, částečně prostě proto, aby se ukázalo, že peníze jsou jen lidský výmysl, množina příslibů, které ze své povahy mohou být vždy znovu smluvně upraveny.

Podobně by měla být nově smluvně upravena práce. Podřizování se pracovní disciplíně – dohledu, kontrole, dokonce sebekontrole při ambi-

cích zaměstnávání sebe sama – z člověka nedělá lepší osobu. Ve většině skutečně důležitých ohledů jej to pravděpodobně činí ještě horším. Podstupovat to je neštěstí, které je nutné nanejvýš jen někdy. Ovšem pouze když odmítneme představu, že práce je ctnostná sama o sobě, můžeme se začít ptát, co je na práci ctnostného. Odpověď je zřejmá. Práce je ctnostná, když pomáhá druhým. Nově smluvně upravit definici produktivity by mělo usnadnit nově si představit skutečnou podstatu toho, co je práce, protože to bude kromě jiného znamenat, že technologický rozvoj bude přesměrován méně k vytváření stále více konzumních produktů a stále více disciplinované práce, ale spíše stále více směrem k všeobecné eliminaci těchto forem práce.

Zůstal by druh práce, kterou by lidské bytosti vůbec byly schopny dělat: formy práce spočívající v péči a pomoci, které byly skutečným centrem krize, jež vedla od počátku k hnutí Occupy Wall Street. Co by se stalo, kdybychom přestali jednat tak, jako by prvotní formou práce bylo pracovat na výrobní lince nebo na obilné farmě či slévárně železa nebo dokonce v kancelářské krychli, a namísto toho vyšli z úvahy o matce, učiteli či pečovateli? Možná bychom dospěli k závěru, že skutečným zaměstnáním lidského života není přispívat do něčeho, co se nazývá „hospodářství“ (pojem, který dokonce před třemi sty lety ani neexistoval), ale fakt, že jsme všichni, a vždy jsme všichni byli, projekty vzájemné tvorby.

V daném okamžiku je patrně tou nejnaléhavější potřebou jednoduše nutnost zpomalit motory produktivity. Mohlo by se zdát divné, že to říkám – naše automatická reakce na každou krizi je, že je třeba přijmout řešení spočívající v tom, že každý bude pracovat dokonce ještě víc, ačkoli skutečným problémem je právě tento způsob reagování –, ale vezmeme-li v úvahu všeobecný stav světa, závěr se stane očividným. Zdá se, že stojíme tváří v tvář dvěma neřešitelným problémům. Na jedné straně jsme svědky nekonečné řady globálních dluhových krizí, které jsou od sedmdesátých let jen stále vážnější, až do bodu, kdy je všeobecné dluhové břemeno – státní, obecní, korporátní, osobní – zjevně neudržitelné. Na druhé straně jsme se ocitli v ekologické krizi, zrychlujícím se procesu klimatické změny, která může uvrhnout celou planetu do stavu záplav, povodní, chaosu, hladovění a válek. Mohlo by se zdát, že tyto dvě věci spolu nesouvisí. Ale v konečném ohledu jde o totéž. Co jiného je koneckonců dluh než příslib budoucí produktivity? Říkat, že úroveň globálního dluhu neustále roste, znamená jinými slovy tvrdit, že kolektivita lidských bytostí si navzájem slibuje vytvářet v budoucnosti dokonce ještě větší objem zboží a služeb, než vytváří dnes. A právě to ničí naši planetu, neustále rostoucí tempo.

Dokonce i ti, kteří provozují tento systém, zdráhavě dospívají k závěru, že tento ohromný dluh bude nevyhnutelně třeba nějakým způsobem odpustit – nějakou formou výročních dluhových prázdnin. Skutečný politický boj se vede o to, jako formou by to mělo proběhnout. Není to však zjevně věc, která by se měla týkat obou problémů současně? Proč nepřijmout planetární odpuštění dluhu, tak široké, jak je to jen možné, následované masovou redukcí pracovních hodin, možná čtyřdenním pracovním týdnem nebo zárukou pěti měsíců dovolené ročně? To by mohlo nejen zachránit planetu, ale také (protože by to nemělo být tak, že každý bude po celou dobu této nově nabyté svobody prostě jen sedět a čekat) začít změnu našich základních koncepcí toho, co může skutečně znamenat práce vytvářející hodnoty.

Hnutí Occupy mělo jistě právo neklást žádné požadavky, ale pokud bychom měli nějaký požadavek formulovat, byl by to tento. Konečně, byl by to útok na dominantní ideologii v jejích nejpevnějších bodech. Morálka dluhu a morálka práce jsou těmi nejmocnějšími ideologickými zbraněmi v rukou těch, kteří ovládají dnešní systém. Proto s nimi řinčí dokonce i tehdy, když tím ničí všechno ostatní. Právě proto by také požadavek odpuštění dluhů byl dokonalým revolučním požadavkem.

Všechno to se může zdát ještě velmi vzdálené. V tuto chvíli se planeta může zdát přichystaná spíše na řadu bezprecedentních katastrof než na určitý druh široké morální a politické transformace, která by otevřela cestu k takovému světu. Avšak budeme-li mít příležitost čelit těmto katastrofám, budeme mít také příležitost změnit naše navyklé způsoby myšlení. Tak jako události roku 2011 odhalily, že věk revolucí není zdaleka u konce. Lidská představivost zatvrzele odmítá zemřít. A v okamžiku, kdy významný počet lidí současně otřese okovy, jimiž byla spoutána kolektivní představivost, se dokonce i naše nejhlouběji vštípené představy o tom, co je a co není politicky možné, mohou přes noc rozpadnout na prášek.

přeložil Čestmír Pelikán

ZDROJ
www.thebaffler.com/past/practical_utopians_guide

Článek je výňatkem z knihy *The Democracy Project: A History, a Crisis, a Movement* (Demokratický projekt: Historie, krize, hnutí) Davida Graebera.

Sociální antropolog a anarchistický aktivista **David Graeber** je editorem a přispěvatelem časopisu *The Baffler* a autorem knihy *Dluh. Prvních 5000 let*, jejíž překlad u nás vydalo v roce 2012 nakladatelství BizBooks. Jeho nejnovější knihou je *The Democracy Project*.

„PÁRTY SKONČILA“

ANARCHISTICKÝ PRVNÍ MÁJ „ZAÚTOČIL“ NA BOHATÉ

JAKO KAŽDÝ ROK, I LETOS SI ANARCHISTÉ A ANARCHISTKY PŘIPOMNĚLI TRADICI PRVOMÁJOVÝCH OSLAV SVÁTKU PRÁCE. VZPOMENULI SICE NA JEHO KOŘENY SPOJENÉ S BOJEM ZA OSMIHODINOVOU PRACOVNÍ DOBU, ALE ODMÍTAJÍ TENTO DEN BRÁT JAKO POUHOU PŘIPOMÍNKU MINULÝCH BOJŮ. PRVNÍ MÁJ JE NAOPAK VHODNOU PŘÍLEŽITOSTÍ UPOZORNIT NA PŘETRVÁVAJÍCÍ A MNOHDY I PROHLUBUJÍCÍ SE SOCIÁLNÍ PROBLÉMY PLYNOUCÍ Z NEROVNOSTI A VYKOŘISŤOVÁNÍ NEPRIVILEGOVANÝCH VRSTEV SPOLEČNOSTI.

V Praze se na 1. máje konalo hned několik akcí. Tou první bylo položení květin u hrobu anarchistického organizátora Viléma Körbra. Körber se účastnil 20. července 1889 coby delegát mezinárodního socialistického sjezdu v Paříži, kde bylo usneseno přidat se k návrhu amerických dělníků, aby byly 1. května každoročně pořádány manifestace revolučních dělníků na paměť nevinně odsouzených a popravených chicagských anarchistů. Následně se Körber podílel na přípravách prvních prvomájových oslav u nás.

Po poledni následovalo z iniciativy Československé anarchistické federace (ČSAF) menší setkání na tradičním místě anarchistických prvních májů, na Střeleckém ostrově. Vzhledem k tomu, že probíhala rekonstrukce prostoru ostrova, mělo setkání spíše symbolický charakter a záměrně nebyla nikde zveřejněna pozvánka. Na místě se sešlo asi 35 anarchistů a anarchistek. Nejprve si poslechli několik songů od písničkáře, jenž na Střeleckém ostrově pravidelně vystupoval i v předešlých letech. Následoval proslov ČSAF a položení květin u památníku prvního dělnického Prvního máje v Česku.

Od druhé hodiny odpolední se konala demonstrace nazvaná „Párty skončila“. V prohlášení, které na ni zvalo, bylo uvedeno, že za krizi, o níž se stále tak mluví, nemohou jen politici, ale také ti, kteří z ní profitují. Jim platil vzkaz: *„Těm, o kterých mluvíme, jsou klasické politické protesty ukradené, zvlášť pokud ti u kormidla neohrožují jejich majetek. Přečkají je v klidu u bazénů svých vil a pak se vrátí k tomu, co umí nejlépe. Ale možná je načase, aby to bylo jinak. Možná je načase ukázat, že pokud krize, tak se vším všudy a pro všechny. Váš mejdan skončil. Tentokrát jen na pár hodin, na které pokazíme vaši párty… Těch pár hodin ale nebude jen nepříjemným rozptýlením. Bude vzkazem. Že viníci současného stavu nejsou jen politici, ale i ti, co na současném uspořádání obscénně profitují. A že toho máme dost. Váš mejdan skončil. Náš právě začíná…“*

Již dopředu se ale dalo očekávat, že k žádnému velkému znepříjemnění předraženého požitkářství nejbohatších vrstev nedojde. Když asi 300 až 400 lidí procházelo Pařížskou ulicí, výkladní skříně luxusního konzumu bedlivě chránila policie a po dvaceti minutách hlasité hudby, sloganů a mávání černo-rudými prapory byl zase klid. Ale zpět na začátek akce. Jak bývá zvykem, asi půl hodiny po oficiálním začátku, když už dorazila většina účastníků, zazněly projevy, první od platformy pořádající akci a druhý od ČSAF (s pozměněným úvodem zopakoval to, co již bylo řečeno na Střeleckém ostrově). Za rytmu, který udával samba-band, následoval z náměstí Republiky pochod asi tří stovek lidí přes Staroměstské náměstí, zmíněnou Pařížskou k pražskému magistrátu. V čele průvodu zaznívala antikapitalistická a anarchistická hesla, zadní část zas byla ozvučena mobilním soundsystémem. Celá akce skončila krátce po čtvrté hodině.

Na půl desátou večer pak bylo naplánováno premiérové promítání filmu *Bitvy o Miladu*, které se mělo konat přímo u čtyři roky chátrajícího bývalého squatu. Policie na rozdíl od odpolední demonstrace vystrkuje růžky, všude jsou natažené policejní pásky a dochází k perlustraci několika příchozích. Na louce před studentskými kolejemi je už připraveno promítací plátno a odhadem více než stovka lidí se usazuje plna očekávání. Film uvedl jeho autor Lukáš Borl z Asociace Alerta, načež začala projekce čtyřicetiminutového snímku. Z důvodu polních podmínek trápil občas diváky špatný zvuk a samotný film bude ještě upraven na základě připomínek, které zazněly, přesto ale sklidil dlouhý potlesk. Souhlasných ovací se poté dostalo také autorovi, který demonstrativně spálil složenku na dvoutisícovou pokutu za loňské symbolické obsazení Milady, k němuž došlo 30. června, s tím, že ony peníze raději věnuje na Anarchistický černý kříž. Následně ještě došlo u lesíka, který obklopuje bývalý squat, k mírnému hašteření mezi několika účastníky a policajty nejen na koních.

Anarchistický první máj proběhl dle očekávání v klidu. Stejně tak podle očekávání bez většího přesahu mimo samotné anarchistické hnutí. Ale není všem dnům konec. Třeba se už zanedlouho opravdu podaří narušit onu bezstarostnou permanentní párty ekonomických elit.

PRVOMÁJOVÝ PROSLOV ČSAF

Dovolte mi vás přivítat jménem Československé anarchistické federace na Střeleckém ostrově. Vzhledem k úpravám, jimiž toto místo momentálně prochází, jsme se rozhodli jen pro opravdu malé připomenutí 1. máje na tomto tradičním místě. Ač jde o akt, který nebyl nikde veřejně avizován, pokládáme ho za součást Akčních dní, které jsou – podobně jako v předešlém roce – rozprostřeny v období kolem 1. máje a skládají se z různých forem setkání, přednášek, besed, promítání apod. Jejich součástí je také dnešní demonstrace na náměstí Republiky, na niž se následně ze Střeleckého ostrova vypravíme.

Na tomto místě se před více než sto dvaceti lety uskutečnilo první dělnické shromáždění v Čechách spojené s oslavou Svátku práce. Kořeny tohoto dne coby svátku pracujících lidí však sahají ještě o několik let dále. Když se v roce 1886 dělníci rozhodli vyjít do ulic Chicaga, byli připraveni vybojovat si svá práva. A byli úspěšní! Osmihodinová pracovní doba, to byl požadavek, o který neoblomně usilovali a neustoupili ani před zastrašováním či represemi. Samotné protesty vyvrcholily násilím ze strany policie a pumou hozenou do jejích řad. Kdo za tím činem stál, není dodnes jasné, avšak vyprovokovaný střet měl za následek zatýkání a následné justiční vraždy anarchistů, kteří stáli v čele odboje. Strach, ve kterém kapitalistické autority jednaly, byl příznačný, stejně jako jejich touha po pomstě a vražedném exemplárním rozsudku. Dělnické hnutí totiž čítalo tisíce a tisíce přívržených. Hněv, který poprava nevinných vyvolala, a pokračování v boji za osmihodinovou pracovní dobu donutily mocné ustoupit požadavkům. Dělníci mohli slavit velký úspěch.

Chicagští mučedníci, jak bývají popravení anarchisté označováni, byli nepřáteli tehdejšího kapitalistického režimu ve Spojených státech. Ocitli se na jeho černých listinách a bylo s nimi podle toho také naloženo. Stejně tak pracující, kteří na Střeleckém ostrově poprvé oslavili dělnický První máj, byli povětšinou na seznamech nepohodlných osob rakousko-uherského mocnářství. I když se po letech stal první květen oficiálně uznávaným Svátkem práce, seznamy nepohodlných lidí nezmizely a ti, kteří by chtěli opravdovou svobodu, společnost bez vykořisťování a útlaku a svět bez válek, jsou na nich dodnes.

Ano, i současný kapitalistický režim má své seznamy, na něž umísťuje nepohodlné skupiny a osoby. Pěkně na nich dohromady míchá ty, kteří se dopouští zločinů z nenávisti, i ty, kteří si dovolují proti takovým činům a jejich nositelům vystupovat. Režim, který oceňuje antifašisty minulosti, řadí na takové seznamy antifašisty současné. Ti minulí ho již neohrožují, ti současní jsou mu trnem v oku, jelikož zpochybňují jeho monopol na řešení společenských problémů a odkrývají jeho vlastní fašizující tendence. Mezi rasistickými aktivisty ve zprávách o extremismu naleznete marginální křiklouny, ale již tu nejsou zařazeni ti, kteří se aktivně podílí na rasismu institucionálním, a všichni ti politici napříč stranami, kteří slibují zatočit s takzvanými nepřizpůsobivými.

My, anarchisté, jsme ve zprávách o extremismu také zařazeni. Nebráníme se tomu, naopak nám to lichotí. Vždyť ani nejsme tak silní, abychom mohli kapitalistický režim nějak výrazně ohrozit. Kdybychom však onu sílu měli, neváhali bychom ani chvilku. Neváhali bychom ani chvíli postavit se vykořisťování a sociální nespravedlnosti i jinými prostředky než zlovolnými extremistickými akty, za něž dnes BIS a ministerstvo vnitra označují přednášky, benefiční koncerty, publikační činnost a bezpeněžní zóny.

Stejně jako naši předchůdci v Chicagu v roce 1886, stejně jako naši předchůdci na Střeleckém ostrově v roce 1890 – i my jsme nepřátelé útlaku, nadvlády, diskriminace, vykořisťování, represe… Stejně jako oni i my patříme na seznamy, které sestavují hlídací psi těchto poměrů.

Odpor žije! Boj pokračuje!

INFOCAFÉ LA VICTORIA

ROZHOVOR O ČÁSLAVSKÉM SAMOSPRÁVNÉM PROSTORU

V Čáslavi začal fungovat nový autonomní prostor nazvaný Café La Victoria. Abychom ho našim čtenářům trochu přiblížili, položili jsme několik otázek kolektivu, který ho spravuje.

Kdy se zrodil nápad na realizaci Café La Victoria? Předcházely mu popřípadě nějaké jiné aktivity a pokusy?

Místní anarchisté a anarchistky se v regionu organizují pod hlavičkou Československé anarchistické federace již od roku 2001, máme tedy za sebou 12 let fungování a nejrůznějších aktivit. Myšlenka realizovat autonomní centrum se objevovala průběžně, ale k definitivnímu rozhodnutí došlo až v létě 2012. Potřebovali jsme pro naše aktivity vlastní zázemí, prostor pro setkávání, diskuse a pořádání různých akcí. Do té doby jsme byli nuceni pořádat přednášky a promítání filmů na místních středních školách, ale domluva s vedením škol nebyla vždy snadná, většinou měli strach, že poskytují azyl anarchistům, a později byli zastrašováni protiextremistickým oddělením policie. Jelikož v Čáslavi žádný jiný vhodný prostor nebyl, na určitou dobu jsme tento druh aktivit museli omezit na minimum, s čímž jsme se ovšem nehodlali smířit, a vedlo nás to ke zřízení vlastního autonomního centra. Po prázdninách se začalo intenzivně pracovat na sehnání prostoru, který se nám v říjnu podařilo zajistit, začalo se pracovat na zařízení, tak abychom mohli od listopadu otevřít pro veřejnost.

Kdo se na projektu podílí a na jakých principech funguje?

Jak jsem zmínil na začátku, na chodu Café La Victoria participují čáslavští členové ČSAF, ale už od začátku se do projektu zapojují i další sympatizanti. Když jsme v říjnu zařizovali infocafé, podílelo se na tom asi deset lidí a další nám ochotně darovali nábytek, nádobí či další vybavení. Samotný kolektiv zatím tvoří jen naši členové, to ovšem není určující, do kolektivu se může přidat kdokoli a stejně tak může každý něčím přispět nebo se podílet na něčem konkrétním, aniž by musel být členem kolektivu. Café funguje na anarchistických principech, o chodu se jedná na schůzkách kolektivu, které se konají podle aktuální potřeby nebo prostřednictvím elektronické komunikace. Financování a pokrytí nákladů za nájem a energie se hradí z příspěvků kolektivu a z prodeje baru, který je zde provozován.

Co má už Café La Victoria za sebou, jak po stránce zařizování prostoru, tak po té programové?

La Victoria je malý prostor, takže co se týče zařizování, už se jen dolaďují drobnosti, potřebujeme zařídit sporák kvůli vaření a na zimu plánujeme instalaci kamen na tuhá paliva, aby se prostor během zimy snadno a levně vytopil. Krom baru, ve kterém se dá občerstvit pivem, nealkem, čajem či kávou, včetně zapatistické, se zde dá sehnat i něco malého na zub. Zřízena zde byla také anarchistická knihovna se spoustou literatury, stejně tak jsou tu k sehnání různé letáky a ke koupi tiskoviny jako *Existence*, *Klíčení*, *Zdola*, *Kontrast* a další publikace hnutí. Návštěvníci si mohou prohlédnout výstavu 15 let ČSAF a výstavu Oběti neonacismu po roce '89. V současnosti probíhá každý týden promítání filmů, na které chodí 4 až 10 lidí. Plánují se přednášky a debaty, již brzy začnou probíhat komunitní večeře. Uvažujeme také o kulturních akcích a otevření veřejnosti s celodenním provozem a připojením na net, ale neradi bychom některé věci uspěchali.

Asi bude rozdíl mezi autonomním centrem na malém městě a třeba v Praze. V čem ho zejména spatřujete?

Autonomní centrum v Praze se může opřít o početnější základnu lidí, která na něm bude participovat, a lidí, kteří takové centrum budou navštěvovat a využívat. Na malém městě musíme počítat s tím, že našimi návštěvníky budou mladí z řad alternativní mládeže a známí. A zároveň se budeme snažit oslovovat lidi, kteří o anarchismu nic nevědí a mají vůči nám předsudky. Nebude to snadné, ale věříme, že se nám to částečně podaří. Nemáme velká očekávání a jsme si vědomi faktu, že se návštěvnost bude zvyšovat pomalu. V první řadě se nyní budeme snažit oslovovat místní studenty, protože na tak malé město se zde nachází velký počet středních škol. Malé město má ale i své výhody, informace se šíří rychleji a jsou schopny pokrýt celé obyvatelstvo a zároveň je tu skoro nulové vyžití pro mladé lidi, nic se tu neděje, a tak máme naději, že může Café část lidí oslovit a přitáhnout. To nám hraje do karet.

Daří se Café La Victoria stát se základnou i pro nějaké další aktivity?

Prostor bude také sloužit jako kuchyně pro aktivitu Food not Bombs a rovněž pro potřeby neformálního anarchistického družstva, které na jaře rozjelo komunitní zahradu, ale do budoucna plánuje i další aktivity. Jeden náš sympatizant nás nedávno oslovil, že by rád v našich prostorách uspořádal přednášku. Café v podstatě slouží především pro potřeby ČSAF, na tak malém městě není moc s kým spolupracovat, ačkoliv bychom rádi.

Probíhají diskuse o dalším směřování Café La Victoria? Jaké jsou plány do budoucna?

Diskuse probíhají průběžně, na různá témata ohledně chodu Café. Co se týče jeho směřování, v tom máme jasno, má být zázemím pro místní anarchistické hnutí, prostředkem pro šíření našich myšlenek a prostorem k seznamování se s místními lidmi. Naše krátkodobé cíle již byly v rozhovoru zmíněny, naučit místní chodit na naše akce, realizovat komunitní večeře, přednášky a kulturní akce. Pokud se nynější autonomní centrum stane malé, jak doufáme, rádi bychom se poohlédli po větších prostorech.

NEPOHODLNÍ MRTVÍ

(Co schází, to schází)

Dvě výjimečné osobnosti – Subcomandante Marcos a Paco Ignacio Taibo II. – vytvořily společně na základě střídavého psaní kapitol napínavý příběh záhadné vraždy, založený na protínání dějových linií. Kapitoly psané dokonale maskovaným Marcosem odkazují k místu svého vzniku v horách Chiapasu a vypráví je zapatistický zmocněnec pro vyšetřování Elías, zatímco Taibovy kapitoly nechávají vyniknout velkoměstského detektiva „drsné školy", věčnou cigaretu kouřícího Héctora Belascoarána Shaynea. Obě dějové linky se dramaticky střetnou v ohromné spleti ulic Ciudad de México. Vynořuje se zde hlava odporné historie městského politického násilí a oba detektivové se sami ocitnou v hrůzném tanci smrti se silami současně kriminálními, historickými i politickými.

Kniha vycházela nejprve na pokračování v mexických novinách *La Jornada* a později byla vydána nejen v Mexiku, ale i v Itálii, Francii, Spojených státech amerických, Řecku, Turecku a v dalších zemích.

Český překlad, doplněný obsáhlým doslovem o zapatistickém hnutí, vyšel v nakladatelství Pavel Mervart na podzim 2012.

Rozsah 240 stran, cena v obchodech 240 Kč, v nezávislé distribuci 180 Kč. Více informací na webu nakladatelství.csaf.cz.

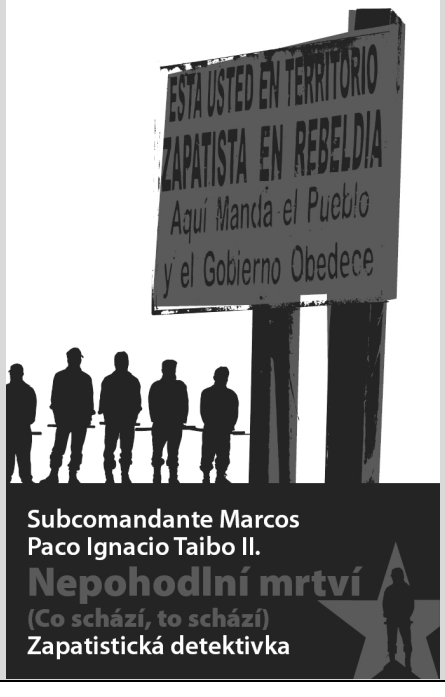

O autorech:

Revolucionář **Subcomandante Marcos** je mluvčím Zapatovy armády národního osvobození a poradcem zapatistů, domorodého povstaleckého hnutí, vzniklého v mexickém státě Chiapas. Ke gerilové skupině, z níž později vzniklo zapatistické hnutí, se připojil počátkem 80. let. Marcos je autorem několika knih, přeložených do řady jazyků.

Paco Ignacio Taibo II. se narodil v Gijónu ve Španělsku a žije v Mexiku od roku 1958. Je autorem bezpočtu beletristických i odborných knih, proslul zejména detektivní sérií s hlavním hrdinou soukromým očkem Héctorem Belascoaránem Shaynem. Je profesorem historie na Metropolitan University v Mexico City.

„Ding-Dong! Witch is dead“

Vyjádření britských anarchistů k úmrtí bývalé premiérky Margaret Thatcherové

Margaret Thatcherová, od roku 1975 vůdkyně Konzervativní (chcete-li „Toryovské“) strany a v letech 1979–1990 premiérka Spojeného království, je konečně mrtvá. Spousty pracujících, včetně anarchistů, jsou velice, velice šťastny. Od té doby, co byla její smrt 8. dubna oznámena, došlo v mnoha britských městech k oslavám. V roce 2013 je, díky jejímu dědictví, svět, v němž žijeme, nebezpečnější, represivnější, plný ožebračování, nerovnosti a korupce.

Margaret Thatcherová změnila Británii na militaristickou zemi, takže nová generace mladých vyrůstala ve strachu z nukleárního konfliktu se SSSR. V roce 1982, kdy Thatcherová „bránila“ 12 000 km od Britského království území Falkland, ohlásila novou éru, v níž bude Británie bleskově intervenovat ve válkách po celém světě, ať již sama či v rámci NATO. Thatcherová otevřeně podpořila režim apartheidu v Jihoafrické republice a stala se dobrou přítelkyní diktátora Augusta Pinocheta, který přinesl do Chile prostřednictvím násilí a vražd neoliberální politiku. Nejvíce však byla nenáviděna pracujícími v Severním Irsku, kteří byli Thatcherovou na způsob rozděl a panuj brutálně podrobeni.

Vláda Thatcherové podporovala využití finančního kapitálu ke generování zisku. Současně se snažila přesvědčit pracující, že pokud přistoupí na rozsáhlé privatizace bydlení, telekomunikací či elektřiny, zbohatnou na tom. Vláda tvrdila, že pokud budou lidé pracovat a nedělat problémy, politici podpoří jejich „příležitost“ uspět. Ale tato individualistická a soutěživá ideologie pomohla rozjet útok proti sociálním právům. Ve stejné době přišly spousty mladých lidí kvůli likvidaci průmyslu a ekonomické recesi o práci.

Bojovnost dělnické třídy zbývajícího „tradičního průmyslu“ byla však pacifikována nastavením výslovně protidělnických podmínek – zákony proti odborům, posilování policejních pravomocí –, které měly zničit vzájemnou důvěru a schopnost bojovat. Policisté speciálně určení na potlačování nepokojů (Riot police) byli nasazeni už během povstání proti chudobě a rasismu, které začalo v Bristolu v roce 1980 a pokračovalo v roce 1981 v Birminghamu, Leedsu, Liverpoolu, Londýně a Manchesteru. Vláda a média prezentovaly povstání a nepokoje jako rasově motivované, což podpořilo nárůst popularity extrémní pravice. Riot police byla nasazena také proti horníkům, kteří stávkovali v letech 1984–1985, jejich povstání bylo potlačeno, stejně jako nepokoje o rok později. Tyto porážky se však neobešly bez těžkých bojů a dodnes si můžeme připomínat důležité akty odvahy a solidarity. Velký význam měly také různé komunitní iniciativy, které vznikaly na podporu horníků a v nichž se angažovaly hlavně ženy. Tyto skupiny měly velkou podporu anarchistů.

Za vlády Thatcherové byly po sto letech zavedeny represe proti homosexuálům (ve Skotsku v roce 1981, v Severním Irsku v roce 1982). Paragraf 28 přímo hovořil o zákazu „propagace homosexuality“, přičemž represe se týkaly i učitelů či spisovatelů.

Jediné velké vítězství pracující třídy proti vládě Thatcherové byl boj proti dani z hlavy (Poll Tax). Za tímto „veřejným poplatkem“, jak byla tato daň oficiálně označována, se skrývala platba za individuální obývání bytu či domu, což mělo nahradit daň za nemovitost jako celek. Tvrdě dopadla hlavně na rodiny s potomky v produktivním věku a další sdílené domácnosti.

Daň z hlavy byla zavedena v kontextu rozkladu a zničení věcí, jež byly tradičně chápány jako sociální vlastnictví: některá průmyslová odvětví, veřejné služby, pracovní místa a veřejný sektor. Místní úřady začaly ve Skotsku zákon o dani implementovat. Odpor začal v roce 1987 ve Skotsku a rychle se šířil do Walesu a Anglie na základě pozoruhodné lidové solidarity, organizace a vůle obsadit ulice a bojovat. Do řady bojů patří i slavný Poll Tax Riot, který se odehrál v roce 1990 v Londýně, a další menší nepokoje v ostatních městech, nicméně mnohem důležitější bylo, že s sebou přinesly dlouhodobou politickou aktivitu pracující třídy. Kromě řady odborových akcí docházelo i k aktivitám pracujících mimo továrny. Daň z hlavy byla zrušena poté, co Thatcherovou vystřídal v čele Konzervativní strany v roce 1990 John Major.

Tímto nechceme naznačit, že situace před Thatcherovou byla lepší. „Stará“ Labour party skončila fiaskem a stala se názornou ukázkou, jak nerozdělovat veřejné zdroje. Nepřáteli pracující třídy jsou všichni politici, ale někteří jsou nebezpečnější. „Nová“ Labour party, která následovala pod vedením Tonyho Blaira Thatcherovou a Majora, nikdy nebyla blyštivým rytířem, který nás přijel zachránit – a když v roce 1997 Toryovská strana padla, kromě sociálně-revoluční perspektivy si už nikdo žádné naděje nedělal. Levicové politické strany toto nedokázaly akceptovat a pokračovaly v podpoře labouristů, dokonce i po jejich aktivním angažmá ve válkách NATO a ekonomické krizi v roce 2008.

Poté co Thatcherová zemřela (v hotelu Ritz, symbolu sociální nerovnosti), byl 17. dubna 2013 vystrojen pohřeb s vojenskými poctami. Pokud vypadá zvláštně, že někteří lidé vesele tancují na hrobě senilní staré dámy, je to proto, že jsme stále jejími oběťmi, i s odstupem tak dlouhé doby. Znamená snad její smrt, že získáváme zpět sílu něco změnit? I malý vzrůst našeho třídního sebevědomí bychom v současné chvíli ocenili! Přestože jsou zde debaty o tlusté čáře za minulostí a jejím drsném a nekompromisním odsouzení, musíme se zbavit kocoviny a využít tyto dva či tři týdny jako příležitost diskutovat se svými kolegy, přáteli či rodinou o nových začátcích a příležitostech. Ale v prvé řadě, pojďme slavit!

Mezinárodní sekretariát,
Anarchistická federace,
Velká Británie,
9. dubna 2013

Ať zrezne!

Margaret Thatcherová odešla. Mnozí nad tou ztrátou pláčou. Hodně z nich radostí. Odešla ikona neoliberální politiky a nechala po sobě odkaz, jenž se prohání světem jako divoký tajfun a likviduje, na co přijde. V samotném Spojeném království zanechal do dnešních dnů takovou paseku, že místní neprivilegované vrstvy cynicky vtipkují, že „za Tečerky to byly ještě zlaté časy“.

Margaret Thatcherová odešla. Kam? Nevíme. Do ráje? Do pekla? Ono je to ve výsledku jedno. Obě staletí pečlivě budované instituce se třesou v obavě, že po jejím příchodu budou zprivatizovány. Není peklo ani ráj, jsou jen samostatné individuality. Tělesné nebo duchovní – co na tom sejde.

Byla velkým politikem a vzorem. To byl vlastně i Stalin. Když to zabalil, šel krátce po něm i jeho místní nejvěrnější, Klement Gottwald. Fanatické následování idolů není nic neobvyklého. Nezapomínejme, že předním členem místního fanklubu Margaret Thatcherové je od doby, co opustil kariéru socialistického ekonoma, Václav Klaus. Nejednou bezesporu byla hrdinkou jeho vlhkých privatizačních snů. Zabalí to krátce po ní i on? Nechme se překvapit.

To, že se v mnohých britských a irských dělnických hospodách po smrti „železné lady“ bouřlivě a upřímně oslavovalo, stejně jako následně v ulicích, je velmi vypovídající fakt o její „oblíbenosti“. Má ale cenu opravdu slavit? To, že svým způsobem sešla věkem ta, jejíž smrt si v osmdesátých letech přály tisícovky naštvaných pracujících, z nichž udělala naštvané nezaměstnané, není přece žádný důvod k oslavě. Možná, kdyby jí tenkrát někdo pomohl, za nějakou tu pintu černého piva by to už stálo.

A že o tom někteří skutečně živě snili, svědčí například vyprávění *„o spiknutí za účelem vyvléct Thatcherovou z čísla popisného 10 a ubít ji k smrti“* z pivem prosáklé knihy *Anarchista* od věčně provokujícího třídního válečníka Iana Bonea. Doporučuji. Bude vás bavit.

Barbar

ABC

Anarchistický černý kříž je celosvětově rozšířená iniciativa, která se v rámci anarchistického a širšího antiautoritářského hnutí stará o pomoc a podporu stíhaným a vězněným aktivistům a aktivistkám. Věnuje se informování o jednotlivých kauzách, shánění právní a finanční pomoci stíhaným a projevům solidarity vězněným.

Mezinárodní den solidarity s Ericem McDavidem a Marií Mason

Jedenáctý červen byl stanoven jako mezinárodní den solidarity s dlouhodobě vězněnými anarchisty, zejména s aktivisty ze Spojených států, Erikem a Marií. Oba jsou zelení anarchisté, radikální environmentální aktivisté a vegani, kteří byli odsouzeni k neuvěřitelně vysokým trestům.

Eric McDavid byl odsouzen k devatenácti letům a sedmi měsícům. Byl dopaden a donucen k přiznání, že plánuje útok na vládní a korporátní majetek. Spolu s dalšími aktivisty údajně plánoval sabotáže a žhářské útoky na rybí líheň, centrum lesnické firmy, elektrárnu, stožáry telekomunikačních společností a další cíle. Není překvapením, že důležitou roli sehrála informátorka FBI, která se infiltrovala do Erikovy skupiny a napomohla k jeho dopadení a odsouzení.

Marie Mason byla odsouzena k dvaadvaceti rokům ve vězení za spáchání žhářského útoku na výzkumné centrum geneticky modifikovaných organismů a zničení vybavení dřevařské firmy. V roce 2010 požádala o zmírnění trestu, ale její požadavek byl zamítnut.

Oba případy jsou součástí tzv. green scare (zelené paniky), rozsáhlé vlny represí proti environmentálnímu hnutí (včetně skupin Animal Liberation Front, Earth First! apod.).

Ke dnu solidarity se přidala i česká buňka Anarchistického černého kříže, která v rámci Dne pro ABC uspořádala v žižkovském infocentru Salé večer, během nějž mohli přítomní těmto odsouzeným aktivistům (a nejen jim, ale i dalším dlouhodobě vězněným anarchistům a anarchistkám) napsat podpůrný dopis nebo poslat pohlednici. Součástí večera bylo i krátké povídání o obou kauzách a tradiční benefiční večeře pro ABC.

Solidarita č. 4/2013

Dubnové číslo informačního zpravodaje Anarchistického černého kříže vyšlo sice s mírným zpožděním až začátkem května, avšak v lehce změněné podobě, kdy se z „harmoniky“ stala „ápětková čtyřstránka“.

Toto číslo se zabývá v první řadě základními pravidly bezpečnosti. Někomu mohou připadat jako samozřejmost, ale nikdy nebylo, není a nebude na škodu je do omrzení opakovat. Jedním z takových pravidel je nemluvit nikde o spojení konkrétní osoby (ani té své) s jakoukoliv ilegální činností.

„Právní poradna“ se pak zabývá tématem odepření výpovědi a výslechem. Jako základ by se měl každý naučit používat kouzelnou formulku „odmítám vypovídat“.

4 strany A5.

Ke stažení na anarchistblackcross.cz/zpravodaj/2013_04.pdf.

SOLIDARITA
informační zpravodaj anarchistického černého kříže
★ duben 2013 ★

Základní pravidla bezpečnostní kultury

Existují základní pravidla bezpečnostní kultury, které by měl dodržovat každý a každá z okruhu anarchistického či jakéhokoliv aktivistického hnutí. Už proto, že jejich dodržování chrání nejen je samotné, ale i ostatní. Okázalé pohrdání bezpečnostní kulturou s hrdým postojem toho, kdo nemá co skrývat, je sice pochopitelným morálním postojem, ale s reálným negativním dopadem na ty, co tento postoj nesdílí.

Předně je zde několik věcí, o kterých by se nemělo mluvit:
• členství kohokoliv – včetně tebe samotného – ve skupině či organizaci provádějící ilegální činnost, či podílení se na jejích činnosti
• něčí přání či snaha se do takové skupiny či organizace zapojit
• vyptávání se na to, jestli je někdo další členem či členkou takové skupiny či se podílí na jejích činnosti
• zapojení kohokoliv – včetně tebe samotného – v ilegální činnosti

Je zjevné, kam tyto pravidla míří: nikdy by se neměło mluvit o konkrétním zapojení jednotlivce (ať už v minulosti, současnosti či budoucnosti) do ilegálních aktivit, ať už jde o pomluvy, spekulace nebo skutečnost.
S tímto pravidlem není v rozporu mluvit o přímé akci jako takové. Právě naopak, je plně v souladu se základními bezpečnostními pravidly o přímé akci mluvit, propagovat ji nebo obhajovat; nebezpečí spočívá je spojování konkrétních akcí s konkrétními lidmi.

V protikladu s těmito pravidly je dále zejména:
• **vymýšlení** – ve snaze udělat dojem na ostatní si někteří lidé vymýšlí, že provedli nějakou ilegální přímou akci. Nejenom, že takové chování ohrožuje bezpečnost

Benefiční CD

Kapela E.D.A.E. hrající punk-grind s texty o squattingu, antifašismu, proti válce a lidské bídě vydala CD, na kterém najdete celkem třináct songů včetně coveru od již nehrající kapely Heartline (Chcípni uvnitř). Booklet obsahuje texty a jejich překlady do angličtiny. Nahrávka je benefiční pro Anarchistický černý kříž a dá se pořídit za 50 Kč v našem distru nebo přímo u kapely. Děkujeme skupině E.D.A.E. za podporu.

Více o kapele na její stránce bandzone.cz/edae.

Benefiční sbírka v rámci kampaně Moskva volá o pomoc

Anarchistický černý kříž se poslední dobou zaměřuje zejména na pomoc v Rusku stíhaným antifašistům a anarchistům. Represivní vlna proti svobodomyslným silám je v této zemi opravdu silná a místní aktivisté si zaslouží projevy naší solidarity. V rámci kampaně Moskva volá o pomoc se konalo několik benefičních koncertů: 9. března v Pardubicích, 19. dubna v Liberci, 20. dubna v Rakovníku a 26. dubna v České Třebové. Sbírka probíhala také na Dnech s ABC, které se pravidelně konají v pražském infocentru Salé, a přispívali lidé, kterým není lhostejný osud ruských antifašistů.

Celkem se vybralo 13 tisíc korun. Ty byly předány 29. dubna na pražském koncertě ruské kapele What We Feel, která pořádala evropské solidární turné na podporu rodiny zavražděného antifašisty Ivana Kutorského. Benefiční sbírka tak doputuje až k ABC Moskva, která s prostředky naloží podle potřeby.

Konto ABC

Chcete-li podpořit stíhané a vězněné (jak u nás, tak v zahraničí – především ve východní Evropě), neváhejte přispět. I malá částka pomůže! Peníze můžete poslat na konto Anarchistického černého kříže:

8760190237/0100

ANARCHISTBLACKCROSS.CZ

CROSS PHERE
Nový družstevní obchod zaměřený na originální streetwear od českých a slovenských značek. Seženete zde také tiskoviny od Nakladatelství ČSAF a mnoho dalšího.
Cross Club / Plynární 23, Praha 7 - Holešovice / 2. patro
www.crossphere.cz

PROPAGANDA KAPITALISMU SKRYTĚ VÍTĚZÍ

O tom, že se kapitalismus v současnosti nachází v jedné z nejhlubších krizí za několik posledních desítek let, není sporu. Zdánlivé oživování ekonomiky probíhá za cenu ohromného tlaku na životní úroveň a sociální jistoty většiny obyvatel celého světa. Ale ani to nestačí. Kapitalistická ekonomika ve své touze po co nejvyšší produkci se přímo či nepřímo snaží vyvolávat mezinárodní napětí. Náklady na zbrojení jsou obvyklým a mnohokrát vyzkoušeným mechanismem k „oživení“ stagnujícího průmyslu a obchodu.

Naděje na systémovou změnu, spojené s touto poslední krizí kapitalismu, se pomalu rozplývají. Došlo sice k vzedmutí občanské nespokojenosti na mnoha místech – Řecko, Španělsko, Island a další –, dopady ovšem nejsou takové, jaké s nadějí v srdci většina z nás očekávala. O tom, proč tomu tak je, můžeme vést sáhodlouhé diskuse a analýzy. Roztříštěnost, malá názorová jednota, postupné propojování s politickými stranami… Přidal bych ještě jeden důvod: nízká nebo žádná sebereflexe ve vztahu ke kapitalismu a volnému trhu a z toho vyplývající nezměněný vztah k vlastnictví jako nástroji k vytváření kapitálů a tím i vlastního vykořisťování.

Není jistě dobré paušalizovat. Krize přinesla mnoho pozitivního v emancipaci protestního hnutí. Vytvořilo se mnoho aktivit jednoznačně prospěšných pro posun k sociálně spravedlivější společnosti. Stejně tak bylo mnoho lidí vytrženo z letargie a vrátilo se jim přesvědčení, že přece jenom může dojít k nějaké společenské změně. Většinově ovšem nedošlo k žádnému zásadnějšímu zpochybnění principu volného trhu a bohužel ani kapitalismu jako takového. Tisíce demonstrantů na celém světě volaly po změnách. Pojem „přímá demokracie“ se stal mantrou skloňovanou ve všech pádech. Bohužel ekonomické změny byly až na samém okraji zájmu. Ještě méně konkrétní než ostatní vize. Až na několik čestných výjimek demonstranti usilovali o navrácení svého „sociálního komfortu“, jejž měli před krizí. Požadavky na odstranění tržního systému téměř nezazněly. Kapitalismus se nenápadně ukryl za slova o osobní svobodě a „právu mít“. Omezení na restrukturalizaci současného systému je nejenom nedostatečným cílem, ale možná i jednoznačnou prohrou.

Není to žádný překvapivý jev. Mnohdy i v samotném anarchistickém hnutí narazíme na názory opírající se o dávno překonaný individualismus minulého století promíchaný s neoliberálními bludy. Naštěstí nejde o klasickou podobu anarchokapitalismu, kdy se pod žluto-černými prapory mluví o zrušení státu a zároveň se vytváří něco daleko horšího. Státní aparát v privátních rukou.

Komunisté by jistě našli desítky zjednodušených důvodů, proč tomu tak je. Podstatný je ovšem fakt, že i když dojde k jakékoliv společenské změně a nebude doprovázena zásadní, uvědomělou (většinou společnosti chtěnou) revizí přístupu k vlastnictví jako takovému, nepřinese to zásadnější pokrok. Jakékoliv uspořádání ponechávající systém volného trhu jako základní ekonomické pravidlo bude znovu vytvářet sociálně nespravedlivou společnost. To, že lidé jsou otroky svého majetku, má daleko širší význam. Nejedná se jenom o samotný vztah jedince k jeho vlastnictví a z toho vyplývající omezení jeho svobody. Důležitou a podstatnou rolí je omezování svobod ostatních. Pokud nedokáže většina společnosti přistoupit na tuto zásadní změnu v přístupu k vlastnictví, nelze ji nijak vynutit. Samozřejmě lze negativní dopad vlastnictví všemožně omezit a snížit ho, třeba zrušením peněžního systému apod. To je však dílčí krok a lze oprávněně předpokládat vytvoření paralelních (neoficiálních) systémů, kde by princip volného trhu existoval dál.

Tento málo viditelný zápas anarchistické hnutí prozatím prohrává. Soustředění se na celospolečenská témata mnohdy zastiňuje individuální přístup jednotlivců. Kapitalismus vyrůstající z těch nejnižších lidských vlastností může pouze tiše přiživovat touhy „mít“. Zvláště mladá generace snadno podléhá mámení „budoucího blahobytu“. V bývalém „pseudokomunistickém“ bloku je to vzhledem k historické zkušenosti překrucování veškerých myšlenek zpochybňujících soukromé vlastnictví ještě snadnější.

V takové situaci je velmi těžké najít odpovědi na otázky jak dál. Zaměřit se na důsledky současného systému je sice pochopitelné a může rozkrýt skutečnou podstatu, není to ovšem pravidlem. Jako obdobný příklad může posloužit antifašismus. Ten je v mnoha zemích velmi silný. Přesto se bez koncentrace na podstatu existence fašismu omezuje pouze na boj proti fašistům a ne fašismu jako ideologii. Pokud se antifašismus nezaměří na příčiny vzniku této patologické ideologie, může sice vytlačit veškeré projevy, ale ideologii jako takovou ohrozí pramálo a naopak ji vytlačí z ulic třeba do oficiálních politických stran, kde bují a roste nerušeně dál. Podobné je to i s kapitalismem. Boj proti důsledkům a dopadům fungování tohoto otrockého systému je bezesporu velmi důležitý. Přesto tím hlavním je najít a pojmenovat základ, z něhož vzniká. Vlastnictví je bezesporu jednou z takových věcí.

RUBRIKU „VIDÍME TO JINAK“ PŘIPRAVUJE SKUPINA VOICE OF ANARCHOPACIFISM (VAP). VAP JE VOLNÁ KOMUNITA HLÁSÍCÍ SE K IDEÁM ANARCHISMU A ANTIAUTORITÁŘSTVÍ. NEMÁ ŽÁDNÁ PEVNĚ DANÁ NÁZOROVÁ „MINIMA“ A VEŠKERÉ IDEOLOGICKÉ ZÁKLADY JSOU VYTVÁŘENY NÁZOROVÝMI PRŮSEČÍKY JEJÍCH ČLENŮ A SPOLUPRACOVNÍKŮ. ODMÍTÁ NÁSILÍ JAKO PROGRAMOVÝ PROSTŘEDEK SPOLEČENSKÉ ZMĚNY. VĚTŠINU IDEJÍ ČERPÁ Z ANARCHOPACIFISMU A OSTATNÍCH ANARCHISTICKÝCH SMĚRŮ. SNAŽÍ SE PODPOROVAT VEŠKERÉ AKTIVITY, KTERÉ POVAŽUJE ZA PŘÍNOSNÉ A VEDOUCÍ KE SPOLEČNOSTI ZALOŽENÉ NA SVOBODĚ A ROVNOSTI.

VOICEOFANARCHOPACIFISM.NOBLOGS.ORG

KDYŽ MÁ PRÁCE SMYSL

Vždy jsme se v naší komunitě snažili přistupovat k anarchismu v co nejširším záběru. Anarchopacifismus v našem chápání se brání dogmatickým výkladům a stále se znovu a znovu formuje podle mnoha podmínek. Aktivní podpora aktivit, které sice na první pohled nevycházejí z anarchismu, ale naplňují naše představy o svobodné, samosprávné společnosti, je toho důkazem.

Mezi takové aktivity bezesporu patří vytváření různých ekologických projektů. Nelze je vnímat jako čistě anarchistické nebo autonomní. Přesto vytvářejí alternativy k současnému systému.

Jendo z míst, kde je komunita lidí „ukrytá“ před civilizací, se nachází v Karlovarském kraji. Permakultura, soběstačnost, DIY a snaha o naprosté minimalizování ekologické stopy. To jsou základy tohoto místa. Hledání smysluplné práce, maximální recyklace a kreativita. Peníze tu nejsou zapotřebí.

Rádi se sem vracíme. Oddychnout si od shonu měst a přetechnizovaného světa. Naše jarní návštěva byla ještě trochu jiná než obvykle. Pojali jsme ji jako brigádu na čerstvě připojených pozemcích. Nová parcela byla několik let naprosto neudržovaná. Téměř dvě desítky lidí se celý víkend snažily rozebrat zříceninu bývalého hospodářského stavení a trochu vyčistit zbytek pozemku. I když je tu práce na několik týdnů, určitě byla naše pomoc alespoň trochu znát.

Přál bych všem, co považují anarchisty za líné příživníky vyhýbající se práci, aby viděli, jak se dokážou postavit k sebenáročnější práci. Pokud v ní ovšem vidí nějaký smysl.

Ne každý z nás by dokázal trvale žít na takhle odloučeném místě. Určitě je ovšem přínosné pro kohokoliv, aby alespoň občas vyměnil teoretizování o novém, lepším světě, za krumpáč nebo sekeru. Vrátit práci její smysl. Oprostit ji od současného principu vykořisťování. To je konečně i jedna z nosných myšlenek našeho chápání anarchismu.

A3 je projekt nástěnných novin, které každý měsíc vydává Československá anarchistická federace (ČSAF) a vylepují ho její členové a členky. Přidat se však může každý, kdo má zájem a rád by šířil *A3* ve svém okolí. Každé nové číslo je ihned k dispozici ke stažení v tiskové podobě na stránce www.csaf.cz nebo si o něj můžete napsat na e-mail: csaf@csaf.cz.

A3 – duben 2013

I ty budeš ocejchován

Čtvrtek 21. března byl Mezinárodním dnem boje proti rasismu (na památku boje proti apartheidu v Jihoafrické republice). Pondělí 8. dubna bylo Mezinárodním dnem Romů. Mělo by se nás to nějak týkat? Jsme dost bílí a nenápadní, abychom mohli říkat, že nejsme rasisti, ale Cikány nemáme rádi, protože nepracujou, protože jsou kriminálníci ze špinavých ghett, protože jsou nevzdělaní a protože jsou tak jiní? A jak jsme na tom vlastně my?

Máš práci? A kolikrát do roka tě šéfové straší, že jsi přebytečný či přebytečná? Nebo ji už taky nemáš, přestože nepatříš mezi chudinu? Máš reprezentativní auto a slušné bydlení? A k tomu doživotní dluh? Jsi si jistý/á, že ti dluhy nepřerostou přes hlavu a neskončíš s rukama v prázdných kapsách na ulici? Máš ty i tvoje děti glejt o absolvovaném vzdělání, aniž byste něco speciálního uměli (třeba aspoň mluvit dvěma jazyky jako Romové z ghetta)? Máš školu jako všichni ostatní a taky je ti houby platná, když sháníš práci v oboru? Nakupuješ náhražkové potraviny, aby ses vůbec zasytil/a, když jsi dal/a tak nehorázné peníze za lepší oblečení a za dovolenou? Máš nárok na život nad poměry, protože na tobě ještě tvá chudoba není vidět? Ale radši nemyslíš na to, že ty nebo někdo z tvých blízkých onemocní, protože nemáš žádnou finanční rezervu na dobrou, vlastně takzvanou „nadstandardní“ lékařskou péči? Myslíš, že ten jeden pofidérní stupínek, který tě dělí od nedůstojné a opovrhované chudoby, je nepřekročitelný jen proto, že jsi bílý/á?

Před pěti lety vládnoucí prodloužená ruka peněz, která si říká parlament, odmítala antidiskriminační zákon jako zbytečný – na rozdíl od „důležitých“ zákonů například o důchodovém spoření nebo církevních restitucích, které jsou jen vrtnou soupravou pro nové tunely. Odmítala ho dokonce jako škodlivý – asi pro tu naši hnědnoucí moc se zálibou v klerofašistické tradici všech těch schwarzenbergů-politiků a biskupů. Součástí tehdejší rozpravy politické reprezentace nad jeho návrhem byl i výrok, za který by se s radostí postavil i každý zapálený reprezentant apartheidu: a sice, že přirozené rozdíly mezi lidmi nemůže přece odstranit žádný zákon. Kdybychom na tohle chtěli přistoupit, nezbývá než položit otázku, k čemu tedy potřebujeme zastupitele a stát, aby tu nějaké zákony tvořili? (Mohli bychom se totiž dočkat i zákonů na podporu těch „přirozených rozdílů“.) Nepotřebujeme je, protože namísto účelově politicky motivovaných zákonů by mohla nastoupit pravidla založená na jiných hodnotách s tou nejdůležitější v čele: žádný tvor nemá právo předem třídit a hodnotit jiné tvory na základě jejich odlišnosti.

Je celkem jedno, jestli má politik na ruce šest nebo pět prstů, jestli disponuje optimální svalovou hmotou a zdravými orgány, jestli je zkrátka normovaný – protože ti, kdo nějaké normy prosazovali a prosazují, je chtějí přizpůsobit sobě. A pak se vymezují vůči těm, kterým tyto normy vnucují, jako vůči nižším v nastolené normované hierarchii. Součástí moci je totiž udržování napětí mezi ovládanými a osvědčeným prostředkem je institut obětního beránka. První na řadě bývá ten, na kom je vidět, že je jiný.

Neprivilegovaní bílí jen čekají ve frontě na svůj cejch. Až dojdou černí obětní beránci, bude řada na nich. Pak se i jich bude týkat násilné vystěhovávání, segregace nebo nenávistné útoky. Když se rozhlédneme kolem, zjistíme, že to není hypotetická otázka budoucího vývoje, ale již přítomná plíživá realita. A jestli neprivilegovaným i dál bude chybět sebevědomí vůči těm nahoře a solidarita k těm dole, pak svůj cejch určitě všichni dostanou. Už proto, že těm nahoře přece přirozeně nejsou rovni…

Milí beránci, nelžete sami sobě, hledejte pravého viníka a nebojte se mu postavit.

Za naše problémy nemohou ti dole, kteří jsou vydíráni byznysem s chudobou, nemají šanci sehnat práci a čelí různým formám diskriminace. Není pravda ani to, co se nám snaží namluvit ideologové a prospěcháři dnešní doby, že si za svou chudobu může každý sám, jelikož se prý málo snažíme a máme moc velké nároky. Proč ale z ruky do huby žijí ti, kteří tvrdě pracují celý den a každou korunu dvakrát otočí, než ji utratí za základní životní potřeby, nám ale už nejsou ochotni vysvětlit. Jejich moc a bohatství jsou vykoupeny naší bezmocí a chudobou. Změňme to!

Odmítáme nenávidět ty, kteří mají pramalou šanci sehnat práci, jsou nuceni žít v nevyhovujících prostorách, platit předražené ubytovny a nechávat se vysávat lichváři všeho druhu jen proto, že vypadají jinak. Stejně tak odmítáme obdivovat ty, kteří žijí z práce druhých a vydělávají na jejich chudobě, aby mohli mít tučná konta, stavět si honosná sídla a létat vlastním letadlem.

Nerozdělují nás rasy, ale třídy!

A3 – květen 2013

Nominální zlepšení reálné nouze

A3 ANARCHISTICKÝ MĚSÍČNÍK
ČÍSLO 56 KVĚTEN 2013
Nominální zlepšení reálné nouze

Tak nám ministerstvo práce a sociálních věcí vypracovalo analýzu našich příjmů a výdajů. Ministerská zpráva pro média o této analýze šikovně promíchala jablka s hruškami, a ani jí moc nevadí, že se k sobě uváděná data příliš nevztahují. Důležité je, že je velmi příznivá pro všechny zatvrzelé optimisty.

Vše podstatné se totiž zvýšilo. V analýze se praví, že se nominálně zvýšily mzdy o 2,7 procenta, čistý příjem domácností o 2 procenta, sociální příjmy o 2,6 procenta (z toho dávky v hmotné nouzi o pěkných 55,6 procenta), důchody o 2,2 procenta, podpora v nezaměstnanosti o 5,5 procenta.

Abychom mohli hrát ministerskou hru na všeobecné štěstí a zářné zítřky, je ale potřeba být patřičně flexibilní ve výkladu tvrdých dat a hnidopišsky nepoukazovat na kouzelné slovo *nominální*, které ve skutečnosti znamená jen to, že jde o množství peněz bez jakéhokoliv vztahu k jejich reálné kupní síle. Jinak by nám mohlo třeba vadit, že reálně se mzdy a příjmy snížily, protože podle analýzy se zvýšila inflace, sazba DPH a spotřebitelské ceny. Vyvarujme se však pochybností – na realitu a těžkosti námezdně pracujícího lidu totiž upozorňují jen *„našeptávači špatných nálad“*, jak označil Václav Klaus ve svém posledním prezidentském novoročním projevu některé intelektuály, kteří se nesměle opovážili něco namítnout proti blahodárným dopadům kapitalismu.

Stejně flexibilně jako uvedená procenta je třeba interpretovat další fakta: Jestliže se snižuje nezaměstnanost, jak uvádí analýza, a současně se zvyšují dávky v hmotné nouzi, neměli bychom hned myslet na to, že jde jen o doklad dnes běžného jevu, kdy se množství nezaměstnaných díky politickým opatřením stane masou pracujících chudých, kteří z platů pouze živoří. A že snad platí prostá ekonomická úvaha – když se stále oslabuje kupní síla, nemůže se nakupovat víc a víc zboží. Kdybychom to brali takhle, dvojnásobně by nás urazil název ministerské analýzy *Příjmy domácností loni rostly, lidé přesto dál šetřili*. (Nehledě na to, že by nás rozladila zjevná výčitka, že domácnosti nepěstují optimistický konzum, čímž způsobily katastrofální ekonomické výsledky letošního prvního čtvrtletí.)

Proč vlastně obviňovat stát za špatnou legislativu (která nereaguje na sociální důsledky agresivního chování tržních subjektů) a přehlížet nemalé prostředky, jež stát vynakládá na boj s chudobou? Ministerstvo naznačuje, jak se máme k dnešní realitě postavit: 1. fungovat optimisticky, to znamená nominálně, nikoli reálně, 2. přestat všechno pořád poměřovat penězi.

A hlavně bychom si měli uvědomit, že se nám daří dobře, protože v Česku neexistuje absolutní chudoba, která je definována ztrátou minimálního standardu, pokud jde o výživu, ošacení a bydlení. Zmíněná analýza jasně říká, že se (reálně) snížily ceny oděvů, obuvi, bytového vybavení a telekomunikačních služeb. Ne že bychom si tedy mohli být jisti, že budeme mít kde bydlet a co jíst, ale určitě zůstaneme oblečení a budeme si moct levně zatelefonovat – třeba na nějaké ministerstvo. Ze záznamníku nám pak příjemný hlas sdělí, že jsme si nominálně opět polepšili. A my plni optimismu zapomeneme, že jsme z jídelníčku vynechali obědy a topnou sezónu začali až o dva měsíce později.

Není pochyb o tom, že někteří si polepšili jak nominálně, tak i reálně. Není jich mnoho, ale čím méně jich je, tím větší mají moc. Kdybyste se dostali do lepší společnosti, mohli byste je například vidět, jak platí na kongresu ODS u baru pětitisícovkami (jak také lépe nominálně demonstrovat svou reálnou převahu?).

Ministerské čarování s čísly nám sečteno, vyděleno, zprůměrováno a podtrženo vykouzlilo spokojeného občana s optimistickým výhledem do budoucnosti. Když sní jeden člověk celý chleba a druhému kručí z hladu

v břiše, v průměru přece oba snědli půlku chleba. Taková je statistika a tu by si přece nikdo nedovolil napadnout.

Dokud budeme poslušnými průměrnými optimisty, nic se nezmění. Až se ale reálně naštveme a rázně přihlásíme o svou půlku chleba, zazpíváme si písničku podle jiných analýz.

A3 – červen 2013

Nejsme děti! Nevěřme na bubáky!

Když nemají rodiče čas starat se o své děti a zároveň chtějí, aby byly poslušné a nezlobily, mohou volit několik způsobů, jak na to. Mohou je něčím zabavit, mohou je něčím uplatit, mohou jim nařezat nebo je mohou postrašit bubáky.

Úplně stejně je tomu i ve vztahu mocných (politiků a ekonomických elit) a nás, obyčejných lidí – pracujících, nezaměstnaných, důchodců, studentů, žen na mateřské… Elity k nám přistupují paternalisticky, tedy jako ti dospělí, kteří se věnují důležitým věcem, kterým my přece nemůžeme rozumět a ve svých „dětských" hlavičkách ani nejsme schopni pořádně pochopit jejich důležitost. My jsme tu pak v roli dětí, které stále něco chtějí, dožadují se pozornosti, co chvíli mají hlad, chtějí si hrát apod. Pro elity jsme prostě jen nechtění, rozmazlení, nevděční a zlobiví fakani, které je potřeba držet na uzdě.

Aby si elity mohly užívat moc a bohatství, které jim vytváříme svou prací, musí nás držet v poslušnosti. A k tomu užívají úplně stejné prostředky jako rodiče, kterým jsou jejich vlastní či nevlastní děti na obtíž.

To, že bychom mohli politické a ekonomické elity začít zlobit, je klidně možné, i když jsme školou a státem od mala cepováni k poslušnosti vůči autoritám. Mohli bychom se ale začít nepatřičně ptát: PROČ? A proč menšina lidí žije v přepychu, když většina se dře a na pořádný život se stejně nezmůže? A proč se podporují banky, zatímco se posouvá odchod do důchodu? A proč se mluví o demokracii, když ve skutečnosti obyčejný člověk nemá šanci o ničem rozhodnout? A proč existují prázdné domy, zatímco někteří lidé musí spát na ulici? A proč? A proč? A proč?

Jistě chápete, jak takové věčné dotazování může být pro elity otravné. A také by pro ně mohlo začít být velmi nebezpečné, kdybychom si na podobné otázky začali sami odpovídat a nedej bože se s tím rozhodli také něco udělat. Je tedy potřeba preventivně proti zlobivým dětem zakročit.

Je třeba nás něčím zabavit, abychom si přestali všímat sociálních nespravedlností, prohlubující se ekologické krize apod. A proto televizi do každé rodiny! A v rámci postupující kapitalistické individualizace nejlépe do každého pokoje. A co nejvíce bezduchých seriálů, zábavných pořadů… a vše proložit kupou reklam – čím více, tím lépe.

Je třeba nás uplatit. Stejně jako lízátko pro nezbedu jsou pro nás nachystány plné regály zářících hypermarketů, cetky na jedno použití. Vydělávat, kupovat. Vydělávat, kupovat. Půjčit si, kupovat. Lízat poslušně podstrčené lízátko a přitom ještě pomáhat točit koly kapitalismu jako vzorní spotřebitelé, jako prostitutky nabízející svou práci komukoli, kdo zaplatí, abychom vydřenou mzdu mohli utratit za nepřeberné množství zbytečností.

Je třeba nás postrašit. Před volbami nejlépe komunisty. Vypelichaný strašák – a jak se s ním dá dělat bububu ještě po více než dvaceti letech, co jsme ho hodili za euforického cinkání klíčů do vody. A ono to vychází. „Děti" se zaleknou a jdou paradoxně volit ty, kteří jim zvýší ceny potravin a bydlení, prodlouží odchod do důchodu, zpoplatní vzdělání, rozkradou úspory na stáří… Když nezabere strašák komunismu, svalí se všechny hříchy světa na „nepřizpůsobivé" (není sice jasné, o koho konkrétně jde, stačí jen, když si budeme myslet, že to jsou ti, co vypadají jinak), nebo řetězy zachrastí strašák vskutku reálný – exekutor. Ve strachu před touhle rohatou příšerou, co vám, když budete zlobit, zabaví všechno do posledního lízátka, zalézají „děti" do kouta a pilně pracují.

A když nepomůže žádná z těchto metod, a my budeme klást všetečné otázky, dožadovat se svého, odmítat poslušnost, pak je třeba nám nařezat. Řemen v podobě policejních zásahových jednotek, technického vybavení proti demonstracím a systém sledování zlobivých jedinců a skupin je v pohotovosti a připraven kdykoliv udeřit.

My, anarchisté, jsme takové zlobivé děti. Máme dotěrné otázky. Nectíme politiky, ani finančníky, ani jiné mocenské elity. Nelze nás zabavit televizí. Nelze nás uplatit spotřebním zbožím. Nebojíme se vypelichaných strašidel. A i když čas od času dostáváme od policie nařezáno, stále jsme tu.

Je třeba dospět. Je třeba se zbavit těch, jimž jsme jen na obtíž a nejraději nás mají jako poslušná děcka, co si nedovolí odmlouvat a plní jejich vůli. Je třeba se naučit řídit si své životy sami.

Recenze

Přehled tiskovin vydaných (nejen) v rámci antiautoritářského hnutí od uzávěrky předešlého čísla Existence: publikace Nakladatelství ČSAF, regionální zpravodaje, informační listy autonomních center, časopisy, ziny, knihy, brožury...

Zdola č. 7

Koncem dubna vyšlo nové číslo anarchistického zpravodaje *Zdola*, a to v obvyklém rozsahu čtyř stran formátu A3.

Jelikož jsme přesvědčeni, že je potřeba donekonečna vyvracet předsudky a mýty, které ve společnosti kolují o Romech, věnovali jsme tento výtisk problému anticiganismu. Jako název jsme zvolili romský výraz „nane paťiv" – bez úcty. Úcty se totiž Romům v České republice, na Slovensku ani v dalších zemích v žádném případě nedostává. A ačkoliv čelí těm nejmizernějším podmínkám, zdaleka nejsou sami. V prostředí drsné konkurence, ziskuchtivosti a falešné hry na demokracii jsou znevýhodněny i další společenské skupiny. Ani absolventi, ženy, nemocní, hendikepovaní, sexuální menšiny… a všichni, kteří překročili „hranici produktivního věku", nemají stejně jako Romové na růžích ustláno.

V sedmém čísle *Zdola* tedy najdete text „Třetí svět za humny", který vysvětluje širší souvislosti současného vztahu majority k Romům, daného historickou stigmatizací chudoby a rasovou nesnášenlivostí; dále článek „Pogrom pro korunu", věnovaný rozšířenému předsudku o sociálních dávkách ruinujících státní rozpočet; a obsáhlý rozhovor s romským aktivistou Imrichem Horvátem, informující především o vývoji kauzy ostravského Přednádraží. Poslední článek „Nepokoříme-li Romy, pokoříme jejich děti" se zabývá disciplinací pomocí vzdělávání nejen Romů, ale všech, kteří se mají stát pokornými a poslušnými občany.

Ani obyčejnému pracujícímu člověku se nedostává důstojných životních podmínek či společenského a kulturního vyžití, jež zasluhuje. Máme mnoho společného, proto nezbývá než vyvinout maximální snahu v porozumění jeden druhému. Nezbývá než se společně postavit štváčům, zkorumpovaným vládám a zlatokopům. Oni jsou skutečnými parazity stojícími za nelehkou situací dneška. Na jedné straně rekordní nezaměstnanost, holobyty a útlé rodinné rozpočty, na straně druhé výsměch politiků a strmě stoupající počet dolarových milionářů. Tak jako oni nám, ani my jim nenecháme nic zadarmo. Nechť se bojí našeho společného hlasu. *(Redakce Zdola)*

Klíčení č. 5

V závěru března vyšlo nové číslo časopisu od dětí *Klíčení*, v jehož vydávání pokračuje Československá anarchistická federace už druhým ročníkem.

Redakce *Klíčení* stále zastává koncepci netematických čísel, aby neomezovala autory ani možnosti výběru příspěvků. I tak se nakonec vždy v hotovém čísle ukáže nějaká spojnice, pár témat, která se více či méně nápadně prolínají rubrikami, drží tak celé číslo pohromadě a tvoří další významovou vrstvu. V pátém čísle je to zjevně téma tolerance. Její podstata je osobitým způsobem vysvětlena v rubrice „Černo-červená škola" a její potřebnost ztvárněna příběhy v rubrikách „Školka" (Kopaná) a „Komiks" (Hroch buřič a bílý tygřík, Hovory s Němci). Jako nezanedbatelný motiv je potřeba vzájemné tolerance ovšem přítomná i v ostatních příspěvcích (např. romsko-český text Moje rodina v rubrice „Od nás" nebo Sen malého hocha v rubrice „Čítanka").

V pátém čísle *Klíčení* stojí za výraznou zmínku uveřejnění prvního českého překladu Příběhu barev Subcomandanta Marcose v rubrice „Čítanka" a recenze dokumentárního filmu Hluk a odpor aneb Hlasy z DIY podzemí v rubrice „Muzika".

A pokud se má třeba se začátkem nového ročníku i trochu bilancovat, *Klíčení s* radostí konstatuje, že se jeho otevřená redakce postupně rozrůstá a hlavně že přibývá dětských autorů napříč rubrikami – v pátém čísle se jich sešlo už celkem jedenáct. Nezbývá než jim popřát hodně čtenářů.

40 barevných stran formátu A4, cena 60 Kč. Časopis si můžete objednat na e-mailu kliceni@csaf.cz nebo zakoupit na některém z distribučních míst uvedených na webu nakladatelstvi.csaf.cz. *(redakce Klíčení)*

Kontrast č. 6

V dubnu vyšlo šesté číslo lokálního anarchistického zpravodaje, který vydává skupina ČSAF-Střed. Jarní vydání je věnováno probouzející se přírodě a s tím spojeným zahradnickým pracím, kterým se někteří anarchisté a anarchistky

kolektivně věnují. Svou aktivitu v tomto směru, která umožňuje částečně se vymanit z kapitalistických vztahů, dostat se ke zdravé zelenině a navíc ušetřit, popisuje jeden z nich v rozhovoru o zkušenostech s partyzánským zahradničením. Rozhovor pak doplňují rady převzaté z webu ekopartyzanka.cz.

Číslo 6 - duben 2013

Kontrast

Středočeský anarchistický zpravodaj

Úvodník

Vítáme čtenáře a čtenářky u dalšího vydání anarchistického zpravodaje Kontrast.

Nejen do středočeských končin zavítalo jaro, začala se probouzet příroda a s ní také nová zahrádkářská sezóna – proto je titulem dubnového Kontrastu právě zahrádkářství.

Pokud jste nespokojeni s neustálým nakupováním nekvalitních a drahých potravin v supermarketech a chcete si vypěstovat vlastní zdravou zeleninu i ovoce a zároveň ušetřit peníze v domácím rozpočtu v době, kdy má snad každý/á z nás stále hlouběji do peněženky, pokusíme se Vás inspirovat rozhovorem o zahradničení (obyčejném i vzmáhajícím se „partyzánském“). Místní anarchisté a anarchistky totiž rozjíždějí od jara Komunitní zahradu La Victoria v Čáslavi a také se chystají obsazovat zemědělskou půdu a zakládat na ní „partyzánské“ zahrádky.

Kromě článků věnovaných zahrádkářství se zmíníme i o tom, proč je pro nás, anarchist(k)y, důležitý blížící se První máj a jaké akce k němu antikapitalistické a antiautoritářské hnutí chystá. A nezapomeneme ani na dubnový program čáslavského infocafé La Victoria.

Na závěr úvodníku dodáme, že pokud byste se chtěl/a na cokoli zeptat, navázat spolupráci, či nás pochválit nebo nám vynadat, můžete napsat kolektivu ČSAF Střed (lokální skupině Čs. anarchistické federace), který vydává Kontrast, na níže uvedenou adresu.

Přejeme inspirativní čtení.

Redakce Kontrastu stred@csaf.cz

Obsaď a vypěstuj si, co potřebuješ! Rozhovor o partizánském zahradničení se členem čáslavské skupiny ČSAF

R: Na jaře se chystáte rozjet komunitní zahrádku a také plánujete obsazovat půdu a zakládat partyzánské zahrádky. Prozraď nám o tom něco víc.

Plánujeme na jaře začít obhospodařovat zahrádku, kterou jsme si pronajali/y v Čáslavi - cílem je zajistit pro ty z nás, kteří o zahradničení mají zájem, zdravou a chutnou zeleninu a ovoce, kterou v žádném supermarketu, ale častokrát ani malém obchodě, nenajdeme. I ony malé obchody totiž často nakupují zásoby od stejných zahraničních dodavatelů jako velké obchodní řetězce. Dalším důvodem, který nás vede k tomuto rozhodnutí, jsou neustále se zvyšující ceny potravin a růst dalších životních nákladů v kontrastu s tím, jak naše platy spíše klesají. Mimo to mnozí z nás nemohou nalézt práci, s čímž se potýká stále více lidí nejen v regionu.

Dále v *Kontrastu* naleznete článek o historii Prvního máje, jeho odkazu a potřebě nadále se stavět kapitalistickým vztahům ve společnosti; dva veganské recepty; text „Ven z ghetta“ převzatý z únorového čísla nástěnných novin *A3*; a program promítání a přednášek čáslavského infocafé La Victoria na měsíc duben.

8 stran A5. Ke stažení na www.csaf.cz/obrazky/plakaty/kontrast-06.pdf. *(-jk-)*

Chyba č. 9

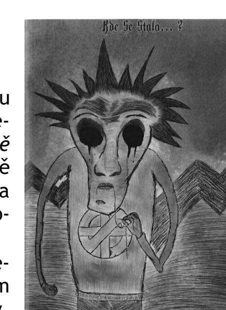

Jihlavský zin *Chyba* si dal přes rok 2012 pauzu a jeho 9. číslo vyšlo až v dubnu 2013, a to u příležitosti Anarchistického festivalu knihy. Na *Chybě* bylo vždy sympatické, že nebyla nikdy striktně subkulturně vyhraněná a že hlavní důraz kladla na myšlenky a ne počty vydaných desek v rozhovorech s kapelami.

Devátou *Chybu* otvírá rozhovor s polským raperem 5000, který mluví o rozporu v anarchistickém hnutí, jemuž přebývají slova, ale chybí činy, a přibližuje přístup ke své hudební produkci. Hiphopový úvod pak doplňuje komentovaný přehled interpretů podzemního rapu v Česku. Závěr časopisu naopak patří harcore-punku, konkrétně rozhovoru s prostějovskou kapelou Bad Age. Přemítá se v něm nad zlými časy, hc/punkem 90. let, kouřením, nácky, pořádáním koncertů, prostějovskou scénou, demolicí tamního kulturáku a rodičovstvím.

Neméně zajímavá je i „nekulturní“ část *Chyby*, která je věnována několika autonomním projektům. Jako první je zde představen Riseup.net, radikální technologický kolektiv proslavený zejména jako poskytovatel bezpečných e-mailových schránek a mailing listů. *„Věříme, že je pro hnutí důležité, aby základní komunikační struktura byla pod jeho kontrolou a nikoliv pod kontrolou korporací nebo vlády.“* Dál o své činnosti tento anarchistický kolektiv píše: *„Naším příspěvkem je poskytování komunikačních nástrojů a virtuálních zdrojů našim spojencům zapojeným do boje proti kapitalismu a dalším formám útlaku.“*

Dalším představeným internetovým projektem je blogovací systém NoBlogs, který provozuje italský aktivistický kolektiv Autistici/Inventati. *„Jakákoli služba na našich serverech nesmí být využívána pro komerční účely, církevní aktivity nebo politické strany… neposkytujeme prostor nikomu, kdo už má vlastní zdroje na šíření obsahu a myšlenek, ani tomu, kdo ve svých aktivitách a projektech využívá koncept hierarchické reprezentace a delegace.“*

Abychom ale nezůstávali jen ve virtuálním světě, můžeme se v *Chybě* seznámit i s třemi tuzemskými autonomními prostory. Prvním z nich je pražské infocentrum Salé, které je zde prezentováno svým prohlášením. Dalším je brněnský infoshop Pelech. V obsáhlém rozhovoru odpovídají členové kolektivu na dotazy ohledně toho, jaké projekty Pelechu předcházely, co se v něm odehrává, co je třeba ke zprovoznění a provozování autonomního centra apod. No a nakonec je prostřednictvím (převzatého) rozhovoru představen venkovský autonomní projekt DVP. Na otázky odpovídá jeho trvalý obyvatel, mj. bývalý squatter z Milady.

Dál v čísle najdete zpověď o lásce k zinům; cyklistické erotické fantazie; pár slov o výstavě věnované obětem neonacismu po roce 1989 v ČR; článek o ilegálním rybolovu pomocí volně plujících tenatových sítí; zamyšlení nad vztahem anarchismu a permakultury; trochu mudrování nad vztahy v hnutí; upozornění na aktivistické porno za dobrou věc; a jedno useknuté filozofování.

68 stran A5, 30–50 Kč. K sehnání na e-mailu chyba@riseup.net. *(-jk-)*

A-kontra (duben 2013)

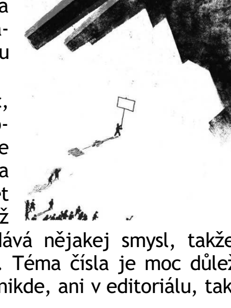

Tak abysme teda jednou mluvili, jak nám zobák narost, nebudem tu řikat slova jako diskurz ani pakliže. Co bysme se furt kroutili a hráli si na vysokej styl a vybraný korektní voznačování, ne? (To bysme pak nemohli voglosovat ten sloupek na straně 11.) A chcem vás toudle recenzí taky pobavit a né jen poučit. Pořídili sme si tu novou *A-kontru* a chcem bejt jako vona.

Nejdřív ze všeho teda jedna echt důležitá věc, co patří na konec, ale kdybyste to náhodou nedočetli, tak abyste znali pointu: určitě si tuhle *A-kontru* přečtěte. Je výborná. No a teď teda popořádku. Už sou to zas noviny a maj dvaatřicet stran. Grafika je originální a nápaditá a vtipná (až některý řádky nejdou přečíst), všechno tam dává nějakej smysl, takže si v čísle můžete řikat jak v tlustý knize i víckrát. Téma čísla je moc důležitý a aktuální, totiž Romáci a aktivisti (i když se to nikde, ani v editoriálu, takhle neřiká).

Začít se dá skoro kdekoli, ale nejlepší je to tam, co mluvěj Romáci sami (s. 12-15). Výbornej rozhovor s klukama z Krupky a jejich „tátou“ Jožkou, kterej jim říká „moji teroristi“. (Bacha, paravědče Mareši, už nebudeš muset kňourat, jak na naše poměry napasovat to akademický téma, co sis tak pracně vyšťoural v literatuře vo etnickym extrémismu.) Kromě toho, co se dozvíme vo těchhle skvělej romáckej aktivistech, je to taky príma ukázka debaty teorie se životem. Hodně textů v čísle pak probírá z různejch stran, jak sme poslední měsíce zkusili dovopravdicky „nakopat systém do koulí“ (s. 2), protože sme vyrazili zrovna tam, co je život – za chudejma Romákama. Na stranách 4-5 je to vo empatii, jako že když jedeš k Romákum, tak si máš nejdřív srovnat v palici, co seš zač a že to neni žádná sláva, takže skrz svoje normy těžko můžeš soudit ty druhý z druhý kultury. Jako že se je máš snažit poznat a respektovat a tolerovat tak jako voni tebe. K tomu teda jedna poznámečka: hele, autore, chtělo by to trochu upřímnější výrazivo, ne? Jak tam máš tu větu *„Kdo ale může říct, že zvyk našeho kmene, neustálé unikání před dětmi u velké části většinové společnosti i alternativní scény, není ještě divnější?“*, nebylo by vod věci říct unikání před *vodpovědností*? Protože tam patří nejenom ta jedna na celej život (rodičovství), ale i ty naše mamahotely, víkendovej aktivismus (když moc neprší) i sklon ke klubovnictví (co ho už dávno kritizoval Charles Dickens) a další uhejbání.

Proč je Přednádraží symbol vodporu proti bílýmu vyjebávání s Romákama, přehledně shrnuje článek *První na ráně* (s. 6-7). To samý k Předlicím je pak na stranách 10-11. Jó a tady taky jedna poznámka – k tomu sloupku. *A-kontra* vždycky hejřila humorem a nadsázkou a tady je najednou takovej naučně-výchovnej přívěsek, takovej laskavej lepák za ucho a menuje se *Neskandujme Gestapo!*. Tak trochu se v něm moralizuje nad sémantikou tohodle slova s přesnym historickym vodkazem. Že prej je přehnaný ho nadužívat (stejně jako přívlastku fašistickej). No nevim. Snad je dobrý zamyslet se nad tim, 1) vod čeho sou hesla (že často pracujou s významovou zkratkou a fungujou trochu jako frazémy, pokud de vo výslednej význam) a 2) proč se skanduje na fízly v plný polní, co zrovna držej čelem ke zdi pár anarchistů. Asi že ty, co skandujou, sou nasraný, ne? A chtěj ten pocit dát najevo. Neni tam ta asociace s nestoudně nepřiměřenou represí pochopitelná? A jak můžu nadávat (což je v tomdle případě to samý co skandovat) s rozvahou a korektně? A máme už vůbec nějakej slovníček tabuizovanejch vejrazů? Vzniknul na základě intuice? Nebo byl vyvozenej z popisu praktický realizace jazykovýho systému na všech jeho rovinách? Nebo třeba jen z hlediska pragmalingvistiky? A bude workshop?

Ale vobraťme list. Tam na už zmíněnej návod vohledně empatie navazuje taková jako abeceda uzlovejch bodů (s. 16-17), který vyplynuly pro aktivisty ze zkušeností z akcí ve vobou zmíněnejch kauzách. Dál máme několik faktů k Ostravě ze zprávy sdružení Vzájemný soužití (s. 18). Vydatnou pomoc při spolupráci s Romákama znamenali skvoteři, tak je fajn, že na stranách 19-20 se popisuje, jak a proč nám tu skvoty fungujou v týhle dekádě.

Další tři strany sou kulturní a představujou holandský Provo. Jestli je neznáte, tak si to nejdřív přečtěte a pak si ještě můžete pučit vo těchhle drsnejch politickejch umělcích celou knihu (vod redakce *A-kontry*). Hurá.

Další štyry strany taky nejsou špatný. Svůj lajtmotiv „přímý akce“ tu rozpracoval pěkně zeširoka Arnošt Novák. Sou tam sice i dost vostrý slova jako „edukační“, ale kdo nebyl na Arnoštově přednášce na žižkovskym bukféru vo knize Richarda Daye *Gramsci is dead*, tak tu má to podstatný z přednášky pěkně pokupě.

No a Sláča konečně napsal pořádnej nekrolog na Jakuba Poláka (s. 28-29), kterej je na další straně zakončenej Polákovym textem (jako vždycky výbornym). Poslední strana, co umim přečíst, ukazuje, co si máme přikoupit do knihovničky, jó a taky je tam fajn básnička celá ze života.

Takže, už jste četli poslední *A-kontru*? Ne? Tak šup šup.

32 stran, 23 Kč. K sehnání např. v Crossphere (Plynární 23, Praha). *(-tb-)*

Dialog č. 1

Na Anarchistickém festivalu knihy v Praze představila Asociace Alerta svou novou revui, která nese název *Dialog*. Ten také odráží záměr, s nímž byla vydána, to znamená vytvořit další prostor pro diskusi v rámci anarchistického hnutí. Redakce revue k tomu v úvodním textu píše: *„Jde jednoduše o naši snahu aktivně se podílet na něčem, co nám dlouhou dobu chybí. V hnutí, ve kterém se pohybujeme, postrádáme vůli pro širší dialog a diskusi o základních otázkách týkajících se revoluční perspektivy, strategií a forem i obsahů sociálních bojů, do kterých vstupujeme nebo se je snažíme analyzovat.“*

Alerta se tak chce vedle praktických aktivit zaměřit také na teorii, která prý *„dává praxi konkrétní podobu a mění ji podle potřeb dějinných pohybů“*. V úvodu správně poznamenává, že místo diskuse vidíme často jen spoustu monologů, chybí jejich vzájemná konfrontace, a tím pádem i názorová interakce většího počtu jednotlivců a skupin uvnitř antiautoritářského hnutí.

Dialog je jakýmsi sborníkem textů, které z velké části již vyšly na internetu, mají polemický charakter a potenciál vyvolat reakce. Z tematického mišmaše vyčnívá jako komplexnější celek diskuse vyvolaná článkem „Čekání na druhou vlnu“, která po úmrtí Jakuba Poláka vyšla na jednom z blogů coby kritika jeho osoby a anarchistického hnutí jako takového. Záhy se dočkala věcných reakcí, na něž však bylo odpovězeno ve stylu monologu, který není ochoten uznat byť jedinou výtku. Autor původního příspěvku s bojovným zápalem kritizuje aktivity všech ostatních, vyčítá jim často nesmysly a viní je z věcí, které ve skutečnosti nemohou významněji ovlivnit. Díky takovému přístupu se pak vytratí

i podnětné myšlenky a zůstává dojem, že než vést takové plané a zhrzené řeči je lepší se zaměřit na praktickou činnost bez zbytečného mudrování.

Tato diskuse je orámována ještě dvěma příspěvky ke stavu českého anarchistického hnutí, z nichž je tak trochu cítit ona lehkost, kterou kritikům dává to, že se kolektivně neorganizují v žádných stálejších strukturách, nemají starosti s dosahováním konsenzů, hledáním společných východisek a koordinací dlouhodobé kolektivní práce.

Dialog ale neobsahuje jen podněty z čistě anarchistického prostředí, přináší také texty od skupin, jako jsou Třídní válka, Přátelé komunizace či Internacionalistická komunistická skupina. Jde o přístup, který nepraktikuje dogmatický postoj, že jen „my“ jsme ti, co mohou poučovat ostatní, ale naopak i my se můžeme poučit od druhých či alespoň od nich získat zajímavé postřehy, podněty a inspirace.

Alerta přišla se zajímavým formátem publikace, jenž je vhodný zejména pro ty, kteří mají rádi delší polemické texty, ale nebaví je číst si je prostřednictvím monitorů. Je jen otázkou, zda by nebylo rozumnější vydávat tento sborník v menším rozsahu a se zaměřením na jedno či dvě konkrétní témata, která by se tak mohla vyjevit z více úhlů pohledu. Někdy méně je více.

114 stran A4, 70 Kč. Ke stažení na http://alerta.cz/wp-content/uploads/2013/04/Dialog-č.-1_final.pdf. *(-mt-)*

Moment č. 1

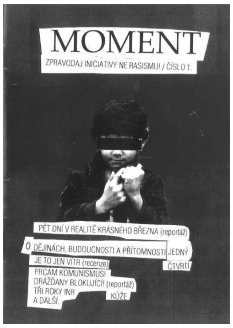

Po třech letech své činnosti se rozhodla (právě u příležitosti tohoto výročí) Iniciativa Ne rasismu! (INR) vydat svůj tištěný zpravodaj. Jmenuje se *Moment* a jeho první číslo vyšlo v březnu 2013.

Jestli čekáte od skupiny, která vznikla na troskách iniciativy Studenti proti rasismu, nějaké akademické traktáty, tak se bát nemusíte. Jazyk je srozumitelný a texty nijak dlouhé.

Ten nejdelší sice zabírá pět stran, ale jak se říká, čte se sám. Jde o reportáž z pěti dní, během nichž čelilo několik romských rodin vystěhování z ubytovny v ústeckém Krásném Březně. Podpořit je symbolicky i prakticky přijelo několik desítek aktivistů. Šlo o několik dní vzájemného poznávání, praktikované solidarity, obav i odhodlání, vyhrocené aktivity, ale i zábavy. Od slov k činům. Reportáž pak doplňuje článek o historii a současnosti ústecké čtvrti Předlice, odkud byly zmíněné rodiny nejdříve vystěhovány. Mimo jiné je zde věcně vykreslena i historie místního byznysu s chudobou.

Další, již kratší texty se věnují třem letům působení INR; pokoření neonacistů v Drážďanech během posledního z jejich každoročních pochodů tímto městem; popisu demonstrace na podporu stíhaných ruských antifašistů; příběhu obsazeného nádraží v Petrohradě a jeho policejního dobytí; či maďarskému filmu *Je to jen vítr*.

Za zmínku rozhodně stojí i kratičký úryvek z knihy *Časotřesení* od známého spisovatele Kurta Vonneguta, nazvaný „Prcám komunismus!“. Psaním o prcání se totiž vyřazujete ze „slušné společnosti“, horší je snad už jen psát o komunismu.

20 stran A5. K sehnání na e-mailu kontakt@nerasismu.cz. *(-jk-)*

Ateneo news č. 6

Dubnové číslo zpravodaje mosteckého komunitního centra Ateneo již nedočkavě vyhlíží teplé jarní dny, jelikož *„s jarem vedle tepla přicházejí i nové možnosti pro Ateneo“*. Kolektiv centra předkládá svůj záměr přejít práh dveří a expandovat do ulic, jelikož veřejný prostor je *„příležitostí ke sdílení, komunikaci, setkávání a navazování mezilidských vazeb“*. Držíme palce, ať mu plány vychází.

Program Atenea jako vždy nabízí promítání, komunitní večeře, čajové středy, kytarové kurzy, ale i cestovatelskou přednášku, setkání skupin Food not Bombs, tetovací workshop, koncert či dočasnou bezpeněžní zónu.

S nadcházejícím jarem byl do programu zařazen i Zahradnický den, jenž v sobě spojuje společný oběd, diskusi a práci na komunitní zahradě, kterou spravují členové kolektivu Atenea a která je otevřená všem, kdo si chtějí vypěstovat alespoň část jídla svépomocí.

4 strany A5. Ke stažení na ateneo.cz/wp-content/uploads/2013/04/Ateneo-news_6---duben-2013.pdf. *(-jk-)*

Ateneo news č. 7

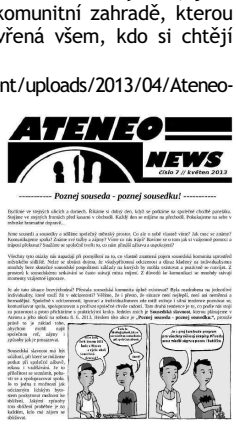

Květnové vydání zpravodaje komunitního centra Ateneo se zaměřuje na myšlenku „sousedské slavnosti“, která je jeho kolektivem plánována pod heslem „Poznej souseda – poznej sousedku!“ na 8. června. Nezbývá než držet palce, aby se akce povedla, přilákala co možná nejvíce lidí bydlících v okolí Atenea a splnila svůj účel coby příležitost pro vzájemné poznání se a společné strávení volného času.

Vedle vlastního (nutno dodat rozmanitého a bohatého) programu centra na měsíc květen ve zpravodaji narazíte také na pozvánky na akce v jiných městech, konkrétně jde o brněnský ProtestFest a bratislavskou akci plnou přednášek a workshopů, která nese název „Stierajme rozdiely a vytvárajme alternatívy“.

4 strany A5. Ke stažení na ateneo.cz/wp-content/uploads/2013/05/Ateneo-news-7---květen-2013.pdf. *(-jk-)*

Ateneo news č. 8

Hlavní článek červnového zpravodaje mosteckého komunitního centra se po trochu zbytečně rozvláčném úvodu zamýšlí nad pomyslnými bariérami, které brání lidem objevit prostory a místa, jež mají na dosah ruky. Právě toto je jeden z problémů, který kolektiv centra řeší. Jaké kroky podniknout, aby byly bariéry překonány a jejich projekt se více otevřel lidem a naopak lidé tomuto projektu? Je třeba to zkoušet různými způsoby. Jedním z nich je například Sousedská slavnost chystaná na 8. června. *„Žádná zeď není tak pevná, aby nešla zbořit!“*

Zbytek zpravodaje tvoří detailnější popis programu Atenea na červen.

4 strany A5. Ke stažení na ateneo.cz/wp-content/uploads/2013/06/Ateneo-news_8---červen-2013.pdf. *(-jk-)*

Blacklist č. 1

V dubnu vyšlo na Slovensku první číslo nového časopisu *Blacklist*, který je úzce spjat s již zavedeným blogem BlackBlog. Zaměřuje se však více na delší texty, které nejsou pro četbu z monitoru nejvhodnější.

První článek se zeširoka zabývá otázkou mantinelů, na něž naráží diskuse o etické spotřebě a nutnosti začít měnit věci nejprve u sebe. Následuje dlouhý rozhovor se členem skupiny Kolektivně proti kapitálu o nadčasovosti díla *Kapitál* od Karla Marxe a organizování jeho kolektivní četby. Na závěr přichází na pozadí antifašistické demonstrace proti tradičnímu pochodu slovenských neonacistů zamyšlení nad tím, že by antifašismus neměl být pouhou reakcí na podobné pochody. Jestliže se první číslo představilo v takovéto kvalitě, můžeme se jedině těšit na další.

8 stran A4. K sehnání na e-mailu blacklist@riseup.net. *(-jk-)*

Salé newsletter č. 4/2013

Stejně jako předešlé měsíce nezůstal ani letošní duben ochuzen o své číslo zpravodaje, který vydává kolektiv pražského infocentra Salé. Jarní číslo sice v úvodu mluví o počátku pylové sezóny, ale zima ne a ne skončit a dopřát alergikům jejich obvyklá „potěšení“.

U *Salé newsletteru* je milé, že se nezabývá pouze akcemi žižkovského infoshopu, ale zve také na další místa, tentokrát například na Anarchistický festival knihy, První máj 2013 či na protirasistický fotbalový turnaj do Věžničky u Jihlavy.

4 strany A5. Ke stažení na sale.s.cz/news/04_2013.pdf. *(-jk-)*

Salé newsletter č. 5/2013

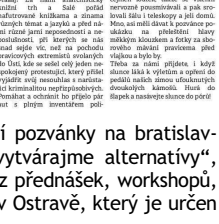

Na konci dubna dle očekávání vyšel *Salé newsletter*, který přináší program infocentra na květen. Můžeme se těšit na promítání, autorské čtení, diskuse, Den pro ABC, přednášky, veganskou cukrárnu, tattoo workshop, bezpeněžní zónu, Mamatata podvečer či Linux install party.

Ve zpravodaji zaujme především informace, že kolektiv infocentra Salé začal s novou aktivitou, pouličním divadlem. Premiéru mělo 21. dubna v rámci Anarchistického festivalu knihy, a to s hrou nazvanou „Stroj moci“, s podtitulem „...záleží na vás...“. Nebojte, nešlo o jediné vystoupení, další by měla následovat (např. v Ostravě, v Mostě či na Punx pikniku).

Zbytek květnového čísla *Salé newsletteru* doplňují pozvánky na bratislavskou akci, která nese název „Stierajme rozdiely, vytvárajme alternatívy“, proběhne ve dnech 11. – 12. 5. 2013 a bude složená z přednášek, workshopů, promítání apod. Další zde avizovanou akcí je benefit v Ostravě, který je určen jak na tamní aktivity, tak pro infocentrum Salé.

4 strany A5. Ke stažení na http://sale.s.cz/news/05_2013.pdf. *(-jk-)*

Salé newsletter č. 6/2013

V červnovém čísle *Salé newsletteru* je asi nejpodstatnější pozvánka na diskusi o samotném infocentru Salé, na které by jeho kolektiv společně s ostatními rád nalezl odpovědi na otázky, jak zapojit širší okruh lidí do přípravy programu, jak vyřešit problém otevřenosti/uzavřenosti Salé coby specifického prostoru, a jak zlepšit propagaci jednotlivých akcí, které se zde pořádají.

Následuje krátké zamyšlení nad přístupy k aktivismu, pozvánka na výstavu fotografií Darona Alexe a program infocentra na červen, který je opět velmi rozmanitý.

4 strany A5. Ke stažení na sale.s.cz/news/06_2013.pdf. *(-jk-)*

Britský anarchismus za thatcherovské éry

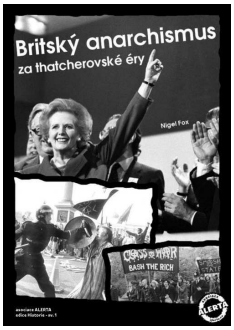

Asociace Alerta vydala v tištěné podobě další z textů, které se „povalují“ na internetu, tentokrát na blogu jaime.cz.

Článek Nigela Foxe „Britský anarchismus za thatcherovské éry“ (Anarchism in the Thatcher years), jenž tvoří novou brožuru z produkce Alerty, vyšel v srpnu 1989 v prvním čísle časopisu britské anarchistické skupiny Anarchist Workers Group, který se jmenoval *Socialism from Below*. Český překlad textu se pak prvně objevil ve 12. čísle časopisu *Svobodná práce* v dubnu 1998. Text představuje vývoj anarchistického hnutí v 80. letech 20. století a jeho kritickou analýzu.

Alerta touto brožurou započala novou ediční řadu, nazvanou Historie, v jejímž rámci chce do budoucna vydávat texty, které se zabývají dějinami anarchismu i historií třídních bojů v širším smyslu.

Britský anarchismus za thatcherovské éry vydala Alerta jen několik dní po úmrtí Margaret Thatcherové, která se během svého působení v politice a zejména na postu britské premiérky stala široce nenáviděnou postavou. Brožura nám tedy připomene dobu jejího vládnutí na pozadí anarchistického hnutí, kterému dávala silné impulzy pro jeho aktivity.

24 stran A5. Ke stažení na alerta.cz/wp-content/uploads/2013/04/Britský--anarchismus-za-thatcherovské-éry.pdf. *(-jk-)*

Anarchistické století

Krátký esej *Anarchismus, nebo revoluční hnutí 21. století?* autorů Davida Graebera a Andreje Grubačiće, dvou akademiků a anarchistů, vydal v českém překladu nakladatelský kolektiv Mezi řádky u příležitosti žižkovského Anarchistického festivalu knihy. Vydavatelé ve stručném doslovu vyjádřili přesvědčení, že i devět let po svém vzniku je tento text stále aktuální – a lze jim dát za pravdu už proto, že díky malému rozsahu představuje jen velmi stručnou reflexi potenciálu současného anarchismu.

Text je zjevně reakcí na globální revoluční hnutí přelomu století a snaží se najít obecné tendence, vysvětlující jeho vznik a životnost. Graeber s Grubačićem jsou totiž přesvědčeni, že anarchismus je a bude v 21. století silným inspiračním zdrojem díky svým základním principům a v konfrontaci se zkušenostmi z dřívějších revolučních bojů, kdy šlo spíš o převzetí moci (tedy o pouhou změnu její formy), a to skokem (tedy silou). Dnešním revolučním hnutím jde však zejména *„o odhalování, delegitimizování a rozebírání mechanismu ovládání a zároveň o rozšiřování prostorů autonomie a jejich společné správy, nikoli o převzetí moci ve státě“*.

Současně autoři zmiňují známý fakt, že anarchismus nemá tak silnou pozici v akademické oblasti jako marxismus (tvořící dominantní teoretické pozadí revolucí předchozího století), navíc že anarchismus není realizací teorie s nějakým otcem-zakladatelem. Teorie anarchismu funguje zpravidla jako zobecňování praktikovaných pokusů o rovnostářství a právě to nyní jeho potenciál umocňuje. Navíc je dnešní anarchismus už obohacen ekonomickou teorií (parecon) a může se postupně začít vyrovnávat s otázkou *„jak nabídnout politickou vizi, jejíž součástí bude legislativa, její realizace, soudní rozhodnutí a jeho vynucování a jež ukáže, jak každá z nich bude efektivně prosazena neautoritářským způsobem“*. Autory konstatovaný pozitivní fakt, že konkrétních podob těchto vizí bude celá řada, není snad třeba zdůrazňovat.

Rozhodnutí vydat tento drobný text v českém překladu určitě nebylo marné. Stojí za přečtení. Pro pořádek tedy už jen uveďme, jak byla míněna otázka v názvu eseje, totiž zda bychom měli mluvit o anarchismu, nebo o revolučním hnutí 21. století. Podle Graebera a Grubačiće nelze různé projevy hnutí zdola stavět do nějaké opozice. Naopak je logické považovat je pro budoucnost za ekvivalenty, za revoluce čerpající z téhož zdroje – anarchismu. A časem se podle jejich přesvědčení tato teze potvrdí. Jde přece o dlouhodobý proces a *„anarchistické století sotva začalo“*.

8 stran A5, zdarma, k sehnání v pražském infocentru Salé. *(-dm-)*

Foxconn v České republice a na Slovensku; Gongchao.org

Skupina Kolektivně proti kapitálu (KPK) se v prvním kvartálu roku 2013 na svém blogu intenzivně zabývala současnými třídními zápasy v Číně, zejména pak v továrnách obří firmy Foxconn. Přinesla vícero delších textů věnovaných bojům zaměstnanců v čínských továrnách Foxconnu, pracovním podmínkám v továrnách této firmy v České republice a na Slovensku, ale také perspektivám třídního boje v prudce se rozvíjející čínské kapitalistické ekonomice. Nejdůležitější texty jsme se pak rozhodli spojit a v druhé polovině dubna nabídnout ve formě dvou brožur.

První brožura *Foxconn v České republice a na Slovensku* je, jak název vypovídá, věnována působení Foxconnu v Čechách (Pardubice, Kutná Hora) a na Slovensku (Nitra). Obsahuje studii Rutvice Andrijaševiće a Deviho Sacchetta o obou českých závodech, v které naleznete mnoho cenných svědectví bývalých i současných zaměstnanců a agenturních pracovníků Foxconnu, přičemž zvláštní důraz je kladen na otázky migrace, úkoly pracovních agentur a firemní regulace každodenního života pracujících. Dále je tu zveřejněn materiál o nitranském Foxconnu z koprodukce KPK a gongchao.org, který zahrnuje vzpomínky bývalé zaměstnankyně této fabriky a podrobnou chronologii výroby televizorů Sony na Slovensku.

Druhá brožura obsahuje dva texty z dílny gongchao.org a podle tohoto projektu je také pojmenována. První z obou textů („Levicová slepá ulička versus destruktivní kritika“) předkládá srozumitelnou historii posledních pětatřiceti let kapitalistického rozvoje a třídního boje v Číně. Zabývá se také otázkou, jak čelit represi státu a diktátu kapitálu a zároveň se vyhnout levicovým iluzím o (demokratizovaných) odborech a překročit perspektivu aktivismu nevládních organizací.

Další text („Proti fetiši reprezentace: Třídní boj v Číně za hranicemi levicového ‚velkého vyprávění‘“) kritizuje rozšířenou představu, že to, co bojům v Číně (i jinde) chybí, je institucionalizovaná forma, jakou jim mohou poskytnout například („nezávislé“) odbory. Článek přesvědčivě ukazuje, že uvedená představa, ačkoli může být dobře míněná, skrývá nebezpečí integrace a pacifikace třídního konfliktu. Zároveň nastiňuje alternativu: autonomii pracujících a rozvoj dělnické moci na pracovišti. Dodejme, že text ukázkovým a velmi přístupným způsobem pracuje s pojmem třídní (re)kompozice.

Obě brožurky jsou ve slovenštině.

Foxconn v České republice a na Slovensku (40 stran A5) najdete ke stažení na protikapitalu.org/down/Foxconn_CR-SR.pdf.

Gongchao.org (24 stran A5) na protikapitalu.org/down/gongchao.pdf. *(KPK)*

Bod nula

Na květnové prezentaci americké marxistické feministky Silvie Federici v Bratislavě představila skupina KPK novou brožuru nazvanou *Bod nula* a nesoucí podtitul „Texty o mzdě za domácí práci“. Shrnuje část překladů, které byly v předcházejícím období zveřejněny na blogu KPK.

Publikace má 42 stran formátu A5 a najdete v ní následující tři texty: Silvia Federici – Mzda proti domácí práci (1975), Nicole Cox a Silvia Federici – Protiplánovanie z kuchyně (1975) a Nicole Cox a Silvia Federici – Kapitál a levice (1975). K textům jsou připojeny kratší poznámky, které objasňují kontext jejich vzniku.

Brožura je ve slovenštině.

K sehnání v infocentru Salé (Orebitská 14, Praha 3), v Rekomandu (Trojanova 9, Praha 2) nebo na e-mailu kpk@protikapitalu.org. *(KPK)*

Kolektív Workmates

U Nakladatelství Bod zlomu, které funguje při skupině Priama akcia, vyšel začátkem května překlad brožury *Kolektív Workmates – organizovanie sa kmeňových a externých zamestnancov v metre*, kterou v roce 2011 vydala britská organizace Solidarity Federation. Jsou v ní shrnuty zkušenosti jejího člena s organizováním se v londýnském metru.

Koncem 90. let prosadila vláda plány na outsourcing údržby tratí londýnského metra. Na racionalizaci reagovaly zaměstnanci v jednom depu vytvořením nové skupiny na pracovišti, která fungovala v rámci i mimo rámec stávajících odborů RMT (Železniční, námořní a dopravní odbory). V roce 1999 vznikl a téměř dva roky fungoval kolektiv Workmates, který spojil kmenové i externí zaměstnance a postavil se proti plánům na outsourcing údržby tratí londýnského metra.

Tato publikace popisuje vývoj kolektivu Workmates s důrazem na jeho úspěchy i neúspěchy, stejně jako na radikálně demokratickou metodu organizování se a kreativní formy přímé akce. Přibližuje konkrétní spory a nápaditě způsoby boje na pracovišti (kdo by například tušil, že existuje i něco jako „chcací stávka“).

24 stran A5. Ke stažení na http://www.priamaakcia.sk/data/File/NBZ/NBZ_Kolektiv_Workmates.pdf. *(PA)*

NAKLADATELSTVÍ
ČESKOSLOVENSKÉ ANARCHISTICKÉ FEDERACE

ANARCHISTICKÁ REVUE EXISTENCE

40 STRAN 40,-

2/2013 - ETICKÁ SPOTŘEBA
Konzumovat s citem a rozumem / 20 let vegetariánem / Komunitní stravování / Bojkot / Rok na farmě Somonte / Průmyslové zemědělství / Solidární ošetřovna / EZLN / Albert Camus / Anarchistická antropologie / Odpad / Toy_box / SOL!S Praha / ...

1/2013 - LOKALIZACE
Lokalizace ekonomiky / LETS a časové banky / Komunitní centrum Ateneo / Bezpeněžní zóna / Zahradníkův partyzánský rok / Jakub Polák / Nepohodlní mrtví / Chomsky: Dojmy z Gazy / CrimethInc: Work / Rozhovor s rumunským anarchistou / ...

4/2012 - OBSAĎ A ŽIJ!
Solidarita v Andalusii / Hnutí 15M / Obsazováním půdy proti nezaměstnanosti / SAT / Colin Ward / Domy místo cel / Squatteři se nastěhovali / Černá ruka / Franta Sauer / Saint Imier 2012 / Participativní ekonomika / Asturijská rebelie / Arabské jaro / ...

3/2012 - SOLIDARITA V PRAXI
Seattle Solidarity Network / Food not Bombs / Solidarita vs. charita / Vandana Shiva / Architekt odpadu / Akční dny 2012 / ProtestFest / Antisystema / Ekonomická demokracie / Etické banky ve Španělsku / Stop vládě / ZlýČin / Domingo Ascaso / ISM / ...

2/2012 - PRACOVIŠTĚ POD SAMOSPRÁVOU
Rekuperované podniky v Argentině / Družstevní spolupráce / Převzetí továren / Nemocnice pod kontrolou zaměstnanců / Týden neklidu / Kampaň Čistá alternativa / 18 let rebelie v Chiapasu / Komiks není jen o superhrdinech / Oběšenci v ulicích / ...

1/2012 - OCCUPY

(další starší čísla za sníženou cenu)

KOMIKSOVÁ EDICE

sv. 1 - LIKVIDÁTOR 40 stran / 40,-
sv. 2 - ANARCHIX 40 stran / 40,-
sv. 3 - CLASS WAR COMIX 40 stran / 40,-
sv. 4 - KDYŽ ZAČALA NOC 64 stran / 58,-

BROŽURY

OKUPAČNÍ KUCHAŘKA
60 stran / 48,-
HRANICE AKTIVISMU
56 stran / 48,-
COMUNISMO LIBERTARIO
56 stran / 48,-
SABATÉ
124 stran / 100,-
MARIKANSKÝ MASAKR
48 stran / 45,-

ČTENÍ OD DĚTÍ KLÍČENÍ

40 stran A4
celobarevné
60,-

EDICE POEZIE

M. Sosoi - CRUOR BESTIA
76 stran / 55,-
O. Heimerle - OBYČEJNĚ ZMRAŽENI
56 stran / 25,-
M. Sosoi - POKÁNÍ 76 stran / 75,-

Aktuální přehled o všech vydaných publikacích a dalších materiálech, stejně jako seznam distribučních míst naleznete na webové stránce

NAKLADATELSTVI.CSAF.CZ